

प्रदेश सांसदले पनि मागे करोडौं

अधिल्लो वर्षको बजेटमा केन्द्र सरकारले सांसदलाई ४ करोड रूपैयाँ दियो तर प्रदेश सरकारहरूले दिएनन् । यसपटक भने प्रदेश सांसदहरूले बजेटका लागि लबिइड सुरु गरेका छन् ।

‘प्रदेशलाई मात्रै छुटाउन हुन्न’

■ **लालप्रसाद शर्मा** (पोखरा)

एक वर्षअघि प्रदेश समन्वय परिषद्को पहिलो बैठकमा गण्डकी प्रदेशका मुख्यमन्त्री पुर्खीसुब्बा गुरुङले भनेका थिए, ‘निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमको दुरुपयोग भएकाले सांसदलाई बजेट दिन हुँदैन । संघका सांसदलाई बजेट दिनु संघीयताविपरीत हुन्छ । यसबाट भ्रष्टाचारले प्रश्रय पाउँछ ।’ सांसदको योजना व्यक्तिगत हुने र त्यस्ता योजना स्थानीय तह र प्रदेशले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने अवस्थाले प्रदेशलाई कमजोर गराउने उनको तर्क थियो ।

उन्ने मुख्यमन्त्री गुरुङले वैशाख ८ मा हिउँदे अधिवेशनको अन्तिम दिन प्रदेशसभा बैठकलाई सम्बोधन गर्दै भने, ‘अधिल्लोपटक हामीले सांसद विकास कोष बनाएौंी तर जनता र प्रेसबाट समर्थन भएन । अबको बजेटमा सांसद कोष त्याउंछौं ।’ संघले दिने रकमको ५० देखि ७० प्रतिशतसम्म यसमा छुट्याउने उनले बताउँदा सबै सांसदले ताली बजाएर स्वागत गरेका थिए । प्रदेशका सबै सांसदले कुनै न कुनै रूपले दबाव दिने र लबिइडसमेत गरेपछि सरकार अखरोटमा परेको र थेग्न सक्ने अवस्था नरहेको मुख्यमन्त्री गुरुङले सार्वजनिक कार्यक्रममा दोहोर्‍याउँदै आएका छन् । प्रदेश सरकारले आगामी वर्षदेखि सांसदलाई बजेट दिने पक्काजस्तै भएको छ ।

‘संघीय सांसदलाई नदिने हो भने हामीलाई पनि चाहिँदैन । संघीय सांसदलाई बजेट दिने पक्काजस्तै भएको छ ।’ सत्तापक्ष नेकपाका प्रमुख सचेतक माझनाथ अधिकारीले बताए । अरू प्रदेशमा पनि केही न केही व्यवस्था भएकाले आफूहरूलाई मात्र छुट्याउन नहुने उनको भनाइ छ । ‘केन्द्रमा १० करोड माग भइरहेकाले खारेज हुने सम्भावना देखिँदैन । त्यहीअनुसार प्रदेशमा पनि व्यवस्था हुनुपर्छ’ उनले भने ।

सांसदहरूले जनप्रतिनिधिको हैसियत एउटै भएकाले जनताले प्रदेश सांसदसँग पनि अपेक्षा गरेको बताउँदै आएका छन् । चुनावताका जनतासमक्ष गरिएका प्रतिवद्धता पूरा गर्न पनि बजेट आवश्यक रहेको उनीहरूको भनाइ छ । सके धेरै नभए संघीय सांसदले पाउनेको आधा भए पनि हुने भन्दै कुरा राखिएको कांग्रेसका मुख्य सचेतक मणिभद्र शर्माँले बताए । ‘सांसद कोष व्यवस्था गर्नुपर्छ भने पछिमा हामी प्रदेशका सबै सांसदको एउटै स्वर छ ।’ उनले भने, ‘जनतासंगको प्रतिबद्धता पूरा गर्न कार्यक्रमसहित जाने कुरालाई नपराप्त भन्न मिल्दैन । सदुपयोग भने हुनुपर्छ ।’ कोष व्यवस्था गरेर प्रदेश सांसद जनताको घरमा जाने वातावरण मिलाउनुपर्ने उनले बताए ।

सांसद इन्द्रलाल सापकोटाले जनताको अपेक्षा ठूलो रहेको तर आफूहरूसँग केही नभएकाले कोषको आवश्यकता रहेको बताए । ‘कि त केन्द्रको हटाउनुपथ्यो । नभए गण्डकी प्रदेशमात्र नीति, नियम, विधि र प्रक्रियामा वस्तुपछि भन्ने छैन’, उनले भने । आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री किरण गुरुङले केन्द्रको बजेट हेरेर यसबारे टुंगो लगाउने बताए । ‘सघले राख्यो भने हामीलाई तराछी सुबै छैन’, उनले भने, ‘निर्वाचन क्षेत्रस्तरीय कोषका रूपमा केही बजेट राख्ने सोच हो ।’

६ करोड हात पार्न लबिइड खारेज गर्न नेताहरूकै...

विराटनगर (कास)- प्रदेश सरकारले आगामी आर्थिक वर्षका लागि बजेट निर्माणको तयारी थालेसँगै सांसदहरूले ‘प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम’ का लागि रकम बढाउन लबिइड थालेका छन् ।

प्रदेश सरकारले चालु वर्षका लागि हरेक निर्वाचन क्षेत्रलाई यो कार्यक्रमअन्तर्गत २ करोड रूपैयाँका दरले विनियोजन गरेको थियो । उक्त रकममध्ये ५० प्रतिशत सर्म्बाध्दत पालिकाहरूमा पठाइएको थियो । ‘प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम’ बजेटलाई २ करोडबाट बढाएर ५ करोड बनाइनुपर्ने र १ करोडको छुट्टै रकम दिनुपर्ने लबिइडमा सांसदहरू छन् । उनीहरूले यो १ करोड सानातिना योजनामा खर्च गर्ने गरी प्रत्यक्ष र समानुपातिक दुवैलाई दिन माग गरेका छन् ।

सत्तारूढ दल नेकपाको आइतवार बसेको संसदीय दल बैठकमा समेत सांसदले यो रकम बढाउनुपर्ने धारणा राखे । प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई ठूला योजना सञ्चालन गर्ने गरी ५ करोड बनाइनुपर्ने र प्रत्यक्ष सांसदलाई साना योजना सञ्चालनका लागि १ करोड दिनुपर्ने कुरा बैठकमा उठेको नेकपाका सांसद राजकुमार ओर्माँले बताए ।

समानुपातिका सांसदले पनि आफूहरूलाई छुट्टै रकम दिनुपर्ने माग गर्दै आएका छन् । उनीहरूले ‘प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम’ मा सरकारले कार्याविधि बनाएर प्रत्यक्षलाई मात्र हालीमुहाली गर्न दिएको भन्दै चर्को विरोध गर्दै आएका छन् । प्रदेशसभा बैठकमा समेत समानुपातिकतर्फका सांसदले रोस्ट्रमबाटै यो कार्यक्रमको चर्को विरोध गर्दै आफूहरूलाई सरकारले विभेद गरेको आरोप लगाउने लहड चलेको छ ।

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मातहतमा सञ्चालन गरिएको यो कार्यक्रमको रकम निकै ढिलो गरी निकास भएका कति काम भयो भन्ने प्रगति आएको छैन । प्रदेश १ का १४ विधानमाला ४६ वटा प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र छन् । त्यसका लागि १ अर्ब १२ करोड विनियोजन गरिएको थियो । यो कार्यक्रमको अधिकांश रकम परम्परागत योजनामा खर्च हुने गरेको छ । प्रदेशका सांसदले बुझाएका यसपटकका योजना पनि त्यस्तै छन् । सबैभन्दा बढी सडक सुधारका योजना सांसदले सिफारिस गरेका छन् भने सामुदायिक भवन बनाउने लहड चलेको छ ।

प्रदेशको मन्त्रिपरिषद् बैठकले यो कार्यक्रम सञ्चालनका लागि निर्देशिकासमेत बनाएर लागू गरेको छ । एउटा निर्वाचन क्षेत्रमा १९ वटाभन्दा बढी योजना बनाउन नपाइने निर्देशिकामा उल्लेख छ । पस गरेका योजनामध्ये कम्तीमा २५ लाख रूपैयाँ विनियोजन हुने गरी एउटा अनिवार्य योजना बनाउनुपर्नेछ । कुनै पनि योजनामा ५ लाखभन्दा कम रकम राख्न नपाइने निर्देशिकमा उल्लेख छ । ‘रकम बढाउनुपर्ने माग सांसदले उठाउनु स्वाभाविक हो’, आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री इन्द्रबहादुर आङवोले भने, ‘तर संघको बजेटमा कसरी आउँछ त्यो हेरेर मात्र भन्नसक्ने अवस्था छ ।’

प्रदेश सरकारको आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम माथिको छलफलमा सहभागी प्रदेश ५ का प्रदेशसभा सदस्यहरू ।

■ **घनश्याम जौतम** (रूपन्देही), **सुवास विडारी** (मकवानपुर) र **अजित तिवारी** (जनकपुर)

प्रदेश ५ का सांसदले निर्वाचन क्षेत्र विकास कोषको माग गर्दै बजेट माग्न लबिइड थालेका छन् । छुट्टाछुट्टै माग गर्दै आएका नेकपाका सांसदले शनिवार बुटवलमा भएको संसदीय दल बैठकमा सामूहिक रूपमा कोषको माग गरेका हुन् । सामूहिक रूपले मौखिक माग राखेका उनीहरूले रकम तोकेका छैनन् तर केन्द्रले उपलब्ध गराउने रकमको आधा हुनुपर्ने माग गरेका छन् ।

बैठकमा अधिकांश वक्ताले सांसदको अधिकार वढाध्यक्षको जति पनि नभएको भन्दै कोषको माग गरेको सहभागी एक सदस्यले बताए । ‘अहिले चाहिँर पनि आवश्यक छैन भन्ने अवस्था छैन’, उनले भने, ‘कोषका लागि लबिइड गर्ने धेरै माननीय हुनुहुन्छ । धेरै सांसदले मुख्यमन्त्रीलाई भेँटेर पटक-पटक आग्रह गर्दै आएका छन् ।

संसदीय दलका नेता एवं मुख्यमन्त्री शंकर पोखरेलले बैठकमा माग सम्बोधनका लागि प्रयास गर्ने आश्वासन दिएका छन् । गत वर्षको बजेट त्याउनुअघि पनि सांसदले कोषको व्यवस्था गर्न आग्रह गरेका थिए । उनले त्यो माग सम्बोधन नगरी सांसदको सिफारिसमा खर्च गर्ने गरी ५० लाखसम्मको योजना दिए ।

अधिल्लो वर्ष अडानमै बसेका मुख्यमन्त्री पोखरेललाई आगामी वर्षका लागि दबाव थेग्ने नसक्ने अवस्था रहेको उनको स्वकीय सचिवालय स्रोतले बतायो । ‘माननीयहरू आफैँले बाँडफाँट गर्न भिन्ने रकम माग गरिरहनुभएको छ’, स्रोतले भने, ‘सके निर्वाचन क्षेत्र विकास कोष, त्यो नभए निश्चित रकम तोकेर आफैँले बाँडफाँट गर्ने गरी रकम माग्नुभएको छ ।’

आइतवारदेखि प्रदेशसभा बैठकमा सुरु भएको सरकारको नीति तथा कार्यक्रममाथिको छलफलमा सत्तापक्षबाट विरोध नगर्न निश्चन दिने उद्देश्यले नेकपाको आयोगनामा भएको बैठकमा उनी लर्चिलो गरी प्रस्तुत भएका हुन् । सिद्धान्तत: कोष राख्ने कुरा

संघीयताको मर्म र भावनाविपरीत हुन्छ,’ उनले भने, ‘तर सबैले माग राखिरहेँदा म अलग रहन सकिदैन, सम्बोधनका लागि सबैको प्रयास गर्छु ।’ त्यस्तो कोष राख्दा तीन तहका सरकारको व्यवस्था खण्डित गर्ने उनले बताए । प्रदेश ५ का नेकपाका प्रमुख सचेतक भूमिश्वर ढकालले सांसदले कोषका लागि रकम माग गर्दै लबिइड गरेको बताए । ‘शनिवारको बैठकमा सामूहिक रूपमा माग भएको छ,’ उनले भने, ‘केन्द्र सरकारले कोषमा जति रकम विनियोजन गर्छ, त्यसको आधा प्रदेशमा छुट्याउनुपर्ने माग छ ।’ अधिकांश सदस्यले कोष राख्नुपर्ने माग गरेको उनले बताए ।

मुख्यमन्त्री पोखरेलले केन्द्रमा निर्वाचन क्षेत्र विकास कोषको व्यवस्था भए प्रदेशमा पनि राख्ने आश्वासन दिएका छन् । सांसद कांग्रेस नेता रामराज गौरी आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले बजेट दिएको थियो । सांसदका लागि बजेट नछुट्याइए पनि सरकारको पुँजीगत खर्च असाध्यै न्यून देखिएपछि कार्याविधि बनाएर मागमा आधारित योजना शीर्षकमा एक/एक करोडको योजना उपलब्ध गराएको सांसद छिँरिड दोर्जे लामाले बताए ।

निर्वाचन क्षेत्रलाई ८० करोड दिँदै
मकवानपुर- प्रदेश २ सरकारले आर्थिक वर्ष २०७६/७७ का लागि ठूला योजनालाई प्राथमिकता दिने भन्दै प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा ८० करोड रूपैयाँ विनियोजन गर्ने तयारी गरेको छ । प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्ष डा. खिमलाल देवकोटाका अनुसार नीति तथा योजनामा ६६ निर्वाचन क्षेत्रबाट ५० करोडसम्मको एउटा र दस/दस करोड रूपैयाँसम्मको तीनवटा गरी जम्मा ८० करोड रूपैयाँको योजना छनोट गरी बृहदधीय तथा क्रमागत रूपमा सम्पन्न गर्ने योजना छनोट गरिसकिएको छ ।

आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रमका विषयमा विभिन्न मन्त्रालयसँग छलफल गरेर प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा ८० करोडसम्मका योजनालाई बजेट दिन लागेको उनले जानकारी दिए । ‘योजना छनोट

प्रक्रियालाई बढी सहभागितामूलक बनाउन हामीले प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा पुगेर योजना छनोट गरेका हौं,’ उनले भने, ‘निर्वाचन क्षेत्रमा छनोट भएका योजना सम्बन्धित मन्त्रालयमार्फत योजना वैकमा समावेश हुनुपर्छ ।’

विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) निर्माण भइसकेको योजनालाई प्राथमिकता राखेर बजेट विनियोजन हुने उनले बताए । उनका अनुसार एक करोडभन्दा कम लागत अनुमान भएका योजना सम्बन्धित स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन हुनेछन् ।

प्रदेश सरकारले अधिल्लो वर्ष मागमा आधारित योजना कार्यक्रम शीर्षकमा प्रत्येक सांसदलाई ५०/५० लाख बजेटवरावरको दुईवटा योजना उपलब्ध गराएको थियो । सांसदले आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रको दुईवटा योजना उपभोक्ता समितिमार्फत काम गराउने गरी आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले बजेट दिएको थियो । सांसदका लागि बजेट नछुट्याइए पनि सरकारको पुँजीगत खर्च असाध्यै न्यून देखिएपछि कार्याविधि बनाएर मागमा आधारित योजना शीर्षकमा एक/एक करोडको योजना उपलब्ध गराएको सांसद छिँरिड दोर्जे लामाले बताए ।

धेरै सांसदले उपभोक्ता समितिमार्फत काम गराउनु भनेको कार्यकर्तालाई पोल्ने काम भएको भन्दै विरोधसमेत गरेका थिए । सांसद रमेश पौड्यालले बजेट खर्च गर्न नसकेपछि सांसदले सिफारिस गर्ने गरी योजना दिने व्यवस्था गरिएको बताा । ‘यो असाध्यै भद्रगोल अवस्थामा छ,’ उनले भने, ‘अन्यासको हिसावले यो एकदमै गलत हो ।’

प्रदेश सांसदलाई थप १ करोड
सांसदहरू- प्रदेश सरकारले वैशाख ३ गते प्रदेशसभाको तेस्रो अधिवेशन बोलायो । विपक्षी दल नेकपा र कांग्रेससँग गत असारको भद्र सहमति आधारित योजना शीर्षकमा एक/एक करोडको योजना उपलब्ध गराएको भन्दै प्रदेशसभा बैठक लगातार अवरूद्ध गरे । आफ्नै प्रयासमा भएको भद्र सहमति कार्यान्वयन नहुँदा सभामुख सरोज यादव पनि सरकारसित रुठ थिए । अन्तत: प्रदेश सरकार भद्र सहमति कार्यान्वयन अर्थात् सांसदलाई प्रत्येक

निर्वाचन क्षेत्रमा खर्च गर्न थप १ करोड रूपैयाँ दिन तयार भयो । आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री विजय यादवले गत असार १ गते प्रदेशसभामा बजेट प्रस्तुत गर्दै दुइटा शीर्षकमा सांसदलाई ७५ लाख रूपैयाँ विनियोजन गरिएको घोषणा गरेका थिए । सांसदहरू सन्तुष्ट भएनन् । बजेट पास हुन नदिने अड्की कसे । सरकार सांसदका लागि बजेट दोब्बर बनाइदिन तयार भयो । त्यतिमा उनीहरूले चित्त बुझाएका थिएनन् । त्यसैले वैशाख ३ देखि लगातार संसद् बैठक अवरूद्ध गरेका थिए ।

मुख्यमन्त्री मोहम्मद लालबाबु राउत आफैं रोस्ट्रममा आएर विपक्षी दर्लसित गरिएको सहमति कार्यान्वयनमा आश्वस्त पारेपछि प्रदेशसभाको अवरोध हटेको छ । ‘भद्र सहमति धेरै अगाडि भएको छ,’ मुख्यमन्त्री राउतले अवरोध हटाउने क्रममा प्रदेशसभामा भनेका थिए, ‘कार्यान्वयन गर्ने बेला सचिव भएनन् । विपक्षीले वार्गेनिङ गरेर पैसा थपिदिएको होइन । सबै क्षेत्रमा समानुपातिक विकास र सबैको भावना समेट्न पैसा दिइएको हो ।’

सांसदहरूलाई थप १ करोड रूपैयाँ दिएकामा सत्तापीन दल राष्ट्रिय जनता पार्टी (राजपा) का सांसदहरूले बैठकमा निरन्तर विरोध जनाए । राजपाका सांसद मनीष सुमनले सरकारसित पैसाको वार्गेनिङ गर्ने दलले प्रदेशसभामा अवरूद्ध गरे त्यसलाई नमान्न सभामुखलाई आग्रह गरे । ‘पैसासित मुद्दा साट्नेहरूले संसद् रोक्दा मान्नु हुँदैन,’ नेता सुमनले भने, ‘मुद्दा एउटा उचाल्ने । भद्र सहमति अकै गर्ने काम भएको छ ।’

विपक्षी दल नेपाली कांग्रेसका संसदीय दलका नेता रामसरोज यादवले प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा देखिएको एउटा योजना दिन भद्र सहमति गरिएको बताए । ‘जनताले हामीसित विकास अपेक्षा गरेका हुन्छन्,’ उनले भने, ‘बजेट थपेपछि हामी चुप लागेको होइन । हाम्रा सबै मुद्दा सम्बोधन गर्न सरकार तयार भएपछि संसद् चलेको हो ।’

आगामी आर्थिक वर्षका लागि ३ करोडका दरले विनियोजन गर्ने सांसदहरूले लबिइड गर्दै आएका छन् ।

बजेट दिँदा...

सांसदले विकास बजेट परिचालन गर्न थाले भने उनीहरूको व्यावसायिक भूमिकामा कमी कमजोरी आउन थाल्यो । उनीहरूले विकास निर्माणमा आवश्यकताभन्दा बढी भूमिका खोजे भने सरकारको जवाफदेहिता खोज्ने बेलामा आफ्नो भूमिका बिसंनेछन् । सरकारको कमीकमजोरी छोपिन पुग्छ । सांसदले सरकारको जवाफदेहिता माग्ने बेलामा कठोर भूमिका निर्वाह गर्नुपथ्यो भने निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमले त्यसलाई फिर्का बनाइदिन्छ । अलि चर्को प्रवृत्ति भएमा सरकारले कार्यक्रम कटौती गरिदिन्छ भने बास सांसदमा पैसा हुन्छ । संसदमा प्रवेश गरिसकेपछि सांसद पेसागत मर्यादा र आचारसंहितामा बस्नुपर्छ । उसले आफ्नो व्यावसायिक ज्ञान प्रयोग गरेर संसदमा प्रस्तुत हुनुपर्नेमा अत्यत्र अल्मलिनु राम्रो कुरा होइन । अकेतर्फ संघीय संसद्का साथै प्रदेशसभा र गाउँ/नगरसभासमेत संसद् हो । माथिल्लो संसदले पाएको बजेटबाट प्रदेश र स्थानीय सभालाई विमुख गर्नु न्यायोचित हुँदैन । सबै तहलाई दिने हो भने ठूलो ढंगको विचलन हुने स्थिति देखापर्छ । यो विचलनले संसदमा सांसदहरूको भूमिका कमजोर हुने खालका असर देखा पर्छन् । पहिलो पटक संघीयताको अभ्यास भएकाले पनि खर्चमा मितव्ययी हुन यस्ता कार्यक्रमलाई निरुत्साहित गर्नुपर्छ । बरु हामीले प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई पर्याप्त स्रोत साधन दिएर उत्तरदायी बनाउनुपर्छ ।

कुनै स्वायर्थ वा नि:स्वायर्थवश नै किन नहोस्, सांसदले बजेट परिचालन गर्न पाए भने भोलि निर्वाचनका दौरान उसका प्रतिस्पर्धी उम्मेदवारहरू विभेदमा पर्छन् । सांसदले गरेको खर्चका कारण कतिपय मतदातालाई प्रभावित गर्ने अवस्था रहन्छ । सांसदले खर्च भने पनि राज्यकोषबाटै हो, खल्तीबाट होइन । उसले राज्यकोषको रकम खर्च गरेर आफूअनूकूल जनमत तयार गर्ने जोखिम हुन्छ । पैसा नहुने र पहुँच नहुने उम्मेदवार प्रतिस्पर्धामा कमजोर हुने स्थिति बन्छ । उसले समानताको अनुभव गर्न पाउँदैन । सांसदहरू सरकारलाई जनताप्रति उत्तरदायी बनाउन क्रियाशील हुनुपर्छ । उनीहरूले अनावश्यक विषयमा भुल्नुको साटो सरकारीलाई रचनात्मक ढंगले संसद्बाट सहयोग गर्न सक्छन् । सुरुमा एक लाख रूपैयाँबाट व्याएको कार्यक्रमको बजेट अब १० करोड पुर्‍याउने हुर्कायँ भइरहेको छ । यसलाई नियन्त्रण गर्नु संसदको गरिमा वृद्धि र समग्र मुलुककै हितमा हुन्छ । (कुराकानीमा आधारित)

न बोलकबोल...

जिसस बाराले १ सय ७० र रौतहटले ३ सय १४ वटा गरी कुल ४८४ वटा सडकक बाँडेर ३४ लाख २८ हजार बजेट खर्च गरे । जिल्ला समन्वय समिति पर्साले निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रमको २८ योजनाको १ करोड ७ लाख ९८ हजार रूपैयाँ बाढीले भिजेको भनी लेखापरीक्षण पेस गरेन । गत वर्ष महालेखा परीक्षकको कार्यालयले यो विषयलाई गम्भीरताका साथ उठाएको थियो । काठमाडौँको कोटेश्वरमा उपभोक्ता समितिमार्फत योग शिविर भनी प्रशिक्षण कार्यक्रमका नाममा ३० लाख ७६ हजार रूपैयाँ खर्च गरेको भेटियो ।

सत्ता-प्रतिपक्ष एकै स्वर

■ **कलेन्द्र सेजुवाल** (सुर्खेत)

कर्णालीका प्रदेश सांसदले आफ्नो तजबिजमा खर्च गर्ने गरी सांसद कोष स्थापना गर्न माग गरेका छन् । पार्टीको संसदीय दल बैठकका साथै मुख्यमन्त्री, मन्त्रीसँग उनीहरूले यसबारे लबिइड गरिरहेका छन् ।

नेकपा संसदीय दलको शनिवार र आइतवार चलेको बैठकमा सांसदहरूले सरकारको नीति तथा कार्यक्रममै कोषबारे स्पष्ट उल्लेख हुनुपर्ने धारणा राखेका छन् । समानुपातिक सांसदलाई समेत समेट्नेने गरी ‘सांसद विकास कोष’ स्थापना गर्ने कि प्रत्यक्ष सांसदलाई मात्र हुने गरी निर्वाचन क्षेत्र विकास कोष’ बनाउने भन्नेबारे फरक-फरक धारणा आएको मुगुबाट प्रतिनिधित्व गर्ने सांसद चन्द्रबहादुर शाहीले जानकारी दिए । ‘चुनावमा जनतासँग गरेका वाचा पूरा गर्नका लागि सांसदलाई केही न केही मात्रामा बजेट दिनुपर्छ भन्ने आवाज उठेको छ,’ उनले भने, ‘त्यसो गर्न सकि्यो भने जनताको चित्त बुझाउन सकिन्छ भन्ने सांसदहरूको तर्क छ ।’

कर्णालीमा प्रदेशसभाका २४ निर्वाचन क्षेत्र छन् । समानुपातिकसमेत गरी सांसद संख्या ४० छ । प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रलाई आधार मानेर निर्वाचन क्षेत्र विकास कोष स्थापना गर्दा हुम्ला (ख) बाट जीवनबहादुर शाहीबाहेक सबै नेकपाका सांसद लाभार्थित हुन्छन् । समानुपातिक सांसदलाई समेत लक्षित गरी सांसद विकास कोष स्थापना गर्दा कांग्रेसका थप ५ र राष्ट्रपाका एक सांसदले लाभ लिनेछन् । ‘सांसदलाई केही न केही मात्रामा बजेट दिनेपछि भन्नेमा सबै सहमत देखिन्छन्,’ सांसद शाहीले भने, ‘कति र कुन विधिबाट दिने भन्नेमा एकमत छैन ।’

संसदीय दल बैठकमा सहभागी अर्का सांसद ठम्पर विष्टले बजेट र भूमिका अभावमा पीडित प्रदेश सांसदलाई उत्साह भर्न यस्तो कोष अनिवार्य भएको तर्क गरे । ‘अहिलेको प्रणालीबाट माथि मन्त्री (प्रदेशका) तल वडाध्यक्षभित्र बजेटमा पकड जमाएर बस्छन्, हामी सांसदको काम माखा धपाएर बस्ने मात्र छ,’ उनले भने, ‘हामीलाई जनतासँग जोड्नका लागि केही न केही माध्यम चाहिँन्छ भनेर यस्तो कोषको माग गरिएको हो ।’ कांग्रेस संसदीय दलका नेता जीवनबहादुर शाहीले संघीयजस्तै प्रदेश सांसदलाई पनि जनतासँग जानका लागि यस्तो कोष आवश्यक रहेको बताए । ‘यसलाई दुरुपयोग हुन नदिनका लागि सचेत हुनुपर्छ,’ उनले भने, ‘विकासको माध्यमबाट जनता र सांसदलाई जोड्न कोषको व्यवस्था हुनुपर्छ भन्ने हाम्रो धारणा हो ।’

केही सांसद भने कोषको विषक्षमा छन् । तीमध्येका एक हुन्- दैलेखका सुशीलकुमार थापा । उनले गत वर्षदेखि नै यस्तो कोषको विषयमा मत राखेको बताए । ‘यो वा त्यो नाममा सांसदलाई पैसा दिनु भनेको टुके योजना बनाएर आसेपासेलाई बाँड भन्नुजस्तै हो,’ उनले भने, ‘त्योभन्दा त सिधै ठीका लगाइएर दिए भैगो नि ।’ उनले टुके योजनाका लागि कोष बनाउनुको साटो ठूला आकारका योजना बनाएर कार्यान्वयन गर्नुपर्ने बताए । सांसदहरूले अधिल्लो वर्ष जनही ४ करोडको दरले बजेट मागेका थिए । यो वर्ष पनि संघीय सांसदले पाउनेछि बजेट पाउनुपर्ने उनीहरूको माग छ । कतिपय सांसदले १० करोड पाउनुपर्ने माग गरिरहेका छन् । आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री प्रकाश ज्ञवाला सांसदहरूको यस्तो माग अघिल्लै वर्ष आए पनि समेट्न नसकिएको बताउँछन् । आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको सूफाव संकलनसम्बन्धी कार्यक्रममा पनि सांसदहरूले यस्तो माग सुझावका रूपमा दिएका उनको भनाइ छ । बजेटमा सांसद विकास कोष वा निर्वाचन क्षेत्र विकास कोष राख्ने/नराख्नेबारे मन्त्रालयले सोच बनाइदसकेको उनले बताए ।

‘जनता सडक कार्यक्रम’ सुस्त

चालु आर्थिक वर्षमा सांसदहरूलाई थमथम्याउन प्रदेश सरकारले सर्म्बाध्दित प्रदेशका प्रत्यक्ष र समानुपातिक सांसदको सिफारिसमा सञ्चालन हुने गरी जनता सडक कार्यक्रम ल्याएको थियो । २४ निर्वाचन क्षेत्रलाई आधार मानी ५ करोडका दरले १ अर्ब २० करोड रूपैयाँ बजेटमा विनियोजन गरियो । तर सांसदहरूको अरुथिको कारण उक्त कार्यक्रमको गति सुस्त छ । आर्थिक वर्ष अन्त्यको संघारमा सडक योजना निर्माणको लागि टेण्डर प्रक्रिया सुरु भएको छ ।

समानुपातिकलाई पनि माग

■ **विजय थापा** (जनगढी)

सुदूरपश्चिम प्रदेशले अधिल्लो वर्ष निर्वाचन क्षेत्र कोषमार्फत प्रत्यक्ष निर्वाचितहरूलाई २ करोड रूपैयाँ दिएपछि समानुपातिक सांसदले असन्तुष्टि जनाए । ५३ सांसदमध्ये समानुपातिकका २१ जनाले बजेट पाएनन् । उनीहरूले रकम माग गर्दै अदालत जानेसम्मको चेतावनीसमेत दिए ।

समानुपातिक सांसदले यसपटक आफूहरूलाई पनि बजेट दिन प्रश्र्न सरकारसँग माग गरेका छन् । पूर्वाधार क्षेत्र विकास कोष स्थापना गरेर बजेट दिन माग गर्दै उनीहरूले लबिइड सुरु गरेका छन् । ‘प्रदेशसभामा सबैले सभान रूपमा पूर्वाधार क्षेत्र विकासका लागि सांसद कोषको रकम पाउनुपर्छ,’ कांग्रेस सांसद नन्दन वमले भनिन्, ‘केन्द्रमा जेसुकै होस्, प्रदेशसभामा समान रूपले रकम उपलब्ध गराउनुपर्छ । होइन भने कसैले पनि पाउनु हुँदैन ।’ उनले समानुपातिकतर्फका सांसद योजना छनोट गर्ने समितिमा रहने व्यवस्था भए पनि निर्देशिकाले सक्ने अधिकार निर्वाचित सांसदलाई मात्रै दिएको बताइन् ।

उनका अनुसार यस विषयमा केही दिनभित्रै मुख्यमन्त्रीलाई जापनपत्र बुझाउने तयारी छ । ‘हामी केही दिनभित्रै छलफल गर्छौ र निष्कर्षमा पुग्छौ,’ उनले भनिन् । समानुपातिकलाई पनि बजेट दिनेपनि विषयमा सत्ता-प्रतिपक्ष सबै सांसद एक मत छन् । केहीले भने कोषमार्फत रकम दिने नहुने अडान लिएका छन् । ‘विकासको प्रणाली नै बदलनुपर्छ, हामी कानून बनाउने हो, पैसा बाँड्ने होइन,’ नेकपा सांसद पूर्णा जोशीले भनिन्, ‘सांसदलाई विकास गर्न भनेर दिएको पैसाको खर्चको पारदर्शिता हुँदैन, सोसल अडिट पनि हुँदैन ।’

निर्वाचित सांसदले भने यति नै रकम चाहिँन्छ भनेर लबिइड गरेका छैनन् । संघीय सरकारको बजेटमा सांसदलाई कति रकम छुट्याइन्छ, त्यसैका आधारमा लबिइड थाल्ने उनीहरू बताउँछन् । ‘केन्द्रको के हुन्छ हेरौं,’ सत्तापक्ष नेकपाका प्रमुख सचेतक तारा लामा बताइर भन्छन्, ‘वडाअन्तर्भन्दा कार्याविधि मिलाएर सबै सांसदको भूमिका हुने गरी व्यवस्था गरिनुपर्छ ।’ कांग्रेस संसदीय दलका नेता जयबहादुर रावलले भने आफूले समानुपातिक सांसदको क्षेत्रमा समेत विभिन्न योजनामा रकम छुट्याएको दावी गरे ।

छोरी परीक्षार्थी,
बाबू परीक्षा नियन्त्रक

■ सुदीप कौनी (काठमाडौं)

छोरी परीक्षार्थी रहेको परीक्षामा शिक्षामन्त्रीलाई ढाँटेर राख्थ्यु परीक्षा बोर्डको सहभागि निम्नवत्कका सभ्य कृष्ण शर्मा सहाभागि भएको पाइएको छ।
कान्तिपुरले गरेको छोडीमा उनी बदनविनयपूर्ण तरिकाले परीक्षामा सहभागि भएको भेटिएको हो। श्रोतका अनुसार परीक्षा कक्षा विन विवा बसेका उनी प्रश्नपत्र बनाउन र उत्तरपुस्तिका परीक्षामा भने सत्य चन्द्रको पुष्टि हुन्छ। बोर्डका अध्यक्ष रत्नमणी पौडेल, बदनव्यसर्पित दाम्प्रीसाद अर्याल र शर्माले मिलेमले गरी शिक्षामन्त्री गिरिराजमान पोखरेललाई सभत यस विषयमा भुक्त्याउन सफल भए। शर्माको छोरी ललितपुरको प्रसादी एकेमीबाट कक्षा १२ को परीक्षामा सहभागि हुँदै थिइन्।
बुवा निम्नवत् थिए। उनी प्रश्नपत्र छपाइमा संलग्न रहेको भन्दै बोर्डका कर्मचारीहरूले असन्तुष्टि जनाएका थिए। उक्त कुरा सञ्चारमाध्यम हुँदै

परिक्षण थालेको छ। शर्मा छोरी
परीक्षास्थान रहेंको उत्तरपुस्तिका
कोइँडलागायत परीक्षणको काममा
सल्वन छन्। 'बदमासी हुने भन्ने
उत्तरपुस्तिका छापार परीक्षणका बेला
हुने हो', परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयका
एकपत्र नियन्त्रक भन्ने, 'परीक्षको काममा
दिनमा म बिदामा बसेको थिएँएँ
भन्ने उम्कन मिल्दैन, सल्वन नहुने
भने, प्रश्नपत्र निर्माणदेखि नतिजा
प्रश्नप्रश्नको पदमा बस्न हुँदैन।'
शर्मा भन्ने कक्षा १२ को प्रश्नपत्र
छापार हुँदा नै जानक प्रेशा साम्प्र
केन्द्रको सुरक्षण प्रेशा प्रवेश
गरेका थिएँ १२ कक्षाको प्रश्नपत्र
प्याक्टिडलागायत काम उनकै नेबलमा
भएको हो। १५ गते अंग्रेजी विषयको
परीक्षा थियो। उक्त दिन उनले
नियन्त्रको हैसियतले बोर्डको
कापीमा हस्तारसहित उपस्थित
हस्ताका छन्। १२ को परीक्षा वैशाख
२२ मा सार्थको हो। शर्माले भन्ने
२६ गतेदेखि नै नियन्त्रको हैसियतमा

बदमासी उत्तरपुस्तिका
छपाइ र परीक्षणका बेला
हुने हो, परीक्षाको दिन
बिदामा थिएँ भनेर

निष्क्रामनीसम्म पुण्यो । मन्त्रीले चासो
दखाए । परीक्षा सुरु हुनु २ दिनअघि
शर्मांलाई विदा बस्ने निवेदन दर्ता गराए ।
शर्मांलाई जिम्मेवारीबाट हटाउने
निर्णय भयो । नियन्त्रक शर्मांलाई
परीक्षाबाट हटाइएको जानकारी
मन्त्रीलाई दिइयो । तर शर्मा मन्त्रीलाई
समेत भुल्क्याए मर्यादाविपरीत
परीक्षाका काममा पटक/पटक
सहभागी हुँदै आएका छन् ।

परीक्षाको आधारभूतता र
मर्यादा अनुसार छोराछोरी वा
नातागोताका कोही परीक्षामा
सम्मिलित हुने भए जिम्मेवारीमा
बल पुर्इदैन । प्रत्येक छापामा
उत्तरपुस्तिका परीक्षणमा सबैभन्दा
बढी भूमिका र जिम्मेवारी अन्य
संस्थाहरूभन्दा निम्नजस्तै हुन्छ ।
परीक्षा सुनु हुनभन्दा अघिल्लो दिन
शर्माहरू टुटिएर कृष्णप्रसाद धामिलाले
निम्नजस्तै जिम्मेवारी दिइयो । परीक्षा
शेड्यूल १५ वाट सुनु हुँदै थियो । तर
शर्माहरू १५ भन्दा मर्यादा निम्नजस्तै
कोहीलेले कयालियमा हाँजुर गरेका
छन् । 'प्रत्येक छापामा उनी बसे,
प्रत्येक पुस्तक पढी उनी लेखे गरे', बोर्ड
कोटले भने, जसरी केन्द्रमा सञ्चालन
गरेको प्रत्येक केन्द्रमाको जिम्मा
पुगेको थियो, त्यसैबेला नौटंकी गरेर
जिम्मेवारीबाट हटेको बहाना गरियो,
परीक्षा नसकिँदै फेरि जिम्मा
फर्किए ।' बोर्डले उत्तरपुस्तिकाको

प्रदेश-स्थानीय तहको गुनासो

‘संघले हस्तक्षेप गज्यो’

■ **विमल स्वतिवडा** (काठमाडौं)

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले केही विनियम अघि दिइमा आयोजित एक कार्यक्रममा प्रदेश सरकारहरू नेपाल सरकारकै इकाई अर्को दावी गर्दै उनीहरूले यो भएन, त्यो भएन भनेर छट्टपट्टा उनि आशयक नरहेको बताए । जसबाट संविधानमा तीनवटै सरकार आ-आफ्नो अधिकार क्षेत्रविषय स्वतन्त्र र स्वायत्त हुने व्यवस्था छ ।

केन्द्राले भनेजस्तै अहिले पनि संघ (केन्द्र) हावी गरेको प्रदेश र स्थानीय सरकारको गुनासो छ । मुख्यमन्त्री हुन् वा मेयर, सबैले हरेक कुरामा केन्द्रले हस्तक्षेप गरेको बताउने गरेका छन् ।

संघबाट बच्न कानुनमा केन्द्रीकृत मानिसताका हावी भएको उनीहरूले आरोप छ । संघीय कानुन समयमै बन्न नसक्दा प्रदेश र स्थानीय कानुन निर्माणमा अछेरो परेको उनीहरूले गुनासो गरेका छन् ।

राष्ट्रिय सभाको राष्ट्रिय सरोकार तथा समन्वय समितिले सातवट प्रदेशमा गरेको अन्तर्क्रियामा पनि प्रदेश र स्थानीय तहका प्रतिनिधिले संघ सरकारको व्यवहारप्रति अन्तर्बुद्धि जनाएका छन् । प्रदेश लोकसेवा आयोग, प्रदेश प्रशासन, प्रदेश वित्तीय आयोगगलगायत कानुन वानाज िलाइ हँदा काम गर्न नसकेको उनीहरूले बताए । स्थानीय तहमा कानुन समूहका न्यायमन्त्री नहुँदा न्यायिक समितिले प्रभावकारी काम गर्न नसकेको उनीहरूले गुनासो गरे ।

अत्यधिक कर्मचारी संघर्षमा राख्न खोजिएको आरोप पनि प्रदेश र स्थानीय तहको छ । कर्मचारी समायोजनले प्रदेश र स्थानीय तहको आवश्यकता सम्बोधन गर्न असफल भएको उनीहरूको ठम्याइ छ । 'कर्मचारी समायोजनमा निश्चित सेवा, समूहका कर्मचारीको स्वार्थ हावी देखिएको छ, संविधानको मर्मअनुकूल कर्मचारी

समायोजन हुन सकेन,' उनीहरूले भनेका छन् ।

प्रदेशको प्रमुख सचिव तथा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत संघको कर्मचारीलाई तोकने व्यवस्था संघीयताको मर्मविपरीत रहेको ठहर प्रदेश र स्थानीय तहको छ । आन्तरिक स्रोत परिचालनमा संघको प्राथमिकता क्षेत्रभन्दा स्थानीय तहको प्राथमिकता क्षेत्रमा खर्च गर्न पाउने व्यवस्था हुनुपर्ने उनीहरूको माग छ ।

सधअन्तगत राष्ट्रिय गोरवाका, हुइटा प्रदेशसँग जोडिएका, छिमेकी मुलुकसँग सीमा जोडिएका र अन्तर्राष्ट्रिय लानीका आयोजना राख्न उनीहरूले सुझाव दिएका छन् । तीन तहबीच पहिचान, संरक्षण र दिगो विकासमा साम्प्रदायी हनुपनेमा उनीहरूले जोड दिएका छन् ।

राष्ट्रिय सरोकार तथा समन्वय समितिमा सर्भापत पार्वती रावलका अनुसार गत माघ २४ देखि वैशाख १२

सम्म अलक्रिया गरी तयार पारिएको प्रतिवेदन राष्ट्रिय सभामा प्रस्तुत गरिसकिएको छ। सुभाषसहितका प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री, अर्थ, कानून र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा समेत पठाइएको उनले जानकारी दिइन्। 'वजेट र कानूनका कुरा बढी भएकाले सम्बन्धित मन्त्रालयका मन्त्रीहरूको उपस्थितिमा राष्ट्रिय सभामा छलफल गर्ने तयारीमा छौं,' उनले भनिन्।

अर्थमन्त्रीलाई भेटेर यी विषयमा जानकारी गराउने उनले बताइन् । उनका अनुसार सुभाषसहितको प्रतिवेदन राष्ट्रिय सभामा प्रस्तुत गरी सकिएको छ ।

समितिले सुभाब अध्ययन गरी
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको
कार्यालय र सम्बन्धित विषयगत
मन्त्रालयहरूलाई तीनै तहलाई
आवश्यक कानुन बनाउन निर्देशन
दिएको छ ।

संघीय संसद्को नयाँ भवन बन्दै

■ **अश्विराम पौड्याल** (काठमाडौं)

जहाँ देशको प्रयासपछि सीधी संसद्को आफ्नै भवन बन्ने निश्चित भएको छ। नेपाली कलात्मक शैलीको भवन निर्माणका लागि सहरी विकास तथा भवन विभागले डिजाइन तयार गरेर आइतबार ग्लोबल टेन्डर আহ्वान गरेको छ। सरकारले २०५४ देखि भाडा तिरेर नयाँ बानेश्वरस्थित अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रलाई संसद् भवनका रूपमा प्रयोग गर्दै आएको छ। संसद् सञ्चालनका लागि भाडामा वर्सेन १५ करोड रुपैयाँ खर्च भइरहेको छ।

विलातका सरकाहलेले भवन बनवुने योजना अधि
वडाउन छोजे पत्त निर्माणको चरणमा पुग्न संस्दको
थिपुन । सिंहदरवार परिसरमा रहेको पुरानो संस्दको भवन
पत्त भूकम्पले चक्कीको छ । अहिले सिंहदरवार परिसरको
हनुविज्वारमा करिव ७ अर्ब रूपैयाको लागतमा निर्माण
हुने दुवै सदन प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रिय सभाको उक्त भवन
स्टेट अफ आर्ट को एउटा नयाँ सहरी विकास तथ्य
भवन विभागमा महान्दोषको मणिरणमा गोलुले बताए ।
‘अहिलेसम्मको मुलुककै ठूलो र अत्याधुनिक भवनमा
यमुनसुन्दरीको प्रविधि र सुविधा उपलब्ध हुनेछ,’ उनले
भने । १ सय ७३ रोपनी ८ आना अर्थात् ८८ हजार २
सय ७ वर्गमिटरमा फैलिएको संसद भवनको भवन सबै
भवन ‘आइटेड’ इन्जिनियरिङ डिजाइन प्रविधि अपनाएर
वास्तुकला भन्कने संरचना निर्माण हुनेछ । संघीय संसद
भवन परिसर’ नाम दिइएको उक्त संरचनाको निर्माण तीन
वर्षमा पूरा गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । परिसरलाई मध्य
भवन, हरियाली, पार्किङ र सडक पूर्वाधार क्षेत्रमा विभाजन
गरिएको छ । परिसरमा प्रतिनिधिसभा, राष्ट्रिय सभा, संसदीय
दल र संसदीय समितिरहेको कार्यालय, संसद सचिवालय,
अतिथिगृह व्यक्तिको भवन, लल्लु, पुष्पकालय, चमेना गृह,
प्रेस तथा छपाइ भवन, सुरक्षा भवन, पार्किङ स्थललागतका

अब बन्ने संसद् भवनको डिजाइन

संरचना निर्माण गरिनेछ । परिसरमा भवन क्षेत्रले २७ र खुला हरियालीले ४५ प्रतिशत ओगट्नेछ । बाँकी क्षेत्र सडक पूर्वाधार र वाटरबडीले ओगट्नेछ ।

दायाँ-बायाँ दुई सदन

मूल गेटसय जाँडएको ६ रोपनी (३ हजार २ सय २४ वर्गमिटर) मा फैलिएको 'ग्रान्ड लवी' बाट वार्या प्रतिनिधिसभाको र दार्या राष्ट्रिय सभा भवन हुनेछन्। संसद प्रवेशका लागि उँ बटा गेट हुनेछन्। प्रतिनिधिसभाको ग्राउन्डफ्लोरमा संसदको बैठक सञ्चालन हुनेछ। सभा र प्रतिपक्षको सांसदहरू हालको जेठको भिन्दाभिन्दा लसरा नभई आमनेसामने हुने गरी ४ सय जना वस्ने घुमाउरो संरचना बनाइनेछ। उक्त फ्लोरमा सभासुख र सांसदहरूमाव वस्त सकेनेछन्। फ्लोरमा संसदका

द्वैव सदनका संयुक्त बैठक बसने पुने सिट संस्था निर्धारण गरिएको छ। प्रतीनिधिमार्गको पहिलो तला (वालकोनी) मा १ सय जनाको सिट हुनेछ। जहाँ सर्वसाधारण, सञ्चारकर्मीहरू वा विशेष समारोहका वेला आर्म्नितहरूले बसेर सिट हुनेछ। लबीको दाहिनेतर्फ गान्धु सभाको भवन हुनेछ। उक्त भवनमा १ सय सांसद र २ सय दर्शकको सिट व्यवस्था गरिएको छ। यसमा पनि वालकोनीमा दर्शक बसेर व्यवस्था गरिएको छ। द्वैव सदनको माथिल्लो तलामा जान लिफ्ट हुनेछ। मूल गेटको आगोइडी पानीको फोहोरोको आकस्मिक संरचना हुनेछ। भीमाइडी, पानीको सर्वसाधारण प्रवेशद्वारहरू फरक-फरक हुनेछ। सांसद परिषदमा महिला सांसदका लागि शिशु स्याहार र स्तनपान कक्षको व्यवस्था गरिएको डिजाइनमा

यूनाइटेड सिमेन्ट्स

यूनाइटेड सिमेन्ट्सको उपहार

सरर...!

CAR

सुन चाँदीका सिक्कासँगै
Holiday को बहार

**बम्पर
उपहार**

दुबई भ्रमण
(लक्की ड्राट ५ जोडीलाई)

१ ग्रामदेखि १ तोला सुन
(स्क्र्याच कुपन मार्फत)

५ देखि ५० ग्राम चाँदी
(स्क्र्याच कुपन मार्फत)

हरेक २५ बोरा यूनाइटेड सिमेन्ट्सको खरिदमा १ वटा स्क्र्याच कुपन प्राप्त गरी पाउनुहुनेछ ५ ग्रामदेखि ५० ग्रामको चाँदी र १ ग्रामदेखि १ तोला सुन जित्ने मौका ! साथै योजनाको अन्त्यमा हुने बम्पर लक्की ड्राट दुबई भ्रमण र Hyundai Santro Car (Base Option) पनि जित्न सक्नुहुनेछ ।

स्क्र्याच गर्दा न्यूनतम ५ ग्राम चाँदी परेमा खरिद गरेको पसलबाट तुरुन्तै प्राप्त गर्नुहुनेछ ।

यूनाइटेड सिमेन्ट्सले घर मात्र होइन, माध्य पनि बलियो बनाउँछ ।

For Trade Inquiry: 01-4439458, 01-4419144, 9801105308, 9801105393 9801305473, 9801305496

वेजोड

COMPRESSIVE STRENGTH

हरेक निर्माणको धड्कन

[illegible]

सर्वोच्चको सान

खुसीको कुरा- यो सिजनमा करिब ६ सय आरोही सर्वोच्च शिखर पुगे । उति कै दुखको कुरा यही सिजनमा मात्रै सगरमाथालगायत हिमाल आरोहणका क्रममा १६ जनाले ज्यान गुमाए ।

नेपालले आरोहणका लागि ४ सय १४ हिमाल खुला गरेको छ । यीमध्ये ३१ हिमालमा हरेक वर्ष ४ सिजन आरोहण हुन्छ । यो सिजनमा १ सय १६ आरोहण दलका ८ सय ९५ जनाले अनुमति लिएका थिए । अनुमति लिएकामध्ये ३ सय ८१ जना सगरमाथा गएका थिए । आरोहीहरूको भीड देखिने एउटा तस्बिरले बिहीबारा संसारको ध्यान त्यतै तानियो । सर्वोच्च चुम्न चाहनेहरूको उत्साहजनक सहभागिता त देखियो तर आरोहण बितकूलै व्यवस्थित देखिएन ।

९८ वर्षअघि हवर्ट मेलेरीले सगरमाथा आरोहणको पहिलो प्रयास गरेका थिए, सकेनन् । त्यसयता कम्तीमा २० हजार आरोहीले सगरमाथामा पाइला राख्न खोजेकामा ७ हजार हाराहारी मात्रै सफल भए । आरोहण क्रममा कम्तीमा ३ सयले ज्यान गुमाइसके ।

सगरमाथा आरोहणको मुख्य चुनौती नै खराब मौसम हो । सन् २०१२ मा जस्तै यसपटक पनि आरोहीलाई मौसमले साथ दिएन जसले गर्दा समयमै भन्दाइ र डोरीको सहायताले बाटो बनाउने काम पछाडि धकेलियो । यसको असर बुधवारको आरोहणमा देखा पर्‍यो । अघिल्लो दिन अत्यधिक हावाहुरी चलेका कारण चुचुरोमा जान नसकेका र बुधवार चौथो शिबिरबाट हिंडेकाहरू साउथकोलमा एक्स्पेन्ट भीड लागे । त्यो तस्बिरले प्रस्टै भन्छ- यसपटक पनि आरोहण संयोजन र व्यवस्थापनमै कमजोरी देखियो । सरकारी अधिकारी, पर्वतारोहण एजेन्सी र टोली नेताहरूबीचको तालमेल नमिल्दा सगरमाथामा ट्राफिक जाम भयो ।

हरेक वर्ष जेठको पहिलो वा दोस्रो साता मात्रै आरोहणका लागि अनुकूल हुन्छ । नेपाली पर्यटन व्यवसायी यसबारे जानकारी नै छन् । पर्यटन विभाग यसको मुख्य भूमिकामा रहन्छ । विभागका कमजोरी यसपल्ट पनि पुनरावृत्त भए । उसले खटाएका सयभन्दा बढी सम्पर्क अधिकृत आधारीशिबिरमा जति दिन वस्तुपनि हो, त्यति बसेनन् । सायद कति त त्यहाँसम्मै पुगेनन् !

यस्तो समस्या यो सिजनको मात्र होइन, बर्सेनको हो । अधिकांश सम्पर्क अधिकृत करिब दुई महिनाका लागि खटिएका हुन्छन् । आरोहण सफल भए/नभएको प्रमाणित गर्ने मुख्य जिम्मेवारी भए पनि सम्पर्क अधिकृतको दायित्व यतिमै सीमित छैन । हिमालमा हुन सक्ने अबेध गतिविधिमाथि निगरानी गर्ने दायित्व पनि धिनीहरूकै हो । प्रत्येक आरोहण दलबाट २ देखि ४ लाख रूपैयाँ भत्ता पाउने यी सम्पर्क अधिकृतले फोहोर व्यवस्थापनमा कडाइ गर्नेलागायत कामसमेत गर्नुपर्ने हो । तर खासमा उनीहरू काठमाडौँमै गुप्तवास बस्छन् । आधारीशिबिरसम्म पुगिहाले पनि विरामी भएको महानामा फर्किन्छन् ।

सम्पर्क अधिकृतवारे गुनासो उठ्न थालेको आज होइन, वर्षौं भयो । तर, संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले यसलाई राम्ररी विषय ठानेकै छैन । यसै सिजनमा २४ औं पल्ट सगरमाथा आरोहणको कीर्तिमानी बनाएका कामीरिता शेर्पा काठमाडौँ विमानस्थलमा ओर्लिनेबित्तिकै रुष्ट भए । त्यहाँको फोहोर र कमजोर व्यवस्थापन देखेर उनी रिसाएका थिए ।

सम्पर्क अधिकृत जिम्मेवार नभएकै कारण गत वर्ष सगरमाथा आरोहणै नगरेका एक भारतीय जोडीले आरोहणको प्रमाणपत्र बुझेका थिए । जवसम्म सम्पर्क अधिकृतले हिमाल आरोहणलाई पैसा कमाउने काज भ्रमणका रूपमा मात्र बुझिरहन्छन् तवसम्म आरोहण व्यवस्थित हुनै सक्दैन ।

हिमाल आरोहणका लागि अति महत्त्वपूर्ण पक्ष मौसम पूर्वानुमान प्रविधि हो । तर हाफ्रा हिमालमा हुन सक्ने ओधीहुरी र हिमपातलगायतबारे पूर्वजानकारी दिने कुनै संयन्त्र नै छैन । ६६ वर्षअघि पहिला आरोही तेन्जिङ नोर्गे शेर्पा र एडमण्ड हिलारीले २९ भेका दिन सगरमाथा आरोहण गरेको सम्भ्रनमा उक्त दिनलाई सगरमाथा दिवस मनाइने गरिएको भए पनि त्यो औपचारिकतामै मात्र सीमित छ । यस अवधिमा संसारले प्रविधिको क्षेत्रमा कत्रो फड्को मारिसक्यो । हामी भने जहीँको त्यही छौं ।

चीनले जस्तो हिमाल आरोहण अनुमतिमा नेपालले कडाइ गर्न सक्दैन । किनकि यो नेपाली पर्यटन व्यवसायीहरूको जीविकोपार्जनदेखि राज्यका लागि विदेशी मुद्रा आर्जनको आधार पनि हो । नेपाली आरोहीले सरदर १० लाख खर्च गर्छन् भने विदेशीले ४० लाखदेखि १ करोड रूपैयाँसम्म खर्चन्छन् । यो सिजनमा मात्रै आरोहीले करिब ४० करोडको रोयल्टी बुझाएका छन् ।

यसबाहेक हिमाल नेपाललाई विश्वमा चिनाउने माध्यम पनि हुन् । तर, यसरी नै आरोहण अव्यवस्थित हुने र दुर्घटना बढ्दै जाने हो भने हामीले आफूलाई चिनाउनेभन्दा पनि दुष्प्रचार हुने सम्भावना ज्यादा हुन्छ । सर्वोच्चको सान राख्ने हामी आफैले हो । त्यस्तो स्थिति आउन नदिन आरोहणमा सक्दो वैज्ञानिक व्यवस्थापन बिधि अपनाउनुपर्छ । भरपर्दो मौसम पूर्वानुमान प्रणाली हुनुपर्छ । हिमालमा प्रदूषण नहोस् भन्नेमा चनाखो रहनुपर्छ । सकेसम्म कुनै पनि आरोहीको मृत्यु नहोस् भन्नेमा राज्य पूरै सचेत हुनुपर्छ ।

आयातको थामिनसक्नु आयातन

एक प्रतिशत निर्यात हुँदा उन्मास्य प्रतिशत

आयात हुनु कहाँललाग्यो अवस्था हो । आयातलाई प्रतिस्थापन गर्न निर्यातमूलक उद्योगहरू व्यापक स्थापना गर्नुपर्छ । यस्ता उद्योग खोल्न देशी-विदेशी लगानीकर्तालाई आकर्षित गर्न वैदेशिक लगानी सम्मेलन नै आह्वान गरेको भए पनि सरकारी कर्मचारीहरू उद्योगमैत्री छैनन् । त्यसमाथि तमाम खाले संगठन र युनियनका दबाव र प्रभावमा नेपाली उद्योगहरू टाट पल्टिएका उदाहरण काफी छन् । नेपाली उद्योग चल्न नदिन वा चाल्नले पनि आयातितभन्दा सस्तो मोलमा उत्पादित वस्तु उपलब्ध हुन नदिन त्यस्ता उद्योगले मगाउने कच्चा पदार्थमा भन्सार लाईदिएर तिनलाई टिक्न नदिने खेल प्रशस्तै भए । सरकार स्वयम् उत्पादनमुखी छैन । जनताले उद्योग दर्ता गरी काम सुरु गरे पनि कर, भन्सार, भ्याटबाट अनावश्यक कभेलामा पारिरहन्छ । तसर्थ उद्योग खोल्नभन्दा भारत वा तेस्रो मुलुकबाट आवश्यक खाद्यान्न लगायतका तमाम सामग्री किनेर ल्याउने सजिलो मेसोमा सरकार देखिन्छ ।

- **श्यामसुन्दर कुईकेल**, *हाँडीगाउँ, काठमाडौँ*

कहाँ हरायो त्यो मनोहरा ?

विगतमा राजधानी उपत्यकाबाट बग्ने खोलामध्ये मनोहरा निकै सफा थियो । अब त्यो सम्भ्रनमा मात्रै सीमित छ । कलकारखानाबाट निस्केको लेवो, ढल, बालुवा चाल्ने मेसिनबाट निस्केको फोहोर सिधै खोलामा मिसाएका छन् । यसले वातावरण समेत प्रदूषित बनाएको छ । मनोहरालाई पहिलेकै अवस्थामा ल्याउन जरुरी देखिन्छ । वारमती नदी सफाई अभियानजस्तै मनोहरा नदी सफाई अभियान थाल्न ताल्ने को होला ? नदी सफा भए वरपरको वातावरण हराभरा हुन्छ ।

- **गोविन्द चापागाईँ**, *कागेश्वरी, मनोहरा काठमाडौँ*

राजनीतिक हस्तक्षेपको छाया

मान्छेलाई जागरुक बनाउने, असल तुल्याउने, चेतना अभिवृद्धि गरिदिने शिक्षाले हो । यसमै विकृति भित्र्याएपछि देशको अवस्था सस्तो होला ? जवसम्म शिक्षाको ज्योति जगाउन सकिँदैन, तवसम्म समृद्धि नेपालको कुरा गर्नुको अर्थ छैन । हाफ्रा सरकारी स्कूल र कलेज राजनीतिक भर्तिकेन्द्र जस्ता छन् । विभिन्न दलसँग आबद्ध युनियन कलेजमा खोलिएका छन् । ती विद्यार्थी युनियनको काम भनेको कलेजसँग

- २०७२ को भूकम्पमा ध्वस्त भई निर्माणको पर्खाइमा रहेको यो विद्यालययै चिनियाँ सरकारको सहयोगमा निर्माण थालेको १० महिनामा नै भौतिक उपस्थिति देखाएको छ ।
- भलै जंगवाहदुर राणाले विक्रम सम्वत् १९१० मा आफ्ना भाइभारदार पठाउने हिसावले यो स्कूल खोलेको किन नहुन्, नेपालमा विद्यालय शिक्षाको दृष्टिकोणले यसलाई ऐतिहासिक धरोहरको रूपमा लिइनुपर्छ र यसको साख जोगाइराख्नुपर्छ ।
- तर विडम्बना, राजधानीको मुटुमा रहेको यस विद्यालयको शैक्षिक उन्नति भने उत्साहजनक छैन र देशमा भएका कमजोर शैक्षिक प्रतिफल दिने विद्यालयमध्ये यो पनि पर्छ, जुन शिक्षा मन्त्रालयको लागि लज्जाको विषय हो ।
- अब पनि यो स्कूलमा पढ्ने विद्यार्थीको शैक्षिक उन्नयनतर्फ सचेतदनशील नहुने हो भने यो ऐतिहासिक धरोहर केवल भवन बनेर ठडिइरहने बाहेक केही हुने छैन ।
- नयाँ भवन वोकेर फेरि अगाडि बढ्ने जमको गरेको यो विद्यालयलाई प्रतिनिधि सार्वजनिक विद्यालय बनाउन संघीय शिक्षा

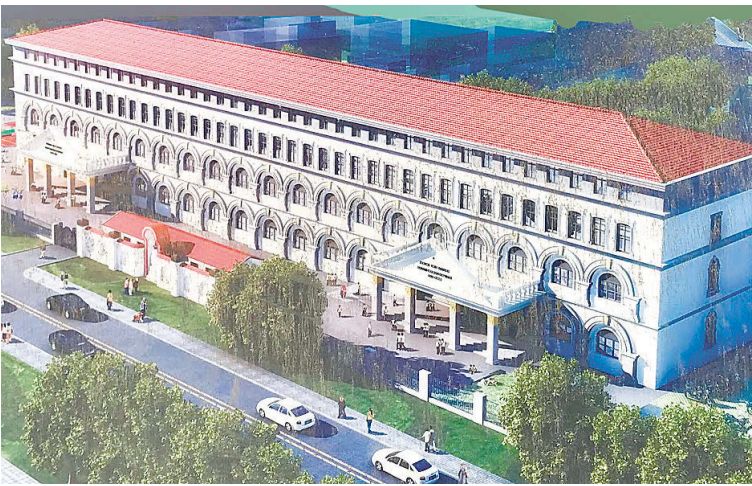
विभिन्न शीर्षकमा पैसा उठाउने बाहेक केही होइन । आजसम्म विश्वविद्यालयको हितका लागि कुनै पनि विद्यार्थी युनियनले बोलेको छैन । कतिपय शिक्षक पनि पढाउनभन्दा राजनीति गर्न नै रुचाउँछन् । अनि कहाँबाट पढाइमा सुधार आउँछ ? शिक्षक र विद्यार्थी राजनीति गर्ने अनि सरकार त्यसको संरक्षक बन्ने भएपछि कहाँबाट सुधार आओस् ? विश्वविद्यालय सम्बन्धी नयाँ विधेयक पास भयो भने विश्वविद्यालयहरू मसानघाट बन्छ भनेर केदारभक्त माथेमाले भनेको कुरालाई मनन गरौं । शिक्षाको गुणस्तरमा सम्झौता नगरौं । कलेजमा खुलेका सबै विद्यार्थी सगठन बन्द गरौं ।

- **पुरुषोत्तम घिमिरे**, *जोरेपारी, काठमाडौँ*

नागरिकता बहकाउको बहस होइन

युग पाठकद्वारा लिखित ‘बहकाउमा नागरिकताको

दरबार स्कूलको साख जोगाऔं

मन्त्रालय, प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय र स्थानीय सरकारको शिक्षा हेर्ने निकायले इमानदारी पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
६. यो स्कूललाई प्रतिस्पर्धी र गुणस्तरयुक्त बनाउन २१ औं शताब्दी अनुसन्धको साँच्चोमा चल्ने क्षमता भएकालाई मात्र शिक्षक र

सक्षम व्यवस्थापकको उदाहरण देखाएको व्यक्तिलाई मात्र प्रधानाध्यापक बनाई द्वैवेशरीको कार्यसम्पादन कारासमेत गर्ने हो भने यसले आफ्नो काँचुली पक्कै फेर्नेछ ।
७. यस्ता सार्वजनिक विद्यालयलाई अझ राम्रो बनाउन कार्यसम्पादन करार पुरा गर्ने

‘जनजागरण अभियान’ को अर्थ

वैशाख २५ गतेदेखि नेपाली कांग्रेसको ‘जनजागरण अभियान’ चल्दैछ । त्यसको प्रभाव खास जनता-

तुलानारायण साह

गत शनिवार दिउँसो कुनै एफएममा एउटा समाचार बजिरहेको थियो । त्यस अनुसार, सप्तरीको बलान विगुल गाउँपालिकाका अध्यक्ष दयानन्द गोइतको घरमा बम विस्फोट भएको थियो । कुनै सशस्त्र समूहले त्यसको जिम्मा लिएको थियो । गाउँपालिकामा व्याप्त भ्रष्टाचारको विरोधस्वरूप विस्फोट गरेको उसको दावी थियो । समाचार बजिरहँदा मच्चाहिँ ‘सेतुबन्ध अभियान’को कार्यक्रममा सहभागी हुन जाँदै थिएँ । सप्तरीया प्राध्यापक आनन्द आदित्यले त्यस अभियानको अगुवाइ गरिरहेका छन् । नेपाल-भारत सीमा वारिपारिका समाजलाई जोड्नु मुख्य उद्देश्य रहेको अभियानलाई ‘सेतुबन्ध’ नाम दिइएको हो ।

सेतुबन्ध कार्यक्रममा सहभागी भइरहँदा पनि मेरो मानसपटलमा बलान विगुलमा भएको विस्फोट सम्बन्धी समाचार नै घुमिरह्यो । बलान विगुल सप्तरीको पश्चिम-दक्षिण सीमावर्ती भेगमा पर्ने देहात हो । प्राध्यापक आदित्यले कल्पना गरेको सेतुबन्ध अभियान र दयानन्द गोइतजस्ता देहातका नेता/जनताले खेपिरहेको सास्तीबीच कुनै तारतम्य छ कि छैन ? मनमा अनेक प्रश्न खेल्नरहे ।

पछिल्लो विस्फोटको जिम्मा जसले लिए पनि, कारण जे भनिए पनि मधेसका लागि यस्तो घटना नौलोचाहिँ होइन । यस घटनाले मलाई एक दशकपूर्वको तराई मधेसको (खास गरी देहातको) अवस्थाको सम्झना दिलायो ।

माओवादी जनयुद्धको मध्यकालदेखि तराई मधेसमा हत्या, हिंसा, चन्दा आतंक, अपहरणका घटनाहरू हुन थाले । जनयुद्धको उत्तरार्धमा मधेसी सशस्त्र समूहहरू जन्मिन थाले । माओवादी शान्ति प्रक्रियामा प्रवेश गरेपछि, मधेसी सशस्त्र समूहको संख्यामा व्यापक विस्तार भयो । २०६० देखि २०६६/६७ सम्म मधेसमा ‘कोहराम’ नै मर्चिच्यो । देहातको अवस्था भन्न डरलाग्दो थियो । हत्या, अपहरण र चन्दाको जबर्जस्त आतंक थियो । मधेसी भाइरस किलर्स, तराई टाइगर, तराई कोबा जस्ता डरलाग्दा नाम भएका नयाँ-नयाँ समूह अस्तित्वमा आउँथे । ती समूहका नेताहरूका नाम भन्न डरलाग्दा हुन्थे— ज्वाला सिंह, विस्फोट सिंह, ठोकान सिंह, पिटान सिंह ... !

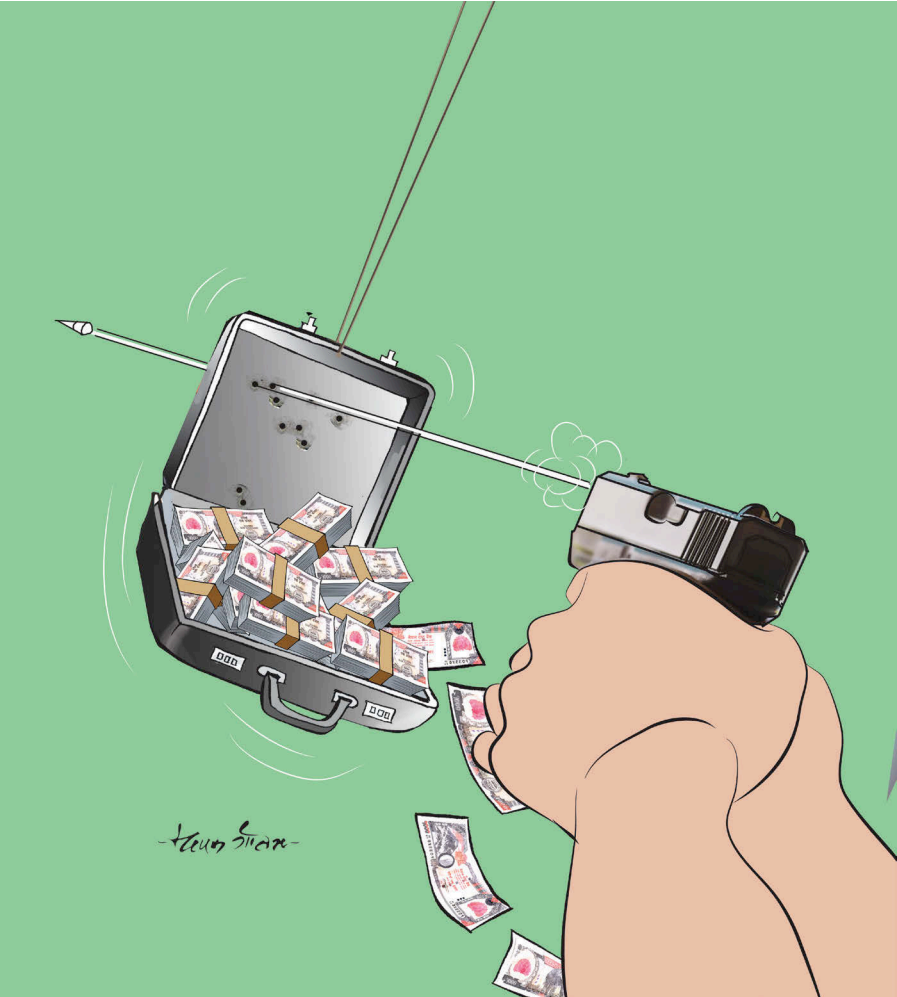
डरलाग्दा समूहको लेटरग्याङ र भन्न डरलाग्दो नेताको हस्ताक्षरमा अनेक विज्ञापि सार्वजनिक हुन्थे । विज्ञापितहरूमा डर पैदा गर्ने उद्देश्यले केही असम्भव लाग्ने राजनीतिक मुद्दाहरू उल्लेख गरिएका हुन्थे । विभिन्न संस्था, व्यापारी, कर्मचारीलाई चन्दाका लागि छुयापछुयाप्ती पत्र पठाइन्थे । सबैजसो पत्रमा मधेस र मधेसीको मुक्तिका लागि आफूहरूले संघर्ष गरिरहेको दाबीसहित ‘संघर्षमा तपाईंहरूको सहयोग अनिवार्य रहेको’ जस्तो धम्कीको भाषा लेखिएको हुन्थ्यो । सुरु-सुरुमा यसको प्रभावबारे म आफैँचाहिँ त्यति राम्ररी थिइनँ । तर २०६४ मा आफ्नै परिवार भुक्तभोगी बन्नुपऱ्यो । गाउँमा बसिरहेका वृद्ध बुवाआमालाई एक दिनको अन्तरालमा धमाधम दुइटा पत्र आए । छुट्टाछुट्टै सशस्त्र समूहले एक-एक लाख रूपैयाँ ‘चन्दा’ मागेका थिए । त्यसले हामीलाई पूरै रन्थनाइदियो ।

पत्र प्राप्त भएको तेस्रो दिन छिमेकी देवन काकाको अपहरण भयो । बाटामा प्रहरीको भ्यान देखेर अपहरणकारीहरू भागेपछि, पहिलो पटक उनी जोगिए । मेरा पिताजीले डेढ महिनासम्म गाउँ छाड्नुपऱ्यो । अर्को वर्ष देवन काकाको फेरि अपहरण भयो । लगभग एक महिनापछि अपहरणकारीको कब्जाबाट फुत्केर घर फर्किन उनी सफल भए । तर मेरा पिताजीको विस्थापन वा काकाको अपहरणबारे लेख्नु यो लेखको उद्देश्य होइन । अर्को पनि काठमाडौँमा चर्चा सुनिन्छ, मधेस आन्दोलन र मधेसी सशस्त्र समूहका कारण मधेसबाट पहाडीहरूको विस्थापन भएको थियो भनेर । यो पूर्ण सत्य होइन । त्यस द्वन्द्वबाट मधेसीहरू नै धेरै गुणा बढी प्रभावित भएका

थिए । खास गरी देहातका मानिसहरू । यसबारे खासै चर्चा भएको छैन । यस्तो किन हुन्छ ? सामान्यतया राजनीति र अपराधको कट्टेल बनेपछि यस्तो हुने हो । मधेसमा पनि त्यही भएको थियो ।

अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयका प्राध्यापक पाउल कोलियरले आफ्नो पुस्तक ‘द बटम बिलियन्स’ मा भनेका छन्— सशस्त्र द्वन्द्वका लागि तीन पक्ष महत्त्वपूर्ण हुन्छन्— राजनीतिक आवरण, आर्थिक स्रोत र लुक्ने ठाउँ । नेपालमा माओवादीले पनि राजनीतिक परिवर्तनका लागि सशस्त्र बाटो रोजेका थिए । तिनीहरूको पनि आम्दानीको स्रोत चन्दा र लुटपाट थियो । तुलनात्मक रूपमा मधेसभन्दा पहाडमा जनयुद्ध बढी सफल भएको थियो । त्यसको कारण थियो— पहाडी क्षेत्रमा लुक्नका लागि विकट भूगोलको उपलब्धता ।

जनयुद्धको मध्यसम्म पहाडी क्षेत्रमा राम्रो सफलता मिलेपछि, माओवादीले मधेसमा संगठन विस्तारमा ध्यान दिन थाले । तिनीहरूको असावधानी र रहयो भने, बेरोजगार मधेसी युवाहरूलाई पर्याप्त प्रशिक्षण नदिँदै हातहातमा बन्दुक थमाइदिए । तिनले जथाभावी जनकरवाही र चन्दा आतंक

मच्चाउन थाले । लगत्तै सुरक्षा निकायले पनि तिनीहरूलाई नै सुराकीका रूपमा प्रयोग गर्न थाले । माओवादीका भित्री सूचना सुरक्षा निकायमा पुग्न थाले । त्यही गठजोडकै कारण तराई मधेस क्षेत्रमा माओवादीले व्यापक क्षति बेहोर्नुपरेको थियो । त्यस बेला राजनीति र अपराधबीच खासै फरक रहेको अनुभूति हुँदैनथ्यो ।

मधेसमा सशस्त्र समूहको उदय नै माओवादी जनयुद्धको उत्तरार्धमा भएको थियो । सुरुमा माओवादीका नाममा, शान्ति प्रक्रिया सुरु भएपछि मधेसी सशस्त्र समूहका नाममा तिनले चन्दा आतंक मच्चाइरहे । तिनका लागि लुक्ने ठाउँ सीमापारिका भारतीय बजार, ससाना कस्बा हुन्थे । खुला सिमाना तिनका लागि स्वर्गको बाटोजस्तै थियो ।

पाउल कोलियरले भनेजस्तै, मधेस मुक्तिको राजनीतिक

आवरण, आर्थिक स्रोतका रूपमा चन्दा र लुक्नका लागि खुला सीमापारिको भारतीय भूमि जस्ता तीन कारणले मधेसमा सशस्त्र समूहहरू फैलिएका थिए ।

२०६४ को निर्वाचनपछि, तराई मधेसको सामाजिक, आर्थिक र राजनीतिक अवस्था फेरियो । मधेसी मुक्तिको वकालत गर्ने मधेसी दलहरू स्थापित भए । संविधानसभामा तिनीहरूको राम्रो उपस्थिति हुन पुग्यो । त्यही बेला मधेसका युवाहरू वैदेशिक रोजगारमा (अरब र मलेसिया) जान थाले । यता सरकारले विशेष सुरक्षा योजना लागू गरेको थियो । यी तमाम कारणले मधेसमा सशस्त्र समूहहरू नियन्त्रित भएका थिए । २०७० को निर्वाचन आउँदासम्म त्यस्ता समूहहरू लगभग समाप्त नै भइसकेका थिए ।

यस्तो अवस्थामा एकाएक बलान विगुलमा बम विस्फोट भयो । त्यसको जिम्मा लिने समूहले गाउँपालिकामा भ्रष्टाचार बढेकै कारण विस्फोट गराएको थियो कि चन्दा नपाएको रिस पोखेको थियो ?

सुरुमा माओवादीले पनि देहातका स्कूल शिक्षक, गाविसका अध्यक्ष र सचिवहरूलाई टार्गेट गरेर चन्दा उठाउँथे । स्थानीय

निकायको वजेटमै उनीहरूले बढी आँखा गाड्ने गर्थे । आज पनि अवस्था त्यस्तै छ । मधेसी सशस्त्र समूहका नाममा बचेखुचेका समूहहरूले स्थानीय तहमा जान थालेको करोडौँको वजेटमाथि आँखा गाडेका हुन् । तिनमा न मधेस मुक्तिको कुनै राजनीतिक छेय छ, न त भ्रष्टाचार नियन्त्रणको चाहना । लुक्नका लागि खुल्ला सीमा र पारिको भारतीय भूमि छँदै छ । गाउँमा भ्रष्टाचार हुँदैन भन्ने मेरो जिकिर होइन, तर यस्तो विस्फोट गराउनेहरू भ्रष्टाचारका निवारक होइनन्, बरु चन्दा आतंक फैलाउनेहरू हुन् । यसकारण प्राध्यापक आदित्यको सेतुबन्ध अभियान सुन्नलाई कर्णप्रिय लागे पनि व्यवहारमा चुनौतीपूर्ण छ । गाउँमा वजेट पुग्नजेल र खुल्ला सिमानाबाट निर्बोध आवतजावत रहनुजेल भएकामा सशस्त्र द्वन्द्वको पुनरागमनको सम्भावना रहिरहन्छ नै ।

सदाकै वजेट भाषण यस वर्ष पनि कर्मकाण्डी पुर्‍याउने खालको २ घन्टाभन्दा बढी समयकै हुनेछ । अर्थमन्त्रीले वजेट पढ्दा सदनको सभाहल सरकारका मन्त्रीहरू, उच्चपदस्थ व्यक्तित्वहरू, प्रतिपक्षी र सञ्चारकर्मीहरूले खचाखच भरिनेछ । त्यहाँ बस्ने अधिकांश सांसदले अर्थमन्त्रीको एकोहोरो वजेट भाषण सुनेर आधा निद्रा पुर्‍याउनेछन् । केही सांसदहरू मोबाइल चलाउँदै अरू दुनियाँमा रम्नेछन् । सरकारका मन्त्री र केही सांसदहरूले बीच-बीचमा टेबल ठोक्नेछन् । प्रतिपक्षी सांसदहरू टाउकोमा हात राखेर भौतिक शरीरलाई मात्र सभाहलमा राख्नेछन् भने अधिकांश चिन्तन बाह्रय जगतबारे गर्नेछन् । पत्रकारहरूले फोटो र भिडियो खिचेर प्रत्यक्ष प्रसारण गर्नेछन् । मर्यादापालकहरू करिब २-३ घन्टा उभिएर थकित देखिनेछन् र वजेट भाषण सकिएपछि रँडिसेड जवाफ हामीले प्रायः सबैका मुखबाट यस्ता सुन्नेछ्ने—

- यो वजेटले खासै नयाँ कुरा ल्याउन सकेन ।
- यो वजेटमा दूरदर्शिता छैन ।
- वजेटमा धेरै कुराहरू भनिएका भए तापनि कार्यान्वयन गर्न सम्भव छैन ।
- वजेट बढी महत्वाकांक्षी भयो ।
- विद्यार्थी आम् सर्वसाधारणलाई समेट्न सकेन ।
- वजेट कनिका छत्राइको रूपमा नै आयो ।
- वजेट बनाउँदा अर्थमन्त्रीको स्वेच्छाचारिताले मात्र काम गयो र अस्पष्टि सरकार राखिएन ।
- वजेट बनाउँदा पूर्णरूपले सरसल्लाह र सोधपूछ चलाइएन ।
- वजेट नाम मात्रको कार्यक्रमको पोकोमात्र भयो ।
- सरकारले दिएका नाराहरू पुरा गर्न खास कार्यक्रम नै वजेटले दिएन ।
- नीति र कार्यक्रम एकातिर र वजेट अर्कोतिर भयो ।

- यो वजेटले मधेसी बढाउने भयो ।
- वजेटले कसैलाई पनि सन्तुष्ट बनाउन सकेन ।
- वजेटमा भाषण बढी र कार्यक्रम कम भयो ।
- वजेट पुरानो ढर्राको छ र यसले कुनै नयाँपन ल्याएन ।
- यो वजेटले कसरी सुखी नेपाली र समृद्ध नेपाल बन्न सक्छ ?
- जनतालाई प्रत्यक्ष फाइदा हुने खालका कार्यक्रम वजेटले ल्याउन सकेन आदि-आदि ।

- **नरनाथ पाण्डे**, *कावासोती-८, नवलपुर*

लेखका लागि : article@kmg.com.np

प्रतिक्रियाका लागि : letter@kmg.com.np

(लेख-रचना पठाउँदा सम्पर्क नम्बर अनिवार्य उल्लेख गर्नुहोला)

चालीस वर्षमा नबनेको नेपाल

टीका ढकाल

twitter: @TsoRoipa

पत्रकार सुशील शर्माले केही वर्षअघि कान्तिपुर दैनिकमा एउटा आलेख प्रकाशित गरी उठान गरेको ‘नेपाल किन बनेन ?’ भन्ने बहस आज भनै सान्दर्भिक छ। किनभने नेपाल बनिसकेको छैन। ‘बन्ला’ भन्ने आशामा बाँच्ने नागरिकलाई ‘बन्नेछ’ भन्ने सपना देखाइएको छ। राष्ट्र बन्ने सपनामा उड्नलित नहुने नागरिक को नै हुन्छ र ?

नेपाल बनाउने मानकका रूपमा सिंगापुरको प्रगतिलाई अघि सार्ने गरिएको छ। पहिलो जनआन्दोलनको सफलतापछि अन्तरिम सरकारका प्रधानमन्त्री बनेका सन्तनेता कृष्णप्रसाद भट्टराईको नेपाललाई सिंगापुरसरह विकसित बनाउने कथन सार्वजनिक हुँदा त्यस बेला विकासको गति बढ्ने अपेक्षा थियो, जुन पूरा हुन सकेन। त्यसको सोझ वर्षपछि दोस्रो जनआन्दोलनसँगै माओवादी सशस्त्र सघर्षको बाटो छोडेर शान्तिपूर्ण राजनीतिमा सामेल भयो। भूमिगत राजनीतिबाट शान्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दै सार्वजनिक भएका माओवादी नेताद्वय पुष्पकमल दाहाल र बाबुराम भट्टराईको मस्तिष्कमा पनि नेपाली विकासको सम्भावित मोडल सिंगापुर नै रहेछ। दुवैले आफ्ना सार्वजनिक मन्तव्यमा नेपाललाई छिट्टै सिंगापुरजस्तै विकसित बनाउने दोहोर्‍याए। शान्ति सम्झौताको १२ वर्षपछि पनि देश जहाँको तही छ !

राजनीतिक

नेतृत्वको ‘भिजन’ लाई कार्यरूपमा ‘डेलिभर’ गर्न सक्ने प्राविधिज्ञ उत्पादन गर्ने संस्था बनाउन नसकेका कारण नेपाल हिजो बनेन। यही अवस्थामा भोलि पनि बन्दैन। सपना त जति पनि देख्न सकिन्छ !

सिंगापुरभन्दा पर

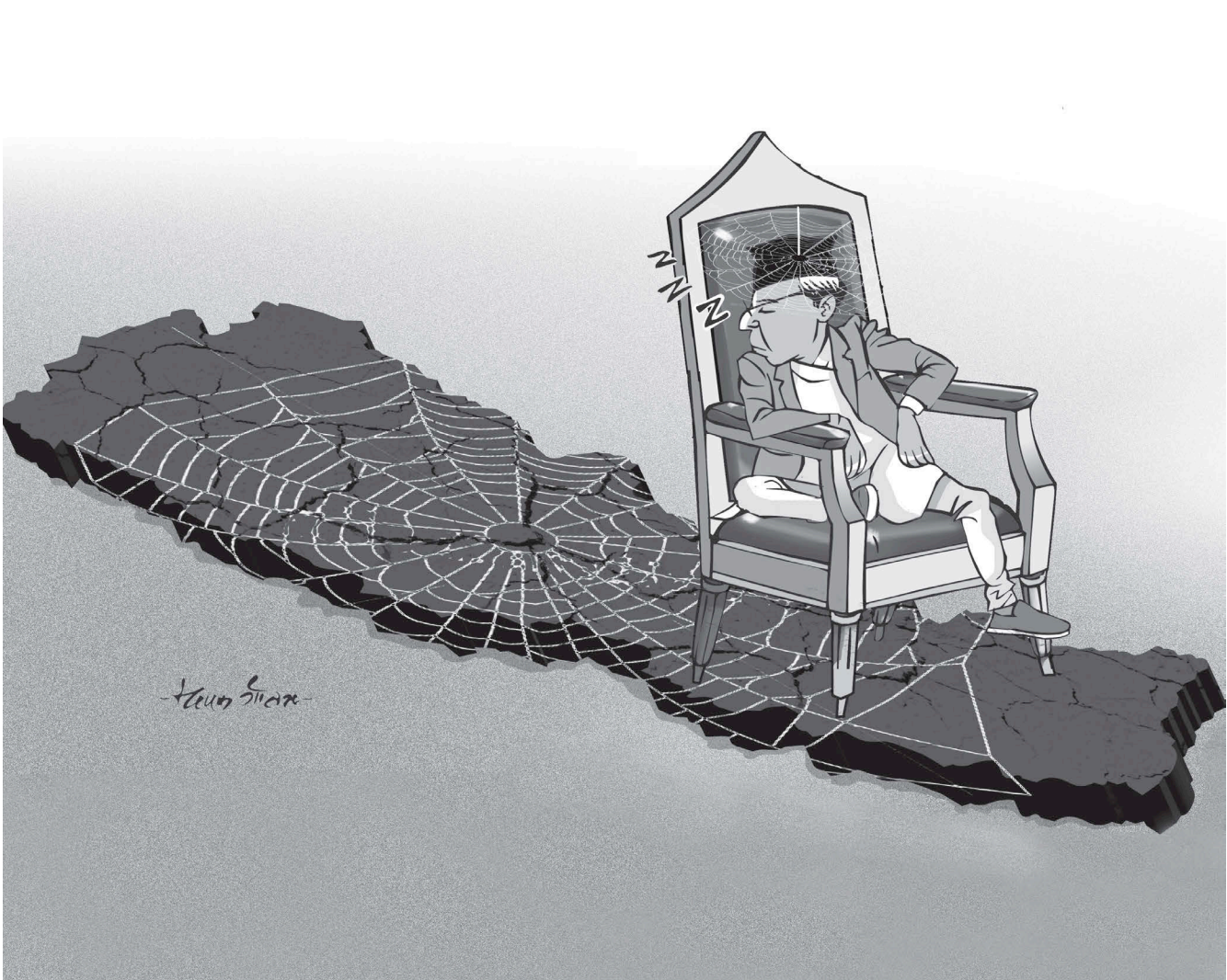
खासमा सिंगापुर वा स्विट्जरल्यान्डको सपना देखेर नेपाली लोकतान्त्रिक युगको अंति मूल्यवान् ३० वर्ष बितेर गएको छ। सानो नगर-राज्य (सिटी स्टेट) सिंगापुरभन्दा बृहतर परिकेशमा नेपालको विकासक्रमलाई हेर्न थालेपछि एउटा राष्ट्र बन्न र नवन्तृबीचको अन्तर तथा नवन्तृका कारणहरू विस्तारै फेला पर्न सक्छन्। किनभने नेपालको भूगोल, जनसंख्या एवं सांस्कृतिक परिवेश सिंगापुरसँग तुलनीय छैन।

प्रतिव्यक्ति आयको सजिलो आधारबाट एकपल्ट विश्वको विकास परिवेशलाई हेर्ौ। कुल गाह्रस्थ्य उत्पादनका आधारमा आउने प्रतिव्यक्ति आम्दानीले मात्र विकासको बहूआयामिक पक्षलाई समेट्न सक्दैन। तर यसले एउटा देशको पूर्वाधार निर्माणमा राष्ट्रिय पूँजीको अवस्था अनुमान गर्न सजिलो बनाउँछ। राष्ट्रहरू प्रगतिको कुन खुड्किलोमा छन् भनी हेर्ने एउटा प्रचलित माध्यम यो अवश्य हो।

पहिलो जनआन्दोलन भएको समयमा नेपालको औसत प्रतिव्यक्ति आम्दानी २५० अमेरिकी डलरको आसपास थियो। सोझ वर्षपछि अर्थात् दाहाल र भट्टराईहरू शान्तिपूर्ण राजनीतिमा आउँदा ५०० अमेरिकी डलरको आसपास पुगेको थियो। यसले हाम्रो विकासको सुस्त गतिलाई देखाउँछ। यस आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म बल्न नेपाली प्रतिव्यक्ति आयले १,००० डलर नाच्ने अनुमान छ।

विश्व परिवेशमा सन् १९७० को दशकलाई आधार मानेर हेर्दा त्यसअघिको २०० वर्षको इतिहासमा विश्वका सम्पन्न राष्ट्रहरूले नै तीव्र आर्थिक विकास गरे। १७५६ मा आदि-अर्थशास्त्री आडम स्मिथले ‘राष्ट्रको धन’ (वेल्थ अफ नेशन्स) पुस्तक लेखे। त्यस बेला विश्वको सबैभन्दा सम्पन्न मानिएको राष्ट्र हल्यान्डको प्रतिव्यक्ति आय सबैभन्दा गरिव भनिने राष्ट्रहरूका तुलनामा करिब चार गुणा मात्र ज्यादा थियो। त्यसको दुई शताब्दीपछि अर्थात् १९७० को दशकमा टेक्सा हल्यान्ड चीनभन्दा ४० गुणा, भारतभन्दा २४ गुणा र थाइल्यान्डभन्दा १० गुणा सम्पन्न भयो। विकासशील राष्ट्रहरूले चाहिँ आर्थिक प्रगतिको यो प्रवृत्तिलाई यही समयदेखि उल्ट्याउन थाले।

२००१ को नोबेल पुरस्कार विजेता अर्थशास्त्रीमध्येका माइकल स्पेन्स भन्छन्— समृद्धिको गति विकासशील देशातिर सँते क्रमले राष्ट्रहरू बीचमा ‘अर्को सम्मिलन’ (द नेक्स्ट कन्भर्जेन्स) ल्याइरहेको छ। इतिहासको कुनै कालखण्डमा सबै राष्ट्र गरिवीको उस्तै-उस्तै अवस्थामा थिए। बीचमा

केही राष्ट्रले ठूलो प्रगति गरे र अबको चरणले सबै राष्ट्रको समृद्धि आकांक्षालाई समेटेर यस्तो सम्मिलन हासिल गर्ने आशावादी दृष्टिकोण उनको छ। सम्मिलनको यही चरणमा सिंगापुर, दक्षिण कोरिया, मलेसिया, थाइल्यान्ड लगायतका दक्षिणपूर्वी एसियाली देशले असाधारण विकास गरे भने जापान, जर्मनी, फ्रान्स, स्पेनजस्ता दोस्रो विश्वयुद्धले ध्वस्त बनाएका कुनै समयका समृद्ध राष्ट्रले नयाँ निर्माण गरे। जापान वा पश्चिम युरोपको पुर्ननिर्माण आश्चर्य होइन, किनभने उनीहरूसँग सम्पन्नताको विरासत थियो। गरिवीको चक्रबाट उठेर सिंगापुरले यही अवधिमा आफूलाई पहिलो विश्वका राष्ट्रको श्रेणीमा उभ्यायो भने मलेसियाले २०२२ सम्म यो लक्ष्य हासिल गर्ने निश्चितजस्तै छ। यी दुवैचाहिँ चामत्कारिक प्रगतिका उदाहरण हुन्। अर्थात्, बीस लाख जनसंख्या भएको सिंगापुरले बीस वर्षमा र उसैको छिमेकमा रहेको नेपालकै हाराहारी करिब सवा तीन करोड जनसंख्या भएको मलेसियाले करिब एकै समयमा सुरु गरेर चालीस वर्षमा उच्चस्तरको समृद्धि हासिल गर्न सक्दा रहेछन्।

अर्कोतिर, पश्चिमी गोलाढ्यामा अवस्थित दक्षिण अमेरिकाका १२ राष्ट्रमध्ये सबैभन्दा कम गतिमा प्रगति गरिरहेका मानिने सुरिनाम, गायना, बोलिभिया र भेनेजुएलाको प्रतिव्यक्ति आम्दानी ३,५०० डलरभन्दा माथि छ, जुन उनीहरूले १० वर्षमा (भेनेजुएलाबाहेक) १,००० डलरभन्दा कमको विन्दुबाट बढाएर हासिल गरेका हुन्। सुरिनामले पाँच वर्षमा अमेरिकी सहयोगद्वारा पूर्वाधारमा गरेको लगानीका कारण २०२० को अन्त्यसम्म ८,००० डलर प्रतिव्यक्ति आम्दानी पुर्‍याउने अनुमान छ।

पूर्व र पश्चिमबीच अवस्थित अफ्रिकी महादेशमा समग्र प्रगतिको रफ्तार कम छ। यद्यपि आइभोरी कोस्ट, केन्या र घानाको विकासदर नेपालको भन्दा ज्यादा छ। इथियोपिया र रुवान्डाले त चमत्कारै भन्न सकिने स्तरको प्रगति गरिरहेका छन्, करिब १५ वर्षको छोटो अवधिमा। यहाँ उल्लिखित सबै अफ्रिकी मुलुक २० वर्षअघि नेपालभन्दा गरिव थिए। अहिले

हामीभन्दा अगाडि लागेका छन्। दक्षिण एसियामै बंगलादेश र श्रीलंका हामीभन्दा अगाडि छन्, मुटान हामीलाई उछिन्ने क्रममा छ। भारत त विश्वकै पाँचौ ठूलो अर्थतन्त्र भैहाल्यो !

किन बनेन नेपाल ?

त्यसो भए नेपालचाहिँ किन बनेन त ? वा, यसरी भनौ— निकट इतिहासमा नेपालभन्दा गरिव रहेका देशले प्रगतिको गति बढाउँदा हामीले किन सकेनौ ? अनि कसरी बन्न सक्छ नेपाल ? नेपाल नबन्नुका अनेक कारण दिन सकिइला। प्रमुख कारणचाहिँ अस्थिर राजनीति र कर्मचारीतन्त्रको गठजोडबाट सिर्जित अव्यवस्था हो।

सतरी वर्षको अवधिमा नेपाललाई ऐतिहासिक स्तरले प्रभावित गर्ने बीपी कोइरालादेखि राजा महेन्द्र र वीरेन्द्र हुँदै आजको लोकतान्त्रिक व्यवस्थामम्म आइपुग्दा नेपालले गरेको सबैभन्दा द्रुत परिवर्तन राजनीतिक प्रणालीमा हो। यही अवधिमा सात वटा संविधान र पैतृस वटा सरकार व्यहोरेको नेपालले राजनीतिक स्थिरताको वास्तविक अनुभव गर्न पाएको छैन। तीस वर्षको पञ्चायती व्यवस्थाभित्र प्रणालीको स्थिरता भए पनि सरकारहरू परिवर्तन भइरहे। शासनको उत्तरदायित्व राजामा निहित भएकाले प्रणालीभित्र आउने नीतिगत अस्थिरताको चर्चा मात्र नभएको हो। राजा महेन्द्रले निरंकुश पञ्चायतको जग हालेर सुरु गरिदिएको व्यवस्थाभित्र वीरेन्द्रले प्रशस्त विकास कार्य गर्न सके। उनैका समकालीन ली क्वान यु वा महाधिर मोहम्मदले सिंगापुर र मलेसिया बनाउन थाल्नु ठीकअर्था राजा वीरेन्द्रले राजगद्दी सम्हालेका थिए। राजाजका सामु राजनीतिक प्रतिरोध थिएन। राजाकै प्रतिबन्ध खोपरहेका विपक्षी नेता बीपी कोइरालासमेत राजालाई समय दिने पक्षमा थिए भन्ने तथ्य २०३३ मा अभिव्यक्त राष्ट्रिय मेलमिलापको नीतिले पुष्टि गर्छ।

राजा वीरेन्द्रको पञ्चायतभित्रको समय र प्रजातन्त्र पुनःस्थापनापछिको पहिलो दशक, अर्थात् २०६२ देखि २०५४ सम्मको अवधि, नेपालले आफ्ना राजनीतिक

परिवर्तनलाई ठूलो उथलपुथलबिना नै व्यवस्थापन गरेको समय थियो। यस बेला नेपालले राष्ट्रिय स्रोत र साधनको प्रयोग गरेर ठोस प्रगति गर्न सक्ने प्रशस्त आधार थिए। यही अवधिभित्र नेपालको अर्थव्यवस्थाको आकार सानै भए पनि धेरैजसो आर्थिक वर्षमा पाँचदेखि सात प्रतिशतको हाराहारी आर्थिक वृद्धिदर कायम भयो। सरकारका तर्फबाट बलिया सकारात्मक कदमहरू चालिएका भए तुरुन्तै गुणात्मक प्रगति गर्न सकिने यो अवस्थामा एउटा बाधा नेपालको बहुमत जनसंख्यामा व्याप्त अशिक्षा थियो, जसलाई तोडेर फड्को हान्ने प्रगति सम्भव हुन सक्थ्यो।

नेपाल बन्ने सम्भावनामाथि विचार गरिरहँदा बनाउने प्रमुख अवयववारे ठोस चर्चा हुन सकिरहेको छैन। आम रूपमा भन्ने गरिन्छ— कुनै पनि देश त्यहाँका नागरिकले बनाउने हो। सैद्धान्तिक रूपले यसमा दुईमत छैन, तर व्यावहारिक रूपले यो अमूर्त भनाइ हो। देश निर्माणका वस्तुगत विषय हुन्छन्, जसमा नागरिक आफैले प्रत्यक्ष निर्णय लिन सक्ने सम्भावना रहँदैन। नागरिकको कल्पनामा भएको राष्ट्रलाई साकार रूप दिन उसले प्रयोग गर्ने सबैभन्दा ठूलो लोकतान्त्रिक अधिकार चुनाव हो, जसद्वारा आफ्ना प्रतिनिधि चुनेर ठोस निर्णय लिन सक्ने वैधानिक अधिकार उसले हस्तान्तरण गरिदिन्छ। त्यसैले प्रतिनिधि संस्थाहरूले प्रगतिको नागरिक चाहनालाई मूर्तरूप दिन निरन्तर प्रयास गर्नुपर्छ। त्यसो नभए चुनावद्वारा नयाँ प्रतिनिधि चुनेर पठाउने अधिकार नागरिकलाई हुन्छ।

कर्मचारीतन्त्रअथ ‘लोकतन्त्र’

जनप्रतिनिधि संस्थाजतिकै अर्को महत्त्वपूर्ण पक्ष कर्मचारीतन्त्र हो, जसको भूमिकामाथि नेपाल निर्माणका सन्दर्भमा कम छलफल हुने गरेको देखिन्छ। सरकारका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख अंग स्थायी सरकार भनिने कर्मचारीतन्त्र भएकाले उसको चरित्र र बनावटले राष्ट्र निर्माणमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्छ। भन्दा आश्चर्य लाग्न सक्छ, नेपालको कर्मचारीतन्त्रले जनप्रतिनिधि

संस्थाको समेत अधिकार प्रयोग गर्छ।

विधायिकी भूमिका प्रत्यक्ष रूपले निर्वाचित संसदको भए पनि नेपालमा कानून र नियमको मस्यौदा कर्मचारीले आफै गर्न पाउँछ्न् र त्यसको प्रतिरक्षाचाहिँ सडकबाट विरोध हुँदाहुँदै सरकारको नेतृत्व गर्ने निर्वाचित प्रतिनिधिले गरिदिन्छन्। वर्तमान सरकारले संशोधन वा जारी गरेका कानूनहरू सांसदले कति पढेका वा बुझेका होलान् ? संसदका समितिहरूमा समेत मन्त्रालयका कर्मचारीले मस्यौदा गरेको कानून पुग्ने भएपछि त्यसको विरोध सांसदले नै गर्नुपर्ने अवस्था देखिएको छ। हनुपर्ने चाहिँ सम्बन्धित मन्त्रीले विषयविज्ञ सहितको समूह बनाएर मस्यौदा गरेको कानून संसदीय समितिमा पुगेपछि बल्न कर्मचारीकहाँ पुग्नुपर्ने हो। अहिले भैरहेको अभ्यास पञ्चायतको परिपाटीबाट हुँकएको कर्मचारीतन्त्रको कार्यशैलीको प्रतिफल हो, जसले कानून बनाउने अधिकार प्रत्यक्ष रूपले आफै प्रयोग गर्दै आइरहेको छ। विगतको अस्थिर राजनीतिले यसलाई सघाउ पुर्‍यायो। अरु ठूलो विडम्बना के हो भने, यसलाई परिवर्तन गर्न जनप्रतिनिधि संस्थाहरू अनिच्छुक छन्। हामीले अभ्यास गरिरहेको लोकतन्त्रलाई यसले नागरिक लोकतन्त्र नभएर कर्मचारीमा आधारित लोकतन्त्र बनाइदिएको छ।

यसका अतिरिक्त सरकारका ‘कल्पनाशील’ निर्णयहरूको कार्यान्वयन गर्ने जिम्मा कर्मचारीकै कांधामा आउँछ। विकासका कार्यहरूमा हुने अत्यासलागो सुस्तताको अपजस निर्वाचित सरकारहरूले व्यहोर्नुपर्छ, कर्मचारीतन्त्र चुप लागेर बसिदिए पुग्छ।

नेपालको कर्मचारीतन्त्रमा केही राम्रा र निर्णायक अपवाद नभएका होइनन्। त्यसले किन फरक पार्न सक्दैन भने, यो कर्मचारीतन्त्रको आधार पञ्चायतकालमा राजालाई बलियो बनाउने उद्देश्यका साथ राखिएको हो। उसको मूलभूत कार्यशैली अहिले पनि पदमा रहँदा ‘माथि’ लाई रिभ्हाउने, छिटो बढ्दा लिने, शक्तिको तजिक रहने र अवकाशपछि जतिनसको छिटो संवैधानिक पदहरूमा नियुक्ति लिने हुन्छ। दुईतिहाइ बहुमतको सरकार बनेपछि प्रशासनिक सुधारका दूरगामी कार्यको सुरुवात हुने अपेक्षामा चिसो पानी खन्याइसकिएको छ। आगामी साता आउने बजेटमा ठोस सुधारबिना नै कर्मचारीको तलब बढाउने अरुन्धत्तामाथि छलफल चलिरहेको छ। बलियो मानिएको सरकारले यसरी यथार्थ्यतिमा समाउने सबैभन्दा सजिलो विकल्प रोजेपछि सुधारको बाटो अहिलेलाई करिबकरिब बन्द भएको मान्नुपर्छ।

नेपाली खगताको पहिचान

राष्ट्रको प्रगतिका निम्ति बनिबनाउ बाटो हुँदैन। त्यसको रचना राजनीतिक नेतृत्वको कल्पनाशीलता र राजनीतिक स्थायित्वको संयोगबाट हुन्छ। क्रान्ति वा ठूला परिवर्तनका लागि जस्तै आर्थिक प्रगतिका लागि पनि हरेक राष्ट्रका आफ्ना विशिष्ट परिस्थिति हुन्छन्, जसको पहिचान गरेर बाट बनाउन सक्नुपर्छ। यसका लागि दूरगामी महत्त्वका आर्थिक-प्रशासनिक सुधारतिर जानुपर्ने सरकारको ध्यान अहिले छुन आवश्यक नै नपर्ने मिडिया काउन्सिल वा मानव अधिकार आयोगको ऐन चलाएर विवाद निम्त्याउनेतर्फ लाग्न चिन्ताजनक छ।

नेपालका लागि भूरणनीतिक अवस्थिति आजको समयमा विकासको प्रमुख साधन हुन सक्छ। द्रुत प्रगति गरिरहेका भारत र चीनको विकासबाट लाभ लिन सक्ने भूगोल नेपालको हो। यसतर्फ केही सुरुवाती संकेत देखिए पनि ठोस प्रगति भैहाल्न सकेको छैन। नेपालको जलस्रोत, पर्यटन र पूर्वाधार निर्माणमा आधारित विकासमा राष्ट्रिय पूँजीको परिचालन गर्दै दुई छिमेकीको सहयोग लिन सक्नुपर्ने देखिन्छ। जसरी नेपालको भूगोललाई भूराजनीतिक सीमाले कैद गरिदिएको छ, नागरिकको मस्तिष्कबाट प्रगतिको त्यो ‘सीमा’ भत्काउन सक्ने आधार तयार गर्नुपर्छ।

नेपाल कसरी वन्छ भन्ने सयौं तर्क वा योजना प्रस्तुत हुन सक्छन्। योजना मात्रले देश बन्ने भए राष्ट्रिय योजना आयोग एकैलेले पन्ध्रौ योजना बनाइसकेको छ। वृहत् सुधारको खाँचो हरेक क्षेत्रमा छ। राजनीतिक नेतृत्वको ‘भिजन’लाई कार्यरूपमा ‘डेलिवर’ गर्न सक्ने प्राविधिज्ञ उत्पादन गर्ने संस्था बनाउन नसकेका कारण नेपाल हिजो बनेन। यही अवस्थामा भोलि पनि बन्दैन। सपना त जति पनि देख्न सकिन्छ !

भागबन्डाको भासमा संवैधानिक परिषद्

दिनेश अधिकारी

dhadhikari@gmail.com

‘राम्रो’ का लागि सर्वसम्मत होओस् भन्ने संविधानको चाहना ‘हाम्रो’ का लागि गरिने भागबन्डामा सर्वसम्मति खोज्ने, त्यस्तो हुन नसक्दा आ–आफ्नो डम्फु बजाउने र आपसमा हिलो छ्याप्ने परिस्थितिमा परिणत भएको छ।

अहिले हामी लोकतान्त्रिक गणतन्त्र भागिरहेका छौं। लोकतन्त्रका धेरै सुन्दर पक्षमध्येको एउटा हो— योग्यता बीचको स्वस्थ प्रतिस्पर्धा। सम्भवतः यसै प्रयोजनका लागि हनुपर्छ, संवैधानिक परिषदले पटक-पटक संवैधानिक निष्काषहरूमा नियुक्तिका लागि योग्यता पुगेका व्यक्तिहरूबाट दरखास्त आह्वान गर्ने गरेको छ। तर सिफारिस गर्दा आवेदकहरू मध्येबाट सिफारिस गरिएको हो कि होइन, आवेदन दिने वा नदिएका मध्येबाट सिफारिस गर्दा तिनीहरूबीच योग्यताको निष्पक्ष मूल्यांकन गरी उपलब्ध भएमध्ये सर्वोत्कृष्टलाई सिफारिस गर्ने गरिएको छ कि छैन भन्नेचाहिँ अहिले पनि अंश्यारोमै छ।

भनिन्छ, सबै कुरा फेरिए पनि बानी फेरिंदैन। संवैधानिक परिषद पनि यही बानी वा प्रवृत्ति नफेरिने रोगबाट ग्रस्त रहेको यथार्थ परिपदकै सन्दर्भमा ‘सबै कुरामा कांग्रेसले भागबन्डा खोजेको छ...’ भन्ने प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्ति (कान्तिपुर, २०५९ चैत १८) उजागर गरेको छ। ‘... सिफारिसका क्रममा प्रमुख विपक्षी दलका प्रतिनिधिलाई वेवास्ता गरिएको भन्दै कांग्रेसले असन्तुष्टि जनाएपछि प्रस्तावित प्रमुख आयुक्तको संसदीय सुनुवाइ प्रक्रिया प्रारम्भसमेत हुन सकेन’ (गोर्खापत्र, २०५९ चैत १८) र ‘न्यायमूर्तिहरूको भागबन्डा’ (कान्तिपुर, २०५९ चैत २०) जस्ता अभिव्यक्ति वा समाचारले संवैधानिक परिषद (न्यायपरिषद समेत) ले भागबन्डाका आधारमा पदाधिकारी नियुक्तिका लागि सिफारिस गरिरहेको कटु सत्यलाई छर्लंग पारेका छन्। यसरी

‘भागबन्डा’ लगाउँदा एक क्षेत्रमा कार्यानुभव भएको व्यक्तिले अर्कै क्षेत्रमा नियुक्ति पाएका धेरै दृष्टान्त हाम्रा अगाडि छँदैछन्। एकातिर यो अवस्था छ भने अर्कोतिर संवैधानिक परिषद वा न्यायपरिषदले गरेको ‘सिफारिस जाँच्ने’ हैसियत पाएको संघीय संसदको संसदीय सुनुवाइ समिति आफै पनि विवादमा मुछिएको अवस्थामा छ। अनुकूलतामा मात्रै सुनुवाइ गर्ने अर्थात् कसैका सन्दर्भमा तत्कालै वा बारम्बार सुनुवाइ गरी निर्णय दिने र कसैको हकमा सुनुवाइ नै नगरी कानुनले तोकेको पैतालीस दिनको अवधि कटाईदिएर नियुक्तिका लागि प्राविधिक रूपमा दैलो (कि जस्केलो ?) खोलादिने आरोप पनि यो समितिमाथि लाग्दै आएको छ। समितिका क्रियाकलापहरूले यसलाई पुष्टि पनि गरिरहेको अवस्था छ। त्यो आफ्नै ठाउँमा छ। यहाँ चाहिँ संवैधानिक परिषदका सम्बन्धमा संसदीय सुनुवाइ समितिले गरेको निर्णय भनी राष्ट्रिय समाचार समितिको स्रोत उल्लेख गर्दै कान्तिपुर (२०५९ वैशाख ५) मा प्रकाशित समाचार आफैमा अत्यन्तै गम्भीर रहेतर्फ सबैको ध्यान जान आवश्यक छ। समाचारमा लेखिएको छ, ‘संवैधानिक परिषदबाट भएका सिफारिस परिपक्वता, योग्यता र निष्ठाका आधारमा भएको नपाइएकोले प्रधानमन्त्रीसँग छलफल गर्ने निर्णय भएको समिति समापति लक्ष्मणलाल कर्णाले बताए।’ संसदीय सुनुवाइ समितिको यो निर्णय भन्दा ठूलो आरोप संवैधानिक परिषदलाई अर्को के लाग्न सक्छ ?

केही वर्षपता संवैधानिक परिषदको सिफारिसमा संवैधानिक निकायमा नियुक्ति पाएका केही व्यक्ति वा पदाधिकारीमाथि अनैतिक वा भ्रष्टाचारजन्य काम गरेको आरोप वा अभियोग विभिन्न रूप वा चरणमा लाग्दै आएको छ। संविधान अनुसार अखिरात दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लगायतका सबै संवैधानिक निकायमा नियुक्तिको सिफारिस गर्दा ‘उच्च नैतिक चरित्र भएको’ व्यक्तिलाई सिफारिस गर्नुपर्छ। प्रधानमन्त्री, प्रधान न्यायाधीश

समेतले ‘उच्च नैतिक चरित्र भएको’ ठहर्‍याई सिफारिस गरेका व्यक्ति वा पदाधिकारी उच्च त परे जाओस्, सामान्य चरित्रवान्समेत नपाइएको अवस्थामा, नैतिक रूपमै सही, त्यसको जिम्मेवारी सिफारिसकर्ताले आफ्नो कांधामा लिने कि नलिने ? ‘अयोग्य’ व्यक्ति वा पदाधिकारी संवैधानिक निकायमा रही गरेका निर्णयको प्रभाव-मूल्याङ्कन कसरी गर्ने ? अथवा, आफूले सिफारिस गरेको व्यक्तिलाई संसदीय सुनुवाइ समितिले इन्कार गरेको परिस्थितिमा संवैधानिक परिषदले त्यस्ता विषयमा सार्वजनिक रूपमा जनतालाई सुर्खुचित गराउनुपर्ने कि नपर्ने ? आजसम्म बेवास्ता गरिंदै आएका यी र यस्तै प्रश्नलाई सबै बेवास्ता गर्नु मनासिव हुँदैन। यी गम्भीर विषय हुन्।

संवैधानिक परिषदको व्यवस्था नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ ले गरेको हो। यसको प्रावधान अनुसार प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा

प्रधान न्यायाधीश, प्रतिनिधिसभाको सभामुख, राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष र प्रतिनिधिसभामा विपक्षी दलको नेता सदस्य रहेको यो परिषदको मुख्य जिम्मेवारी भनेको संवैधानिक निकायमा पदाधिकारी नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्नु नै थियो। संविधानको यो व्यवस्थाको त्यसबेला सबैतिरबाट सराहना भयो। त्यसको प्रमुख कारण थियो— संवैधानिक निकायमा नियुक्त हुने व्यक्ति ‘हाम्रो’ भन्दा पनि ‘राम्रो’ हुने एक किसिमको प्रत्याभूति। प्रतिनिधिसभाको विपक्षी दलको नेता समेतको संलग्नतामा हुने सिफारिसले ‘राम्रो’का लागि सर्वसम्मत हुन सिफारिसकर्ताहरूलाई अप्रत्यक्ष रूपमा प्रेरित गरेको थियो। त्यसकारण अभ्यास र परिणाम पनि प्रायः सुखद नै भएको अनुभव जनमानसले गरिरहेको थियो।

अलिपछि गएर सम्भवतः संवैधानिक परिषदलाई सघाउने उद्देश्यले नै हनुपर्छ-विभिन्न संवैधानिक

निकायका लागि पदाधिकारीका हैसियतमा संवैधानिक परिषदबाट सिफारिस हुने चर्चामा रहेका व्यक्तिकोलाई सम्भव भएसम्म निम्त्याएर जनस्तरबाट सार्वजनिक छलफल चलाउने प्रचलन पनि थालियो। यो एक हिसाबले ‘राम्रा’ को खोजी गर्ने जनचाहनाको अभिव्यक्ति थियो। समय, परिस्थिति र व्यवस्था पनि बदलियो। २०६२-६३ को जनआन्दोलनपछि, जारी भएको नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले पनि संवैधानिक परिषदको व्यवस्थालाई निरन्तरता दियो। फरक के मात्रै रह्यो भने, त्यसले संसदमा दुई सदन नभएका कारण संसदतर्फबाट हुने दुई जनाको प्रतिनिधित्व घटेर व्यवस्थापिका संसदको सभामुख सदस्य रहने र मन्त्रिपरिषदमा रहेका दलमध्ये फरक-फरक दलको प्रतिनिधित्व हुनेगरी संवैधानिक परिषदको स्थापना जुन पवित्र उद्देश्यका लागि गरिएको थियो, त्यो प्रायः पराजित भैसकेको छ। ‘राम्रो’ का लागि सर्वसम्मत होओस् भन्ने संविधानको चाहना ‘हाम्रो’ का लागि गरिने भागबन्डामा सर्वसम्मति खोज्ने र त्यस्तो हुन नसक्दा सबैले आ-आफ्नो डम्फु बजाउँदै हिँड्ने, वा भर्नु,आपसमा हिलो छुर्‍याप्ने परिस्थितिमा परिणत हुनुपुगेको छ। राजनीतिक दल त छँदैछ, प्रधान न्यायाधीश, संसदका सभामुख वा अध्यक्ष वा विपक्षी दलको नेतासमेत ‘कोटा’ कै पछि लागिरहने हो भने ‘योग्यता’को कवर कसले गर्ने ? यो अवस्थामा संवैधानिक परिषदको आवश्यकता वा औचित्य पुष्टि कसरी गर्ने ? यथार्थमा परिषदको अहिलेको अन्तर्गत निकै घमिलिएको छ। यसलाई फेरि यसको स्थापनाको पवित्र उद्देश्यतिर डोर्‍याउने हो भने होइन, यसपछि त नियुक्ति पाउनेहरूलाई सार्वजनिक रूपमै भन्न थालियो— यो कांग्रेस त यो एमाले वा यो माओवादी वा यो राप्रपा त यो पेश्वरी दलको ‘कोटा’ बाट आएको हो। कुरा यतिमा सकिएन। अलिपछि गएर अमूक व्यक्तिले प्रधान न्यायाधीश वा सभामुख वा विपक्षी दलको नेताको ‘कोटा’ मा नियुक्ति पाएको टिप्पणी प्रचलिकामा आउन थाल्यो।

लेखक पूर्वसचिव हुन्।

वनले सोध्यो चन्द्रागिरिलाई स्पष्टीकरण

■ **अब्दुल्लाह मियाँ** (काठमाडौं)

वन तथा वातावरण मन्त्रालयले चन्द्रागिरि हिल्स कम्पनी लिमिटेडलाई स्पष्टीकरण सोधेको छ। वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (ईआईए) प्रतिवेदनमा उल्लेख भएभन्दा फरक प्रकृतिको संरचना निर्माण गरेको भन्दै वातावरण विभागले कारवाही गर्न सिफारिस गरेपछि मन्त्रालयले एक साताको समय दिएर स्पष्टीकरण सोधेको हो।

‘प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तअनुसार चन्द्रागिरिलाई एक पटक स्पष्टीकरणको मौका दिइएको छ,’ मन्त्रालयका प्रवक्ता सहसचिव सिन्धुप्रसाद हुतािनाले आइतवार कान्तिपुरसित भने, ‘उहाँहरूको के जवाफ आउँछ, त्यहीअनुसार मन्त्रालय अघि बढ्छ।’ वातावरण ऐनमा

कानुन उल्लंघन गर्नेलाई स्पष्टीकरणको प्रावधान नभए पनि प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त भन्दै सचिव विश्वनाथ ओलीको निर्णयअनुसार चन्द्रागिरिलाई स्पष्टीकरण सोधिएको हो।

चन्द्रागिरिले ईआईए प्रतिवेदन उल्लंघन गर्दै संरचना निर्माण गरेको अध्ययनमा पाइएपछि वातावरण ऐन २०४३ को दफा १८ (१) अनुसार कारवाही गर्न वातावरण विभागले दुई साताअघि मन्त्रालयसमक्ष सिफारिस गरेको थियो। विभागको अध्ययन प्रतिवेदनमा चन्द्रागिरिले होटल/रिसोर्टको संरचना निर्माण गर्दा ईआईए प्रतिवेदनलाई ख्याल नगरेको र प्रतिवेदनमा उल्लेख भएभन्दा फरक संरचना खडा गरेको उल्लेख छ। ५० ढेक्क १ सय शय्याको होटल बनाउनुअघि प्रारंभिक वातावरणीय परीक्षण

वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन कार्यान्वयन नगर्नुको कारण एक साताभित्र पेश गर्नुपर्ने

(आईईई) अनिवार्य गर्नुपर्ने नियमसमेत चन्द्रागिरिले उल्लंघन गरेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। चन्द्रागिरिले केबलकार, होटल/रिसोर्टसहित त्यहाँ वल्ने सवैजसो संरचनाको समुच्च ईआईए प्रतिवेदन सरकारबाट स्वीकृत गराएको थियो।

वातावरण ऐनको दफा १८ (१) मा प्रस्ताव स्वीकृत नगराई वा स्वीकृत प्रस्तावविपरीत कुनै कार्य गरे तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो कार्य तुरुन्त बन्द गराउन सक्ने र त्यस्तो कार्य गर्ने कुनै ब्यक्ति वा

बर्गिकृत विज्ञापन

घर जग्गा	
लोकम्वली मातृभूमि स्कूलपछाडी २० फिट घाटमा टुक्राजग्गाहरू विक्रिमा ९८३२584337	
बालकोटमा नया घर विक्रीमा ९८५१२८८८२०	
भरतपुरको शुक्रनगरमा ४१ गटडा जमीन विक्रिमा ९८46044105 9819120340	
७० फिटमोडा ०-१२-०-० सस्ती, ९८५१०८८०००	
मेनपिचमा १६ रोपनी सस्ती, ९८२२२००८००	
मोडिखबाटार एकतावास्तिमा ०-४-१-० बनेको २५-तलेघर, ०-४-१-० बनेको २५-घरविक्रीमा 9851043904, 9851075207, 9841446567	
चाबहिलको गोपीकण्ठेजुत्तमा साइतीपतल्ले कमरसीयल घरआजिको ९८२३२०१८८८१ ९८२११०९६२३७	
बुढानिलकण्ठ सिद्धार्थकोजनामा 1-2-0-0 जग्गा 9851246812, 9851200621	
नेपालकालिको ०-२-३-३ जग्गा विक्रीमा 9862778853	
ललितपुर हरिसिद्धिमा साडेदुईतले नयाघर ९८५१०१८६४७१, ९८०१७७७४५७	
साबु बजार नजिक टुक्रा घडेरी विक्रीमा, ९८५१०२१६४९, ९८५११६९९१०, ९८५२८४२४१०	
दहचोकमा प्रतिआना ७.७५-८.४० लागेको घडेरी, ९८५११९-८३३९९, ९८५११०-३७४१८	
चैयाराटमा प्लानिंगको टुक्रा जग्गाहरू विक्रीमा 9851078156, 9841955846	
विराटनगर मेहेन्द्रचोक नजिकै मिनीकम्प्लेक्स नजिकै1,60,00,000/- मासिकबचाल १,00,00,000 /- - Nagotiable 9806841253	
सस्तोमा टुक्रा जग्गाहरू दहचोक/डाडापोवा ९८४३०२८४५५	
पोखरा छिनिडाडा ०-६-२-० १.२४,००,०००। 9818509742	
ग्वाको रिङरोडनजिकै ०-४-५-० बनेको फुलकनिष्ट बंगला २,९०,००,००० ९८४४२३४११९	
गोर्खाबुस्थित मेनरोडबाट एकौंसातभित्र ०-६-०-० मावनेको २६कोठाको घरविक्रिमा ९८०८००५६३, ९८६३०३४०२९	
मनमैजु लोकप्रान्चिक चौकाहाईटमा ०-३-०-० मावनेको नयाआधुनिक घर तुल्सीविक्रीमा 9860193128	
गल्फोपछा ठमेल मेनरोडमा एकएठ्ठ ७५आना होटल, हस्पिटल, कलेज, हाउजिलाई उम्मेय्क ९८०१८८००८८	
कपण्डोलमा ०-४-०-० जग्गाविक्रीमा प्रतिआना मूल्य- ७०,००,००० ९८४१२३४५४	
मच्छाउरा ९-घ घ टुक्राजग्गाहरू विक्रीमा ९८५१२३४५४	
गुजुधारा बाउरागोदाम ०-४-०-० जग्गाविक्रीमा प्रतिआना मूल्य- ११,००,००० ९८४१२३४५४	
मच्छाउरा ९-घ टुक्राजग्गाहरू विक्रीमा ९८५१२३४५४	
बाफल रिङरोडमा २फुज लाइनभएको ०-६-०-० मावनेको २६कोठाको घरविक्रिमा ४,२४,००,०००/- ९८४३१६९६३१	
शम्भुमण्डप टाउका नगर विक्राम आयोजनाले गरेको पार्लिङमा ०-४-०-२ विक्रीमा, ९८५१०७३३२४, ९८४१११७७४४	
कौलरिङटारिभर बालकोट हाईटमा ०-४-३-० ९८४१२३४७४	
तीनआनामा २.५- तलेनयाघर मूल्य १.६४ आबनेको हस्पिटल एरियामा 9841725778	
सुर्वाविनायकबाट वार्डिङलिट हाईट जग्गाबाटोमा ०-६-०-२ ८८,००,०००/- 9861696928	
रिङरोड नजिकै ईमाडोलमा सम्पूर्ण सुविधायुक्त ब्राण्डन्यूजर मात्रै- १,१३,००,०००/- Fixedprice 9840058241	
जाबलाखेल, भनिमण्डलमा ११ आनाको घरजग्गा 9823416412, 9823416386	
गौरघाटचोकमा स्कूल, कलेज, बैंक, होटललाई उपयुक्त १रोपनी जग्गा विक्रिमा ९८४१०८८७२७३	

धापासी राममन्दिरनजिक नयाघरहरू ९८५१०१५८२०, ९८५१०७४१४०	
बनेपा फुलबारी एकमुष्ट १००रोपनी जग्गा प्रतिरोपनी ४००,०००/- ९८५१०२४६५८	
ललितपुर चाँगायली वसपाकर्नजिकै २०फिट घाटोबाट १कित्ताभित्र १५विठ्ठलबाटोमा ०-४-१-० मावनेको २५तल्ले घरविक्रीमा मूल्य 1.85,00,000/- 9843676492	
एकतले घर नयावस्ती, जोरपाटीमा १.३४,००,०००/- 9851201267	
ताथुली भक्तपुरमा फाईन्याससहित घडेरी 9813339040	
गान्धी हस्पिटल नजिकै नयाघर, भक्तपुर कमलविनायकबाट पुर्व हनुमानचोकमा नयाघर, ९८५१२४०८८१	
एकतले घर नयावस्ती, जोरपाटीमा १.३४,००,०००/- 9851201267	
काँलमाटीप्योती अस्पतालकोथगाडि ०-६-३-० ९८१८०७०४३२, ९८४१४८५११८	
गोकर्ण पिचबाटोमा ५.५ आना र सुक्रीबाटो ६ आना कर्मसयल जग्गा विक्रीमा ९८५१०५६३११	
लाँजिमाट MBLTower पछाडिको ६आनामा घरजग्गा विक्रीमा 9813013400	
भक्तपुर ताथुलीमा प्रतीआना १०.६४ लाखमा विक्री, ९८४११९०२२८, ९८६६४३६६८८	
भैसपाटीमा ०-४-०-१ घर २०,००,०००/-, ९८५१२४३४५९	
धापाखेल ईसिमोड नजिक घर विक्रिमा ९८४१५०३४०४	
हातिवन-हरिसिद्धिमा घडेरी आनाको २,०१,००,०००/-, ९८५१२४३४५९	
मालपोखबाट अंकमौ पुर्व थायरलीमा २०फिट पिचबाटोमा प्रतिआना १४०,०००। ९८५१०९३४११	
तराईको सस्ती घडेरी चाहियो ९८०१३६७६८०	
भाएकोबजारपुर, विर्तामोडमा कमशियल -नेससिमयल सल्लिजग्गा ९८४१०१४४५९	
कोटेश्वर बालकृमारी पुलखेउको पिच हुनलागेको २३फिट बाटोमा ०-६-२-० कामशीयल जग्गा विक्रीमा ९८४१०६०९१४, ९८४३४५७४७१	
मेशालचोक भंगलामा २६फिट पिचबाटोमा ०-३-१-० मावनेको आधुनिकनया सहसित तलेघर तुल्सीविक्रीमा 9864248472	
सांगामा ३-४-२-३ आनाको 12,50,000/- 9851102115	
कप्तन राममन्दिरमा ४४ आनाको दुई किता घडेरी विक्रिमा ९८५१०२३४८८८	
काठमाण्डौमा घरजग्गा खरिद विकि ०१-४२४१४४२०	
चितवन राप्तीनगरपालिका ६ मा रहेको ८ कठ्ठा जग्गाविक्रीमा 9845120677	
भक्तपुर र्दोकोटमा ०-४-०-० घडेरी, ललितपुर सुनाकोटमा ०-३-०-२ घडेरी ९८५६८४७३५१	
ललितपुर इमाडोलमा टुक्रा घडेरी चाहिँयेमा ९८५१११८२६६	
बालकोट हाइटमा ०-४-२-० मा बनेको २५तल्ले नयाघर ९८५२२०७७६६	
बालकोटमा ०-३-२-०मा बनेको अतिनिकघर ९८५१०४६५४५	
यही हिन्दुविष्णुस्तु स्कूलपछाडी ३-४-आनाका प्लाटडुक्रा जग्गाविक्रीमा 9841643507, 9841955050	
कप्तनराप्तीमा ०-३-०-० बनेको २५-तलेघर १,३४,००,०००/- 9843933695	
कप्तन बालुवाखानीचोक नजिक पूर्वमाडोडा भुपेको अडाइतले नयाघर विक्रिमा, साथै जग्गाहरूपाँन विक्रिमा, ९८५१०९८३३२	
बालाजु गोलबङ्ग सस्तोजग्गा विक्रीमा ९८४१७७४९१५१	
भाटभट्टीमा गुधेगुधेनजिक ४आना जग्गामा बनेको २५तले घरविक्रिमा सम्पर्क 9849201255	
दमक क्याम्पसमोड हाइवेमा ६कठ्ठा जग्गाविक्रीमा 9801378661	
मण्डिखटाटा सहयोगिगर्गं VIP एरियामा ९ आना जग्गामा बनेको सस्तै दुईतल्लाको घरजग्गा विक्रिमा सम्पर्क ९८५१३४४४७४	
मण्डिखटाटा सहयोगिगर्गं VIP एरियामा ९ आना जग्गामा बनेको सस्तै दुईतल्लाको घरजग्गा विक्रिमा सम्पर्क ९८49201255	
मातातिर्थ कन्वन्सिस्तमा टुक्राघडेरी विक्रिमा साथै मच्छापाडामा पानिखरिद तथाविक्रिमा गर्नुपर्नेमा 9841415364 9818560426	

निर्माण सफाई	
सेफ्टीटैकी ढलट्वाइलेट मंगाल जामखोलामा ०१-४४११६१९९	
ढलमंगाल बनाउने जामखोले मौसलबाट ९८४१४४८७७० होमप्रसाद	
सेफ्टीटयांकी सफाई गाडीमा १४००/ 9843768737	
इनारसफाई, प्लम्बिङ्ग, रिजभट्टीसफाई, सोलारफिल्टर ढलजामखोले 9851168028	
ढलट्वाइलेट, मंगालबनाउने, 9860053124	
सेफ्टीटयांकी सफाई ठुलोगाडीमा मौसलबाट 5251092,	
सेफ्टीटयांकी सफाई सस्तोमा १४००/- ९८५१०८८५१९	
ढलमंगाल ट्वाइलेट जामखोले ७५५/- मसंतारबाट ९८५१०१९८८९	
ढलमंगाल ट्वाइलेट जामखोले ९८५१०६२४१०, ९८४१२६९५४०	
ढलट्वाइलेट, मंगाल जामखोले सस्तोमा 984714665	
9849759072, 9863806904	
गाडीमौसीनबाट सेफ्टीटयांकी ढलट्वाइलेट सफाई 9851247369	
सेफ्टीटयांकी सफाई सस्तोमा 9841691494, 9823859294	
ढलट्वाइलेट, मंगाल, जामखोले सस्तोमा 9851024861	
ढलट्वाइलेट जामखोले सेफ्टीटयांकी सफाई 9841934680	
भ्याकसबाट सेफ्टीटयाडाक सफाई ९८५११०४२३४, ९८४३४६५६१३४	
सेफ्टीटयांकी, ढलमंगाल जामखोले सस्तोमा 9849519040	
ढलमंगाल, ट्वाइलेट 9851013512, 9841607856	
सेफ्टीटयांकी, ढलमंगाल जामखोले सस्तोमा 9849442728	
ढलमंगाल, ट्वाइलेट, जामखोले सस्तोमा 9841606344	
इनार, रिजवं ठेडिक्सफाई प्लम्बिङ्ग, ढलट्वाइलेट जामखोले 9841404088	
सेफ्टीटैकी सफाई २०००। ९८४१९७३२३०, ९८४१०९१४७२	
ढलट्वाइलेट जामखोले १५०/- निर्माणपनि 9851018828, 9841464543,	
सस्तोमा सेफ्टीटैकी ढल ट्वाइलेट ९८६१०४६६६२	
ढलट्वाइलेट मंगाल जामखोले सस्तोमा ९८४१६३६६६८	

भाडामा	
ललितपुरमा घर फल्याट लिर्नदिन ९८६१०६४९९४	
घरभाडामा लिर्नदिन कुमारलामा Realstate 4720460, 9849427626	
तुर्न्त भाडा लिर्निन् 9741455638 www.linknepalrealstate.com. np	
तुर्न्तले घरभाडामा लिर्नदिन 9851040807 realestatemanakamana@gmail.com	
बैक तथा रेष्टुरेन्टकोलागि उपयुक्त, मल होटल लेनैचौकागाडी आधुनिक भवनको पहिलोतल्लामा १६२२ फर्नाटको कोठा भाडामा, तुरन्त सम्पर्क गर्नहोला फोन:४४१८३८८८ अफिस समय	
सुक्रोपानी ४ कोठे फल्याट ९८४१९४४१२	
ओविद्याल १२ आना/बौसीपाटी तालिम केन्द्रमा ३-४-०-० रोपनी कम्पाउन्ड सहित भाडामा ९८५१०८८५८४	
सानेपामा अफिसकोलागी घर भाडामा 4000 sq.ft. 14 कोठा गाईरुम सम्पर्क 9841909777	
घर, अपार्टमेन्ट भाडामा लिर्नदिन ९८४३४७५८४९९	

संस्थाले गरेको भए निजलाई कसुरको मात्रा हेरी एक लाख रूपैयांसम्म जरिवाना गर्न सकिने व्यवस्था छ। कारवाही गर्ने निकाय वन तथा वातावरण मन्त्रालय हो।

तत्कालीन वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका सचिवबाट २०६९ भदौ १९ मा स्वीकृत चन्द्रागिरिको ईआईए प्रतिवेदनमा वातावरणमैत्री ४० वटा कटेज निर्माण गरिने उल्लेख छ। चन्द्रागिरिले त्यसविपरीत भालेश्वरमा अत्याधुनिक कंक्रीट संरचना खडा गरी रिसोर्टको सफ्ट लन्च गोरिसकेको छ। चन्द्रागिरिका महाप्रबन्धक अभिषेकविक्रम शाहका अनुसार १ सय कोठा क्षमताको रिसोर्टमा अहिले ४७ कोठा सञ्चालनमा छन्। चन्द्रागिरिवारे अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र हेलो सरकारमा उजुरी परेको थियो।

त्यसलगत्तै वन तथा वातावरण मन्त्रालयको जैविक विविधता तथा वातावरण महाशाखाले चन्द्रागिरिका संरचना ईआईएअनुसार निर्माण भए/नभएकोबारे अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न चैत १७ मा विभागलाई जिम्मेवारी दिएको थियो।

त्यसको भोलिपल्टै विभागका महानिर्देशक नारायणप्रसाद सापकोटाले त्यसबारे अध्ययन गर्न वातावरण निरीक्षकहरू भूपेन्द्र शर्मा, स्वस्ती श्रेष्ठ, हसना श्रेष्ठ, लक्ष्मीकुमारी ठाुन्ना, विभागका सिभिल इन्जिनियर अजय आचार्य र वन तथा भूसंरक्षण विभागका सहायक वन अधिकृत डम्बरबहादुर भण्डारी रहेको कार्यदल बनाएक थिए। कार्यदलले दुई पटक स्थलगत अध्ययन गरेर प्रतिवेदन तयार गरेको हो।

बर्गीकृत विज्ञापन संकलनमा काउन्टेन्टरहरू

जिर्जन एड्ड मिडिया एण्ड मार्केटिङ्ग जिरो मिडिया	पेप्सीकोल्ट/कोटेश्वर	४८४११७८८३०/४८४२१८४८६७
सुस्मिता कलासिफाइड	अनामनगर	४२२०३३७
सिद्धि भणेश एडभरटाइजिङ्ग	नयाँवानेश्वर	०१-४१०४३३७, ४८५१०३११७२
युनिटक आई.टी. सोलुसन्	फुलवारी टोल, कपट	४८३३१२४, ४८४३७८७४५६
जयवन्धनश्री कम्प्युनिकेशन्	चुङ्खेपटारी	४८४१३१५४४१
हलफ्याक्स मिडिया एण्ड कम्प्युनिकेशन् जमल	जयवन्धनश्री	०१-७२४१०११, ४८५११८४८०७
मेनोरेरुस मिडिया	हालफ्याक्स	४२२४१८१, ४०१२५७७
गोर्खा न्युज एण्ड स्टेशनरी	धापाखेल	४८३६६८३८६४, ४८४११३३४६३३
पब्लिक कन्ट्याक्ट प्वाइन्ट	साँढेखु चोक	४६४५७९६०
न्यू सलियज प्रिन्ट एण्ड ट्रेड्स	कालिमाटी	४६७४८०१
भ्याली कम्प्युनिकेशन् सर्भिस	लगनखेल	४४४३४८२, ४८४१८३४३४३४
पि.एण्ड वि. कम्प्युनिकेशन्	महाराजगञ्ज	४६७३३३०, ४८४६६४३८५३
लोटस कम्प्युनिकेशन्	कलकी	४३३४५३०, ४८४१०२१५२३
कवीक कम्प्युनिकेशन् सर्भिस	गोर्खा, नयाँसपाका	४३३४६७५१
अनलाइन विज्ञापन सेवा	बालाजु	४३८३४३४३
	सिनामगल	४४४१४१२, ४८५११२०१८०

पशुपति विज्ञापन सेवा	सोह्रखुँडे चोक	४८४६६३०१५४, ४८४१३३४६०६४
सरमिड	कलकी	४३३४३४३, ४८४६६४७५६५४
निशा बुक्स एण्ड स्टेशनरी	लगनखेल	४३४५६४७
सेटाई स्टेशनरी	बसुन्धरा	४३४५६४७
नेपाल मिडिया कन्सल्ट	अनामनगर	४१०२८२८
विडकिङ मिडिया	पु. बानेश्वर	४४४६३३०६
सुर्ज विनायक साइबर	सुर्ज विनायक	४०४२६४६, ४८४१४७०८४१
डि.एण्ड डि एडभरटाइजिङ्ग	लुम्बु	४४४७०८२३, ४४४७१७२३३
स्पाट इन्फोस्ट्रेमेट	जोरपाटी	४४४७५१०८
रमार्ड इन्टरप्राइजेज	बामबजार	४३४१७७४
किपु बुक प्वाइन्ट	कतिपूर	४३४१७७४
कालितपुर सञ्चार सेवा	कोमलपोखरी	४४४१४६२२, ४८४१४७८६००
मिडिया वे प्रा.लि.	बामबजार	४३४१२१२, ४८४१५१७०४४
न्यु टिन्स स्टेशनरी	सातढोवाटो	४८४१३३८२८
दीप सेवा कम्पनी	कोटेश्वर	४६०००७४

मेटव सञ्चार सेवा	सिनामगल	४८०३७३६४८८, ४८४१०४३०७८
आर्क मिडिया	सुन्धारा कलकी	०१-५७४३६७१, ४८४१२२८२२८२
भिजन एडभरटाइजिङ्ग	कौलसटार	४०३३०४२, ४८४१०६०४४४
अदीपि विज्ञापन सेवा	नक्खु चोक	४८५११२३३८१
माउण्टेन एर एड	कौलसटारी	४५३३७६६, ४८४६६६४६४६
लुमिनेन्ट एड एजेन्सी	बनस्यली	०१-४५३४५४०, ४८५११४६४३४
सुविधा इटकम	गठुधारा	४३४५७३४, ४८४११७१५१२
अङ्कुर मिडिया हाउस प्रा.लि.	जावलाखेल,	६६६३३७२, ४८४११७४०७४
सेमिन्ट24 प्रा.लि.	लाजिम्पाट	लपु४४३४३८६, ४४४७७४७
मिडिया एडव	बालकुमारी	४८४१४५४००७, ०१-५१००४७०
सगरमाथा श्री मिडिया	काकडभित्ता	४८४३६३३३४०६, ०२३-४६३१०६
गणेश पुस्तक	गाईघाट	४८४३८७४५४४, ०३४-४२०१२४
सुनाल पुस्तक पसल	दमक	०२३-४

वृद्ध दम्पतीको हत्या

■ मगोज वडू (दाजुला)

महाकाली नगरपालिका ३ काठैंस्थित जाखमा शनिवार राति वृद्ध दम्पतीको हत्या भएको छ। प्रहरीका अनुसार ७० वर्षीया द्रोपती महारा २५ वर्षीय वीरभान महाराको अज्ञात व्यक्तिले हत्या गरेको हो। द्रोपती घटनास्थलमै र वीरभानको जिल्ला अस्पतालमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनायो।

शनिवार राति १२ बजेतिर घरको छतमा ढुंगा हान्न थालेपछि को हो भनेर बाहिर हेर्न जाँदा बाजेलाई एक्कासि हान्न थाल्यो। बाजेलाई कसले ढुंगा हानिरहेको भनेर बजे बाहिर जाँदा उनलाई पनि ढुंगा हान्यो, १४ वर्षीय लोकेश महाराले घटना सुनाउँदै भने, 'बाजे र बाजेलाई कसले हान्यो भनेर घर बाहिर आउँदा मेरो घाँटी निमोटेर ढोकाको कुनामा फाल्यो।' तर कसले हिकोएको भन्ने

केही थाहा नपाएको उनले बताए। घाइते लोकेशलाई थप उपचारका लागि धनगढी रिफर गरिएको छ।

आइतबार दिउँसोसम्म लोकेशको मनभित्र पसेको डर हट्न सकेको छैन। राम्ररी नचिने पनि माथिल्लो शरीरमा कालो लुगा र तल्लो शरीरमा प्वाइन्ट लगाएको युवक देखेको उनले बताए।

घटनास्थल पुगेका जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी निरीक्षक रवीन्द्र कठायतका अनुसार गाउँभन्दा तल बंगावगड-दल्लेक सडक किनारमा बाजे, बजे र उनका नाति बस्दै आएका थिए।

विहान अवेरसम्म घरको आधा ढोका खुले रहेको देखेपछि स्थानीयले घुरभित्र हेर्दा वृद्धा मृत अवस्थामा रहेकी र उनका श्रीमान् र नाति घाइते अवस्थामा भेटिएका स्थानीय राजेन्द्रप्रसाद जोशीले बताए। 'घटनाबारे अहिलेसम्म कुनै तथ्य

फेला पर्न सकेको छैन,' उनले भने, 'घटनास्थलमा एउटा ठूलो दाउराको चोटोबाहेक अन्य केही भेटिएन।' स्थानीयसित बुझ्दा रिसइवीभन्दा पैसाको लालचमा घटना भएको आंशका मात्र गरिएको छ। थप अनुसन्धानका लागि धनगढीबाट तालिमप्राप्त कुकुर भिकाइएकाे घटनास्थल सुरक्षित राखिएको उनको भनाइ छ।

स्थानीयका अनुसार मृतकहरू गाउँले र आफन्त कसैसँग पनि विभाउने मान्छे होइनन्। 'रातिको समयमा कसले आक्रमण गर्‍यो पत्तै पाउन सकिएको छैन,' जोशीले भने, 'रातको समयमा यो बाटो भएर धेरै मानिस हिंड्ने भएकाले अन्तिममा आउने मानिसको तलेबाट पत्ता लगाउन सके आक्रमण गर्ने व्यक्तिको पहिचान हुन सक्छ।' वृद्ध दम्पतीका २ छोरा मजदुरीका लागि भारततिर गएका छन्।

शैक्षिक मेलामा अढाई लाख

राजधानीको भूकूटीमण्डपमा आयोजित छैटौँ कान्तिपुर-हिसान शैक्षिक मेलाको अन्तिम दिन आइतबार अवलोकन गर्नेहरूको भीड। तस्विर : प्रकाशचन्द्र तिमिल्सिना/कान्तिपुर

कान्तिपुर संवाददाता (काठमाडौँ)

‘उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै’ नारासहित आयोजित छैटौँ कान्तिपुर-हिसान शैक्षिक मेला सम्पन्न भएको छ। चारदिने मेलामा २ लाख ५० हजारभन्दा बढीले अवलोकन गरेको आयोजकले जनाएका छन्। उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय संघ नेपाल (हिसान) र कान्तिपुर पब्लिकेसन्सले संयुक्त रूपमा मेलाको आयोजना गरेका थिए।

हिसानले अर्को वर्षदेखि मुलुकभित्र क्षेत्रीय रूपमा शैक्षिक मेलाको आयोजना गर्ने र विदेशी विद्यार्थीलाई नेपालमा पढ्न आकर्षित गर्न ‘स्टडी इन नेपाल’ अभियान अघि बढाउने जनाएको छ। ‘कान्तिपुर-हिसान एडुफेयरको उद्घाटनका बेला प्रधानमन्त्री कपी शर्मा ओलीले शिक्षामा निजी क्षेत्रलाई दृक्क भएर लगानी गर्न आवश्यक तय्याउनुभएको छ,’ हिसानका वरिष्ठ उपाध्यक्ष तथा मेला संयोजक युवराज शर्मांले भने, ‘अब हाम्रो अभियान स्टडी इन नेपाल भन्ने रहनेछ। नेपाललाई शैक्षिक गन्तव्य स्थल बनाउनेतर्फ हिसानले पहल गर्नेछ।’

त्यसनिम्ति मुलुकमा सञ्चालित विद्यालयदेखि विश्वविद्यालय तहका ३० वटा शैक्षिक संस्थालाई शैक्षिक कार्यक्रम तथा भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न तुल्याइने शर्मांले बताए। ‘ती संस्थालाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरको शिक्षा दिन आवश्यक तयारी गराउने र राज्यबाट अनुदान दिलाउन पहल गरिनेछ,’ विद्यमान शैक्षिक संस्थाहरूमध्येबाट छनोट गरिने उल्लेख गर्दै उनले भने, ‘अन्तर्राष्ट्रिय बन्का लागि

न्यूनतम आधार तयार गर्न तीन/चार वर्ष लाग्छ। ती संस्थामा चीन, कोरिया, जापान, थाइल्यान्डलगायत दक्षिण एसियाका विद्यार्थीलाई ६ महिनादेखि चारवर्षे कोर्स पढ्न आउने वनाउन सकिन्छ। अंग्रेजी माध्यम, कम शुल्क, सबैखाले सुरक्षाको सुनिश्चितता, राम्रो हावापानी तथा वातावरणले उपयुक्त गन्तव्य बन्न सक्छ।’

अन्तर्राष्ट्रिय विश्वविद्यालयहरूसँग सहकार्य गरी सार्फेदारीमा तिनका कार्यक्रम नेपालमा सञ्चालन गर्ने तथा विद्यार्थी आदानप्रदान गर्न सकिने शर्मांको दाबी छ। दुई वर्षदेखि सञ्चार नेपाल खुला विश्वविद्यालयलाई नयाँ प्रविधि प्रयोग गरी संसारभरि छरिएका नेपालीलाई शिक्षा दिने नीति अघि बढाउन सरकारी शिक्षण संस्थाले समेत हातेमालो गर्न जरुरी रहेको उनी बताउँछन्। त्यसैगरी, स्वदेशभित्र क्षेत्रीय रूपमा हिसान शैक्षिक मेलाको आयोजना गर्ने शर्मांले बताए।

सेलिब्रिटीका साथ समापन

शैक्षिक मेलाको अन्तिम दिन आइतबार विभिन्न सेलिब्रिटीका साथ दर्शक भुमिभएका थिए। ‘जात्रेजात्रा’ फिल्मका कलाकारहरू विपिन कार्की, राजाराम पौडेल, कालु राना, जेबी रुवाली, यादव पौडेल र सिंगे लामा उपस्थित थिए। त्यसैगरी हास्य कलाकार मनोज गजुरेलले विद्यार्थीमाफ कला प्रस्तुत गरेका थिए। ‘तपाईं अंग्रेजी जान्नुस् र संसार घुम्नुस्,’ निष्कर्ष दिँदै गजुरेलले भने, ‘तर मातृभूमि, मातृभाषा र आमालाई कहिल्यै नभुल्नुहोस्।’ हिसानले विज्ञापिमाफर्त शैक्षिक मेलामा सहभागी विद्यार्थी, शैक्षिक संस्थाहरूलगायत प्रति आभार व्यक्त गरेको छ।

VACANCY ANNOUNCEMENT

A loving home for every child

SOS Children's Villages Nepal announces a vacancy for the positions mentioned below at SOS Hermann Gmeiner School Sanothimi, Madhyapur Thimi-2, Bhaktapur:

Chemistry Teacher–Full Time (1) & Part Time (1), Math Teacher–Part Time (1), Lab Assistant – Full Time (1), Dance Teacher – Part Time (1), Arts & Crafts Teacher – Part Time (1)

Please visit our website www.sosnepal.org.np or contact on 01- 6630491 for detailed information.

ARCHITECTS WANTED

A well reputed architecture firm based in Kathmandu is seeking for the following positions:-

- 1. Architect (4 Nos.)**
 - Smart candidates having knowledge of 3D & animation will be given attractive salary
 - Fresh architects are also encouraged to apply
- 2. Draftsperson (2 Nos.)**

Interested applicants can forward theirs CVs at vacancyoffice25@gmail.com. Shortlisted applicants will be called for an interview.

विदेशीको ‘ओभरस्टे’ चक्कर

मिसा अवधि सकिएर पनि आफ्नो मुलुक नफर्की लुकेर बसेकालाई खोज्ने संयन्त्र दरिलो छैन

■ लालप्रसाद शर्मा र दीपक परियार (पोखरा)

घटना १- शरणार्थी बताउँदै वर्षौंदेखि लेकसाइडमा बस्दै आएका जर्मन नागरिक लुजिएर प्लेज पक्राउ परे। मिसालगायत ट्रामब्ल्स कागजात नभएका उनले सर्वसाधारणलाई धम्क्याउने, गालीगलौज गर्ने र मागेर गुजारा चलाउँदै आएका थिए।

घटना २- फेवातालपारिको अनुदुगाउँमा होटल चलाउँदै आएका जर्मनीका म्यानफ्रेड अगस्ट न्युमानलाई प्रहरीले पक्राउ गरेपछि उनी सन् २०१२ अगस्ट १५ देखि विनामिसा बस्दै आएको खुल्यो। न उनीसँग बिजनेस मिसा थियो, न त होटल सञ्चालन इजाजत।

घटना ३- लेबनानका अलि स्लेमान सन् २०१६ नोभेम्बर ११ मा नेपाल भित्रिए। साथमा दुई छोरी म्यारियम रहम स्लेमान र फत्मा अल जहरा पनि थिए। सन् २०१७ मे ३० देखि मिसा सकिए पनि उनीहरू फेवाताल सिरानको खपौँडी क्षेत्रमा लुकीछिपी बस्दै आएका भेटिए।

घटना ४- फ्रान्सेली नागरिक डिभिटी ओगाले स्वीटजरल्यान्डको नितिडा फाउन्डेसनको प्रतिनिधि भन्दै पोखरा आसपासका विद्यालयमा पुगेर परिचय दिन्थे। सहयोग गर्न आएको भन्दै तस्विर खिच्थे। प्रहरीले सोधखोज गर्दा खुल्यो, उनीसँग कुनै पनि वैधानिक कागजात रहेनछ।

सन् २०१७ मा नेपाल प्रवेश गरेका टर्कीका ओस्मान फिरात कोर्टमाज बेगनास ताल किनारको जंगलमा टेउट हालेर बस्दै आएका थिए। उनीसँग कुनै पनि वैधानिक कागजात थिएन। उनको साथमा एउटा चक्कु पनि भेटिएकाले चोरीमा संलग्न हुनसके प्रहरीको अनुमान छ। केन्याका केल्भिन ओचेड न्दीवीरुद्ध काठमाडौँ र पोखराका विभिन्न होटलमा खाना खाएर पैसा नतिरी भग्ने गरेको आरोप थियो। त्यसैले गर्दा उनी पोखरामा समातिर। पक्राउपछि, खुल्यो, उनको नेपाल बसाइँको मिसा अवधि सकिएको थियो।

पर्यटक भिसामा आएका विदेशी नागरिकहरू बसाइँ अवधि सकिए पनि नेपालमा के कसरी ‘ओभरस्टे’ गर्दा रहेछन् भन्ने माथिका उदाहरणले पुष्टि हुन्छ। पर्यटकीय सहर पोखरा र आसपासका क्षेत्रमा पर्यटकीय गतिविधि बढ्दै जाँदा गैरकानुनी रूपमा बस्ने पर्यटकको संख्या पनि उल्लेख्य रहेको सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ। अध्यागमन विभाग, स्थानीय प्रशासन र प्रहरीले प्रभावकारी अनुगमन नगर्दा अवैध पर्यटक बस्दै आएका छन्। नेपाल भित्रिने पर्यटक कहाँ गएर के गर्छन् र कहिले फर्कन्छन् भन्ने जानकारीका लागि कुनै अध्यागमनको संयन्त्रले अद्यावधिक नगर्दा यस्तो समस्या बढेको हो। विभिन्न शंकाका आधारमा समातिएका विदेशीको संख्या ठूलो छ।

अध्यागमन कार्यालय पोखराका अनुसार चालु वर्षको ११ महिनामा अवैध रूपमा बस्दै आएको पाइएका २० विदेशीलाई नियन्त्रणमा लिएर

अवैधरूपमा पोखरामा बस्दै आएका लेबनानका अलि स्लेमान र उनका छोरीहरू।

तस्विर सौजन्य : पर्यटक प्रहरी पोखरा

काठमाडौँस्थित अध्यागमन विभाग पठाइएको छ। रात वर्ष यसरी ९ जनालाई नियन्त्रणमा लिइएको थियो। जोखिम क्षेत्रको पहिचान र अनुगमनबिने यति धेरै विदेशी समातिनुले समस्याका रूपमा रहेको कार्यालयका प्रमुख प्रमिला गौतम बताउँछन्। ‘पर्यटकीय गतिविधि बढ्दै जाँदा पोखरा र आसपासका क्षेत्रमा अवैध रूपमा बस्दै आएका पर्यटक पनि उल्लेख संख्यामा रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ,’ उनले भनिन्, ‘विभागसँग समन्वय गरेर अब प्रभावकारी अनुगमनको तयारीमा कार्यालय छ।’ मिसा अवधि सकिए पनि आफ्नो देश फिर्नुको साटो नेपालमा लुकीछिपी बस्ने स्थानको पहिचान गरी प्रभावकारी अनुगमनका लागि कार्यालयले योजना बनाउन लागेको उनले बताइन्। ‘कडाइ गर्न केन्द्रीय तहबाटै योजना, जनशक्ति र निर्देशन आवश्यक छ,’ उनले भनिन्।

अध्यागमन कार्यालयले पर्यटक प्रहरीसँग सहकार्य गरी ‘ओभरस्टे’ गरिरहेका विदेशीलाई नियन्त्रणमा लिएर विभाग पठाउँछ। हालसम्म यसरी पठाइएका विदेशीवारे कुनै खास प्रकारका घटनासँग जोडिएर केरकार गर्दा मात्रै ‘ओभरस्टे’ बारे खुल्ने गरेको छ। अध्यागमन कानूनअनुसार मिसाको म्याद गुजानेले प्रतिदिन ५ डलर जरिवाना कुम्हाउनुपर्छ। कारवाहीपछि उनीहरूकै देश फिर्ता पठाइन्छ। पोखरा पर्यटक प्रहरीको अनुभवमा मिसा अवधि सकिएको, थ्रम स्वीकृतिवाना काम गर्दै आएका, मिसा प्रयोजनविपरीत काम गरेका र लुकीछिपी बसेर लागुऔषध कारोबारमा संलग्न हुनेहरू समातिने गरेका छन्। कतिपयको खर्च सकिने, विभिन्न पैसा र व्यवसाय सञ्चालन गर्ने, यतै विवाह गरी बस्नेहरू

पनि छन्। लेकसाइड, खपौँडी र पामेलगायत अन्य होमस्टे सञ्चालन भएका गाउँहरूमा अवैध पर्यटक बसेको हुनसक्ने पर्यटक प्रहरीको अनुमान छ। प्रहरी सहायक निरीक्षक विद्यानसिंह क्षत्री पर्यटकीय चहलपहल हुनेभन्दा ग्रामीण क्षेत्रमा बढी मात्रामा अवैध पर्यटक हुनसक्ने बताउँछन्।

ब्रिटिस आर्मीबाट अवकाश पाएका बेलायती नागरिक ६५ वर्षीय रोय वोल्सनक्रफ्ट पनि समातिए। उनी पोखरा-१७ मा एउटा घर भाडामा लिएर २१ वर्षीया नेपाली युवतीसँग ‘लिभिड टुगेदर’ मा बस्दै आएको खुल्यो। एक दिन केही पैसा हराएपछि, चोरी भएको भन्दै उनले प्रहरीलाई खबर गरे। अनुसन्धानका क्रममा उनको नेपाल बसाइँको मिसा अवधि २०१४ जुलाई १० देखि सकिएको खुल्यो। पोखरामै ‘सेटल’ हुन चाहेका उनलाई उनकै देश फिर्ता पठाइयो। पछिल्लो समय नेपाली युवतीसँग विवाह गरेर वा लिभिड टुगेदरकै रूपमा कतिपय पर्यटक बस्न थालेका छन्। पर्यटक प्रहरी कार्यालय पोखराकी प्रमुख निरीक्षक भगवती लिम्लिसिना मिसा अवधि गुज्राए पनि लुकीछिपी बसेका विदेशीलाई पक्राउ गर्ने सरकारको घोषित अभियान छैन। ‘समाउने अभियान नभए पनि निगरानी बढाएका छौँ,’ उनले भनिन्, ‘गस्तीमा जाने बेला र कुनै पनि सूचना आएमा फिल्डमै गएर निगरानी गरिरहेका छौँ। धमाधम कारवाही अघि बढाउन हामीसँग न पर्याप्त जनशक्ति छ, न बजेट।’ नेपाल आइसकेपछि, पर्यटक कहाँ जान्छन्, के गर्छन् भन्ने नियमित र प्रभावकारी अनुगमन, नियमन नहुँदा अवैध बसोबास गर्ने विदेशी बढेका हुन्। एउटा उद्देश्यको भिसामा नेपाल आएर अरू

काम गर्ने, अवैध रूपमा बस्ने र विभिन्न अपराध तथा तस्करीमा संलग्न हुने र धर्म प्रचारलगायत काममा संलग्न हुने गरेको अध्यागमनका कर्मचारी नै बताउँछन्। जडीवुटी, पुरातात्विक सम्पदा र ओखटेपहराको ओसारपसारमा संलग्नसमेत हुने गरेका छन्। त्यस्तै सहयोग गर्ने नाममा धर्म परिवर्तनलगायत अरू क्रियाकलाप गर्ने, बालबालिका ओसारपसार तथा यौन दुर्यवहार, किर्तं कागजात, कल बाइपास, अवैध विदेशी मुद्रा चोरी तथा हुन्डीको कारोवारमार्फत नेपालको अर्थतन्त्रलाई नकारात्मक असर पुर्‍याउने काममा पनि संलग्न हुने गरेका छन्। भारतसंगको खुला सिमानाबाट विनाकागजात नेपाल भित्रिने गरेकोसमेत पाइएको छ।

अध्यागमन कार्यालय पोखराका सूचना अधिकारी राजुप्रसाद लामिछाने सबै विवरण अद्यावधिक नहुँदा कुन व्यक्तिके का लागि बसेको हो भन्न सकिने अवस्था नरहेको बताउँछन्। पक्राउ परेकाले पनि सही सूचना दिनेनन्। अवैध बस्ने विदेशी धेरैजसो पैसा सकिएर बेचब्री भएका छन्। शृंगारका सामान विक्री गर्ने, गैरसरकारी संघसंस्थामा काम गर्ने, विद्यालयमा पढाउने, होटल, रेस्टुरेन्टमा काम गर्ने, आफै सञ्चालन गर्ने पनि छन्। उच्च दाताका लागि महानगर, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयलगायत सरोकारवाला निकायले पनि यसतर्फ सावै चासो देखाउँदैनन्। विनाअनुमति हिमाली तथा अन्य क्षेत्रमा घुम्न जाने र उनीहरू त्यतै हराउने पनि समस्याका रूपमा देखापरेको छ। हिमाली जिल्ला मनाङ र मुस्ताङमा समेत वपौ पुराना विनापहिचानका विदेशी नागरिक बेलाबेला फेला परिरहन्छन्।

VACANCY ANNOUNCEMENT

Country Foods Pvt. Ltd. (NOVA Dairy), one of the leading dairy industries is looking to invite highly motivated and result-oriented individuals to join our team.

1. SALES SUPERVISOR	Plus 2 Pass	Nos-5
2. SALES SUPERVISOR (Modern Trade)	Plus 2 Pass	Nos-2
3. SALESMAN	SEE/SLC Pass	Nos-5
4. QUALITY CONTROLLER (Dairy)	B.TECH	Nos-2

Preference will be given to the experienced candidates. Fresher's can also apply.

Interested candidates, please forward CV to info@countryfoods.com.np or foods.country@gmail.com within 7 days of this advertisement. Only selected candidates are called for Interview.

www.countryfoods.com.np

गणित शिक्षकको आवश्यकता

वागेश्वरी मा.वि. वेतिघाट रोराड गाँउपालिका-३, मलेखु बजार, धादिङ (अम्बे पेट्रोल पम्पसँगै)को लागि गणित विषय पढाउने शिक्षक तुरुल्ल आवश्यक परेकोले इच्छुक व्यक्तिहरूबाट यही २०७६ जेष्ठ १९ गतेभित्र सबै शैक्षिक तथा अनुभवको प्रमाण-पत्र, बायोडाटा र एक प्रति फोटोसहित तलको इमेल ठेगानामा दरखास्त आबन्दा गरिन्छ।

न्यूनतम शैक्षिक योग्यता : MA/M.Ed./M.SC.

सम्पर्क : ८८५११८८८०६०, ८८८५६२५७०

तलव मासिक रु. ३७,०००।- (Additional Income Possible)

प्रारम्भिक छनौटमा परेकालाई माघ अन्तर्वातामा बोलाइने छ।	विद्यालय व्यवस्थापन समिति वागेश्वरी मा.वि. मलेखु Email: bageshworeemkl@gmail.com
--	--

पुनश्च : अनुभवही एवं विशेष योग्यताप्राप्त ब्यक्तिलाई विशेष प्राह्यता दिईनेछ।

VACANCY !!

We are looking for a dynamic, energetic and experienced candidate for an international based surgical and laparoscopic device company for marketing in Trade and Tender and also should be able to communicate with doctors, Surgeons and matrons especially OT team in a fluent manner. Salary are negotiable with regards to experience.

If interested please send us your C.V. at asentp.as@gmail.com

CAREER OPPORTUNITIES

Civil Bank Limited, Class‘A’ Commercial Bank of Nepal, requires pool of competent Human Resources for its sustainable growth objectives to be achieved through controlled aggression and seeks applications for the following positions from competent Nepalese candidates with excellent interpersonal skills, high professional standards and integrity for its existing and upcoming branches spread across the country:

Branch Manager/ Branch In-charge – 35 Positions (CiBL-BM-01-2019)

Level: Officer Level (O1/O2/O3), Assistant Level (S4)

- Experience: At least 3 years' of banking experience for Officer Level and 2 years' of banking experience for Assistant Level in Credit and Sales.

Required Knowledge & Skills:

Candidates needs to be acquainted with overall credit, sales and operational functions of the bank and have the ability to lead diverse team effectively, demonstrate strong sense of work ethics and have strong drive with a demonstrated willingness to take on challenging sales targets.

Relationship Manager/ Relationship Officer/ Assistant Relationship Officer – 63 Positions (CiBL-RM-02-2019)

Level: Officer Level (O1/O2), Assistant Level (S3/S4)

- Experience: At least 3 years' of banking experience for Officer Level and 2 years' of banking experience for Assistant Level in Credit and Sales.

Head Remittance Operation – 1 Position (CiBL-REM-03-2019)

Level: Officer Level (O1/O2)

- Experience: At least 3 years' of banking experience with prior work experience in remittance department of a commercial bank.

Required Knowledge & Skills:

Candidate needs to be acquainted with overall management/supervision of the remittance function and is required to be familiar with banking operations and related policies, legal and regulatory requirements.

Operation In-Charge - 42 Positions (CiBL-OI-04-2019)

Level: Officer Level (O1), Assistant Level (S2/S3/S4)

- Experience: At least 3 years' of banking experience for Officer Level and 2 years' of banking experience for Assistant Level in Cash/Remittance/Customer Service.

Operations Assistant – 16 Positions (CiBL-OA-05-2019)

Level: Assistant Level (S2)

- Experience: At least 2 years' of banking experience in Operations/Sales.

Note: The applicant must be presently working at the same level or one level below the position applied for.

Minimum criteria for applied positions:

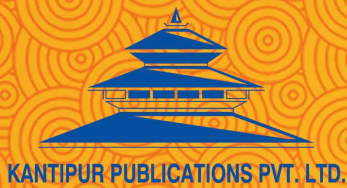
- Officer Level:** 22 to 40 years for male candidates and for female candidates age should not exceed 45 years as of last date of vacancy notice. Bachelors Level from recognized university/college for all positions. Preference shall be given to applicants from management stream.
- Assistant Level:** 19 to 30 years for male candidates and for female candidate age should not exceed 35 years as of the last date of vacancy notice. Intermediate Level from a recognized university/college.

Applications without disclosure of age, education and experience shall be automatically disqualified. Only shortlisted candidates shall be called for further selection process. The bank reserves the right to reject any/all applications without assigning any reason whatsoever. Canvassing at any stage of the process shall lead to automatic disqualification.

To Apply

Log on to www.civilbank.com.np, go to Career, click on “Current Vacancies” and click on “Apply Now” icon below the respective job. The deadline for applications is June 10, 2019; 24:00 Hrs.

 सिबिल बैंक लिमिटेड CIVIL BANK LTD.	Civil Bank Limited Human Resource Department Sundhara, Kathmandu, P.O Box - 9799 Phone number: 4251015, 4251087 Fax No. 4251036, Email: info@civilbank.com.np
---	---

कान्तिपुरको करोडपानि सिजन-३

बिना होइन त फेरि करोडपति

कान्तिपुर राष्ट्रिय दैनिक वा द काठमाडौं पोष्टको
वार्षिक ग्राहक बन्नुहोस् र लक्की ड्रबाट जित्नुहोस्

पक्का पुरस्कार

- शिखर इन्स्योरेन्सको रु. ५ लाखको दुर्घटना बीमा
- स्वास्थ्य बीमामा रु. ७५० छुट

हार्दिक बधाई

रु. १ लाखको
साप्ताहिक पुरस्कार
विजेता

हिमारव ओभरसिज
एयरपोर्ट
५२०६२

रु. १० लाखको
मासिक पुरस्कार
विजेता

रमिता कर्माचार्य
चन्द्रागिरि
७०७०६

ग्राहक अवधि बाँकी रहेकाहरुले पनि समय बढाएर यस योजनामा सहभागी हुन
सक्नुहुनेछ । “जति छिटो ग्राहक बन्नुहुनेछ, जित्ने मौका त्यति नै बढ्नेछ ।”

We Accept

KANTIPUR DAILY

THE KATHMANDU POST

1 Open your mobile banking /
eSewa app

2 Scan this code, confirm the payment
details and make quick payment.

eSewa™
www.esewa.com.np

इन्टरनेट बैकिङ कारोबारको सीमा बढ्यो

काठमाडौँ (कास)- राष्ट्र बैकले मोबाइल र इन्टरनेट बैकिङ कारोबारको सीमा करिब ५ गुणाले बढाएको छ। नगररहित कारोबारलाई प्रोत्साहन गर्ने सरकारको कार्यक्रमलाई सहयोग पुग्ने गरी राष्ट्र बैकले यस्तो व्यवस्था गरेको हो। राष्ट्र बैकले परिपत्र जारी गरी उक्त व्यवस्था कार्यान्वयनका लागि सरोकारवालालाई निर्देशन दिएको छ।

नयाँ व्यवस्थाअनुसार अब मोबाइल बैकिङको माध्यमबाट दैनिक अधिकतम ५० हजारसम्मको भुक्तानी गर्न पाइनेछ। कारोबारको विल वा विवरण प्राप्त हुने अवस्थामा बाहेक मासिक १ लाखसम्म कारोबार गर्न पाइने व्यवस्था राष्ट्र बैकले गरेको हो।

इन्टरनेट बैकिङको माध्यमबाट दैनिक अधिकतम १० लाख रुपैयाँसम्मको कारोबार गर्न पाइने भएको छ। यस्तो कारोबारमा मासिक रूपमा अधिकतम २० लाखभन्दा बढीको भुक्तानी गर्न पाइने छैन। यसअघि यस्तो भुक्तानी गर्दा दैनिक १ लाख र मासिक ५ लाख रुपैयाँसम्मको सीमा थियो। इन्टरनेट बैकिङको माध्यमबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको खातामा ट्रान्सफर गर्दा दैनिक अधिकतम १० लाख रुपैयाँसम्मको कारोबार गर्न पाइनेछ। यस्तो कारोबार मासिक रूपमा अधिकतम ५० लाखभन्दा बढी हुन नहुने व्यवस्था निर्देशनमा छ। यसअघि यसरी ट्रान्सफर गर्दा एकपटकमा १ लाख र मासिक १० लाख रुपैयाँ थियो।

क्रेडिट कार्डबाट स्वीकृत क्रेडिट रकमको १० प्रतिशत मात्र नगद फिर्का पाइने भएको छ। गत असरमा राष्ट्र बैकले पहिलोपटक क्रेडिट कार्डमा कारोबार सीमा तोक्दै स्वीकृत क्रेडिट रकमको २५ प्रतिशतसम्म नगद फिर्का पाउने व्यवस्था गरेको थियो।

पिपेड कार्डको हकमा भने हालको व्यवस्था कायम छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाले जारी गरेका 'नियर फिल्ड कम्प्युनिकेसन टेक्नोलोजी' (एनएफसी) कार्ड मार्फत कारोबार गर्दा प्रतिपटक २ हजारसम्मको कारोबारका लागि 'पिनकोड' आवश्यक नहुने भएको छ। यस प्रकारको कारोबारका लागि कारोबार संस्था र जोडिम न्यूनीकरण गर्ने व्यवस्था बैंक तथा वित्तीय संस्था स्वयंले गर्नुपर्नेछ। यस्तै बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको खाताबाट बालेटमा, बालेटबाट बैंक खातामा, एक बालेटबाट अर्को बालेटमा रकम ट्रान्सफर गर्दा दैनिक २५ हजारको सीमा तोकिएको छ। यस्तो कारोबारमा मासिक ५० हजारभन्दा बढी ट्रान्सफर गर्न नपाइने राष्ट्र बैकले जनाएको छ। यसअघि प्रतिकारोबार ५ हजार र दैनिक १५ हजार रुपैयाँसम्म स्थानान्तरण गर्न पाइने व्यवस्था थियो।

बिचौलियाले किसानको करोडौँ दिएनन्

एक-एकजना गरेर करोडौँ रुपैयाँ संकलन गरेर बैकमा जम्मा गर्छन्, मान जाँदा पैसा आएको छैन भन्दै पन्छिन खोज्छन् -किसान

■ राजु चौधरी (काठमाडौँ)

तरकारी बिचौलियाले किसानको करोडौँ रुपैयाँ भुक्तानी नगरेको पाइएको छ। उपभोक्तासंग चर्को मूल्य असुल्दै आएका बिचौलियाले किसानलाई भने गत वर्षकै भुक्तानी गरेका छैनन्। किसानहरूका अनुसार एकै ढक (संकलनकर्ता) संग करिब डेढ करोड लिन बाँकी छ।

'पैसा मारदा आएको छैन भन्दै संकलनकर्ताहरू पन्छिन खोज्छन्। गत वर्षकै ५० हजार रुपैयाँ लिन बाँकी छ,' मकवानपुर थाहा नगरपालिका १ का किसान जनकलाल प्रधानले भने, 'तरकारी तयार भएपछि बिक्री गर्दिन भन्ने पनि सक्दैनौं। पैसाका लागि एक-दुई दिन भन्दै झुलाएका छन्।'

थाहा नगरपालिकामा करिब डेढ सय घरपरिवार छन्। अधिकांश परिवारले गत वर्षकै भुक्तानी पाएका छैनन्। 'थोरैथोरै सबै किसानका समस्या एउटै हुन्,' उनले भने, 'सिजन सकियो तर अर्कै पैसा पाएका छैनौं। सरकारले तरकारी संकलन गरेर बिक्री गरिदिए सजिलो हुथ्यो।' जनकलालजस्तै थाहा नगरपालिकाकै किशोर प्रधानले पनि पैसाको लागि सधैं धाड्यहनपुर्ने बाध्यता भएको सुनाए। 'भनेको बेला कहिल्यै पाएका छैनौं। तरकारी बिक्री गरेको पैसाका लागि सधैं धाड्यहनपुर्ने अवस्था छ,' उनले भने, 'नगरपालिकालाई गुनासो गर्दा पनि सुनुवाइ हुँदैन।' उनले बिचौलियाबाट गत वर्षकै १० हजार रुपैयाँ लिन बाँकी छ।

थाहा नगरपालिकाका श्यामकाजी प्रधानले पनि किसानको पैसाबाट बिचौलियाले रजाइ गर्दै आएको आक्रोश पोखे। 'एक-एकजना किसान गरेर करोडौँ रुपैयाँ व्यापारीले संकलन गरेका छन्। किसानको रकम बैकमा जम्मा गर्छन्। किसान सधैं मर्कामा छन्,' उनले भने, 'एउटै काँटा एउटै संकलनकर्ताले एकदेखि डेढ करोड रुपैयाँ तिर्न बाँकी छ। साँवा नै दिँदैनन्, व्याजको कुरै नगरी।'

टिस्टुङ कञ्चालका देवराज गोपाली पनि

मकवानपुरको वज्जाराहीका किसान बजारमा तरकारी पठाउने तयारी गर्दै ।

तस्विर: राजु/कान्तिपुर

समयमा पैसा नपाउँदा समस्या भएको बताउँछन्। 'डेकेदारले काउली २५ रुपैयाँ किलोमा उठाउँछन्। काठमाडौँमा कति खान्छ ? खाने मान्छे र किसान दुवैलाई मार परेको छ,' उनले भने, 'त्यसमा पनि बिक्री गरेको तरकारीको पैसा पनि समयमै पाउँदैनौं।'

संकलनकर्ताको भनाइ भने फरक छ। उनीहरूले थोक व्यापारीले पैसा नदिएको दाबी गर्छन्। हामीले संकलन गरेको कमिसन पाउने हो। कालीमाटीको थोक व्यापारीले बाँडेर बिक्री गर्छन्,' थाहा नगरपालिका ओखरबजारका सिद्धिगणेश तरकारी उत्पादन फार्म (संकलनकर्ता) श्रीकृष्ण आमात्यले भने, 'पैसा नउठेपछि किसानलाई दिन सकेका छैनौं।' उनका अनुसार दुई वर्षयता करिब ९ लाख रुपैयाँ तिर्न बाँकी छ। लालबन्दी, नौखण्डी र काठमाडौँका केही व्यापारीहरू भागेका छन्। हामीले तरकारी उठाएर दिने मात्रै हो। थोक व्यापारी भारोपछि किसानलाई दिन सकेका छैनौं,' उनले भने, 'अब यो वर्ष पुराना व्यापारीलाई

सामान पठाएर अलिअलि पैसा तिर्छौं।' सिया सफलायसंका सञ्चालक विष्णु कार्कीले केही थोक बिक्रेताले ५ वर्षदेखि पैसा नदिएको बताए। 'एकधरी व्यापारी त्यस्तै छन्। ५ वर्षसम्म झुलाउँछन्,' उनले भने, 'यसमा किसानको पनि कमजोरी हो।' उनले एक सातादेखि १५ दिनमै भुक्तानी गरेको दाबी गरे।

लालबन्दी, नौखण्डी र काठमाडौँका केही थोक व्यापारी फरार

संकलनकर्ताको पनि सिन्डिकेट

तरकारी संकलनमा पनि सिन्डिकेट देखिएको छ। किसानका अनुसार बिचौलियाहरूले नयाँ व्यापारीलाई वारीमा पस्ने दिँदैनन्। 'व्यापारी सबै स्थानीय नै छन्। व्यापारी-व्यापारीले मिलेर नयाँ व्यापारी आउने दिँदैनन्,' थाहा नगरपालिका १५ रुपैयाँमा भाँड्छन्।' वडा कार्यलयमा गुनासो गर्दा पनि सुनावाइ हुन नसकेको उनले बताइन्।

छैनन्।' नयाँ व्यापारीलाई तरकारी दिन खोज्दा पुराना व्यापारीले सिजनको तरकारी कसरी बिक्री गर्छौं, हैरौला भनेर त्रास देखाएको उनले बताइन्।

'वाहिरभन्दा सबै स्थानीय व्यापारीले गर्दा समस्या हुन्छ। वडा-नगरमा भेला भन्दै सबै व्यापारीहरू छलफल गरेर एउटा मूल्य निर्धारण गर्छन्। त्यसपश्चात त्यही लागू गर्छन्,' उनले भनिन्, 'बजारको व्यवस्था भइसिए हुन्थ्यो।' किसानका अनुसार भारतको तरकारी आयात बढेको भन्दै किचौलियाले घुर्कीसमेत लगाउँछन्। काठमाडौँको भाउभन्दा लिएर लेऊ, नलिएर नलेऊ भन्छन्। किसानले २० रुपैयाँभन्दा बिचौलियाले १७ भन्छन्। भारतबाट आयात बढेको भन्दै थप मूल्य घटाउँछन्,' उनले गुनासो गरिन्, 'आलुको भाउ सोध्दा, भारतमा आलु प्याक छ। यही मूल्य पनि १६ मा आउन सक्छ, भन्दै त्रास देखाउँछन्। आलु खनेर काँटामा पुर्‍याउँदा मूल्य घट्यो भनेर १५ रुपैयाँमा भाँड्छन्।' वडा कार्यलयमा गुनासो गर्दा पनि सुनावाइ हुन नसकेको उनले बताइन्।

■ विजय तिमिल्सिना (काठमाडौँ)

नेपाल-भारतबीचको विद्युत् प्रसारण प्रणाली सुधार्न ऊर्जा मन्त्रालयले करिब तीन अर्ब माग गरेको छ। दुई देशबीचको विद्युत् आदानप्रदानलाई सहज बनाउन प्रणाली सुधारका लागि बजेटमार्फत २ अर्ब ७३ करोड रुपैयाँ माग गरिएको ऊर्जा मन्त्रालयले जनाएको छ।

मन्त्रालयका प्रवक्ता प्रवीण अर्यालका अनुसार यो रकम सबस्टेसन र प्रसारण लाइनको स्तरोन्नतिको लागि खर्च हुनेछ। 'ढल्केबर-मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइन र यसमा जोडिने प्रसारण लाइनको स्तरोन्नति गर्न रकम माग गरिएको हो,' उनले भने, 'सबस्टेसनको क्षमता ४ सय केभीको बनाउनेसहित प्रणाली सुधारका लागि काम हुन्छ।'

यो प्रणाली अन्तर्गत ढल्केबर-मुजफ्फरपुरसहित हेटौँडा-ढल्केबर, इनरुवा-हेटौँडा, हेटौँडा-भरतपुर प्रसारण लाइन निर्माणका लागि पनि यो रकम खर्च हुनेछ। ढल्केबर सबस्टेसन अहिले २२० केभी क्षमतामा सञ्चालन भइरहेको छ। यो नेपालको सबैभन्दा बढी क्षमता भएको सबस्टेसन हो। भारतसँग विद्युत् आदानप्रदानका लागि ढल्केबर-मुजफ्फरपुर सबस्टेसनको क्षमतामा ४ सय केभी बनाउने दुई देशको योजना छ।

ढल्केबर मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइनलाई ४ सय केभीमा स्तरोन्नतिको काम सम्म २०१९ भित्रमा सक्ने नेपाल र भारतले सहमति गरेको छन्। गत माघ ९ र १० गते पोखरामा बसेको नेपाल-भारत सचिवस्तरीय संयुक्त निर्देशक समितिको बैठकले यो निर्णय गरेको हो।

अहिले यो प्रसारण लाइनमार्फत नेपालले करिब ३ सय मेगावाट आयात गर्न सक्छ। यसको क्षमता अभिवृद्धिसँगै ६ सय मेगावाटसम्म विद्युत् आयात निर्यातको ४ महिनाभित्र सहमति जुटाउने निर्णय बैठकले गरेको थियो।

नेपाल र भारतबीच भविष्यमा इनर्जी बैकिङका लागि सहमति जुटिसकेको छ। पोखरामै भएको बैठकमा भारतीय पक्षले इनर्जी बैकिङका लागि आवश्यक पर्ने नियमहरू जारी गर्न सहमति जनाएको थियो। नेपालमा विद्युत् बढी भएका बखत भारत लैजाने र पुनः चाहिएको बेलामा फिर्ता ल्याउने अवधारणा नै इनर्जी बैकिङ हो। नेपाल र भारतमा फरकफरक

समयमा विद्युत्को बढी माग हुने भएकाले दुई देश इनर्जी बैकिङका लागि उपयुक्त स्थान हुने विज्ञहरूको धारणा छ।

भारतमा कृषि प्रयोजनका लागि वर्षायाममा विद्युत्को अत्यधिक माग हुन्छ। नेपालमा सञ्चालनमा रहेका र निर्माणाधीन अधिकांश आयोजना रन अफ दि रिभर प्रकृतिका भएकाले वर्षायाममा बढी विद्युत् उत्पादन गर्छन्। आगामी वर्ष ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसीसहितका विद्युत् आयोजनाको निर्माण पूरा भएपछि नेपालमा उत्पादित विद्युत् वर्षायाममा खेर जाने अनुमान छ।

अधिकांश आयोजनाले वर्षायाममा मात्रै बढी विद्युत् उत्पादन गर्ने भएकाले सुख्खायाममा भने नेपाललाई अर्को विद्युत् अपुग हुन सक्छ। वर्षायाममा विद्युत् बढी हुँदा भारत पठाउने र सुख्खायाममा आवश्यक पर्दा पुनः ल्याउने अवधारणासहित नेपालले भारतसमक्ष इनर्जी बैकिङको प्रस्ताव राखेको हो।

ढल्केबर मुजफ्फरपुरसहित हेटौँडा-ढल्केबर, इनरुवा-हेटौँडा, हेटौँडा-भरतपुर प्रसारण लाइन निर्माणका लागि पनि यो रकम खर्च हुने

भविष्यमा ठूलो परिमाणमा विद्युत् आदानप्रदान गर्ने तयारी भए पनि दुई देशबीच विद्युत् प्रसारणका लागि बढी क्षमताका प्रसारण लाइन भने छैनन्। २२० केभी क्षमतामा सञ्चालित ढल्केबर-मुजफ्फरपुर लाइन नै सबैभन्दा बढी क्षमताको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन हो।

ऊर्जा आदानप्रदानका लागि ४ सय केभी क्षमताको न्यु बृटवल-गोरखपुर प्रसारण लाइन निर्माणको प्रस्तावमाथि पनि दुई देशका अधिकारीहरूले छलफल गरिरहेका छन्। पोखरामा भएको दुई देशका सचिवस्तरीय बैठकले न्यु बृटवल-गोरखपुर ४ सय केभी अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणको प्रस्तावमाथि पनि दुई देशका अधिकारीहरूले छलफल गरिरहेका छन्। पोखरामा भएको दुई देशका सचिवस्तरीय बैठकले न्यु बृटवल-गोरखपुर ४ सय केभी अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणका लागि लगानी र कार्यान्वयन गर्ने प्रारूपका विषयमा छलफल गरी तीन महिनाभित्र टुगो लगाउने निर्णय गरेको थियो। यसको जिम्मा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले भारतको केन्द्रत विद्युत् प्राधिकरणले पाएका छन्।

लार्चामा तयार भयो सुक्खा बन्दरगाह

■ अनिश तिवारी (सिन्धुपाल्चोक)

चीनको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा लार्चामा निर्माणधीन अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सुक्खा बन्दरगाह निर्माण सफिएको छ। चिनियाँ प्राविधिक हुजी गोका अनुसार सुक्खा बन्दरगाहभित्रका केही प्राविधिक सामग्री र संरचनाबाहेक अरू सबै काम सफिएको हो।

२०६९ बाट सुरु भएको बन्दरगाहको निर्माण भूकम्पपछि रोकिएको थियो। चाइना रेलवे कन्स्ट्रक्सन कम्पनी (सीआरसीसी) ले स्तरोन्नति गरिएको सुक्खा बन्दरगाह र वसेरी-तातोपानी सडक जेठको दोस्रो साता हस्तान्तरण गर्दै छ।

मिनेरी पुलदेखि करिब ५ किलोमिटर पश्चिम भोटेकोसी गाउँपालिका ३ स्थित लार्चामा बनिरहेको बन्दरगाहमा १५८

परिसरको कभर्ड हल, बगैँचा, घेराबन्दी पर्खाल, जाँचपास कक्षसम्बन्धी काम सकेर अहिले नेटवर्क, बिजुली जोड्ने लगायत काम भइरहेको प्राविधिक हुजी गोले जानकारी दिए।

अर्निको राजमार्गबाट बन्दरगाह जोड्ने भोटेकोसीमा करिब ३५ मिटर लामो सुविधाजनक मोटरबल पुल तयारी अवस्थामा छ। चिनियाँ प्राविधिकका अनुसार सीमावर्ती गाउँ दुगुनागढी जोड्ने यो मोटरबल पुल एसियाकै नमुना डिजाइनमा निर्माण भएको छ। 'यहाँको कन्टेनेर जाँचपास गेटमा सबै अत्याधुनिक 'रिमोट सिस्टम' जडान गरिएको छ,' सीआरसीसीका प्राविधिक हुजीको भनाइ उद्धृत गर्दै भोटेकोसी गाउँपालिका ३ का वडाध्यक्ष कैलाश पौडेलले भने।

बन्दरगाह छेउमा बग्ने खोल्सा र जोखिमयुक्त पहिरोलाई नियन्त्रण गर्दै ७ एक्साभेटर, १० वटा ट्रिपर लगाएर काम चाँडै सकाइएको प्राविधिकले बताए। भित्री संरचना व्यवस्थित तरिकाले निर्माण

गरिएकोले दीर्घकालीन प्रयोगमा ल्याउन सकिनेछ।

चीनका ४५ कामदारबाट बनाइएको बन्दरगाह जेठको दोस्रो साता हस्तान्तरण हुने सूचना पाएको जनप्रतिनिधिले बताए। २०६९ पुसबाट अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डअनुसार चीन सरकारको भन्डै १ अर्ब २० करोडको सहयोगमा तातोपानी क्षेत्रको लार्चामा बन्दरगाह निर्माण थालिएको थियो।

निर्माण थालेको साढे दुई वर्षमा सक्ने लक्ष्यको साथ भइरहेको काम जुरेपहिरो, भूकम्प र बाढीकारण रोकिएको थियो। बन्दरगाह जोड्ने भोटेकोसीमा बनाइएको पक्की पुल अन्तिम चरणमा नपुग्दै २०७१ मा आएको बाढीले बगायो। पुनः साउन १७ मा आएको जुरेपहिरो र ०७२ को भूकम्पले बन्दरगाहको निर्माण ठप्प बनाएको थियो। यो नेपालको पाँचौ बन्दरगाह हो। चीन जोड्ने सीमा नाका भने पहिलो हो। यसअघि काँकडभिट्टा, भैरहवा, वीरगन्ज र विराटनगरमा सुक्खा बन्दरगाह सञ्चालनमा छन्।

एक रुपैयाँमा आफ्नै बचत खाता

नेपालको उत्कृष्ट बैंक NIBL मा एक रुपैयाँमा खाता खोल्नुहोस्

आफ्नो भविष्यको लागि अलिअलि गर्दै मेहनतको कमाइ जम्मा गर्न NIBL मा गएर एक रुपैयाँमा आफ्नै बचत खाता खोल्न।

OR

नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.
NEPAL INVESTMENT BANK LTD.

HD Durbar Marg, P.O. Box: 3412, Kathmandu, Nepal ✉ info@nibl.com.np 🌐 www.nibl.com.np
Please visit our nearest branch for further details. (१५५ जनकारीका लागि नजिकको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्)

खेलकुद

आयोजकको सान

कविन थापामगरको ३४ स्कोर मदतमा आयोजक काठमाडौं विद्याकुञ्ज माविले तेस्रो अन्तरस्कुल बास्केटबलमा आइतबार अक्षर एकेडेमीलाई ६०-३० स्कोरले पराजित गरेको छ ।

चित्रबहादुरलाई लाइफटाइम दिइने

लेखनाथ (कास)- टीभीएस अपाचे चौथो पोखरा स्पोर्ट्स अवार्डको मनोनयन सार्वजनिक भएको छ । विभिन्न ८ विधामध्ये वर्ष खेलाडी पुरुष, महिला उदीयमान खेलाडी र वर्ष प्रशिक्षक विधामा मनोनयन सार्वजनिक गरेको छ । लाइफटाइम एचभमेन्ट अवार्ड पूर्व बक्सिड खेलाडी चित्रबहादुर गुरुङलाई प्रदान गरिने नेपाल खेलकुद पत्रकार मञ्च गण्डकीले जनाएको छ । उनले वेइजिङमा भएको ११ औं एसियाली खेलकुदमा कांस्य, चौथो दक्षिण एसियाली खेलकुदमा स्वर्ण र तेस्रो दक्षिण एसियाली खेलकुदमा रजत पदक जितेका थिए । स्याङ्जाको मनकामनामा २०१८ सालमा जन्मिएका उनी हाल वनविज्ञान अध्ययन संस्थानमा खेल शिक्षकमा कार्यरत छन् ।

वर्ष खेलाडी पुरुषतर्फ अमृत थापा (स्ववास), युकेश गुरुङ (पारग्लाईडिङ) र रूपक नेपाली (फुलकन्ट्याक्ट करंति) तथा महिलातर्फ प्रीति बराल (सफ्ट टेनिस), श्रेया केसी (सुटिङ) र सुस्मी श्रेष्ठ (फुलकन्ट्याक्ट) मनोनयनमा छन् । उदीयमान खेलाडीमा अर्जुन कुमाल (क्रिकेट), अनुष्का शेरचन (आर्चरी) र सुस्मिता थापामगर (आईटीएफ टेक्वान्डो) तथा प्रशिक्षकमा दीपक गोदार (फुलकन्ट्याक्ट), भीमसेन शास्व (ह्यान्डबल) र राजेन्द्र पाठक (हक्की) मनोनयनमा परेका छन् । पुरुष, महिला र उदीयमान विधाको मनोनयन परेका ९मध्ये एकलाई एसएमएस भोटिङका आधारमा चर्चित खेलाडी घोषणा गरिने भएको छ ।

मञ्चका संस्थापक रामकृष्ण ज्ञवालीको संयोजकत्व रहेको खेलाडी छनोट समितिले नाम छनोट गरेको हो ।

वर्ष खेलाडी पुरुषलाई टीभीएस मोटरसाइकल, वर्ष महिलालाई विगो स्कुटर पुरस्कार दिइने आयोजक अध्यक्ष एकराज गिरीले बताए । अन्य विधाका विजेताले जनही २५ हजार रुपैयाँ पाउने छन् ।

छोटकरी

प्रधानसेनापति भलिबल हुने काठमाडौं (कास)- प्रधानसेनापति कप राष्ट्रिय पुरुष भलिबल प्रतियोगिताको चौथो संस्करण जेठ १९ देखि हुने भएको छ । लगनखेलस्थित सैनिक शारीरिक तालिम तथा खेलकुद केन्द्रमा जेठ २६ सम्म चल्ने प्रतियोगितामा तीन विभागीय आर्मी, पुलिस, सशस्त्र प्रहरीको एपीएफ तथा सात प्रदेशका गरी १० टोलीले भाग लिनेछन् । प्रतियोगिता सैनिक तालिम तथा खेलकुद केन्द्रले आयोजना गर्न लागेको हो । सहभागीलाई दुई समूहमा विभाजन गरेर लिगकम नकआउटका आधारमा खेलाइने छ । विजेताले ३ लाख, उपविजेताले १ लाख ५० हजार र तेस्रोले ७५ हजार रुपैयाँ पुरस्कार पाउने छन् । सर्वोत्कृष्ट खेलाडीले पल्सर मोटरसाइकल लिने छन् भने विधातर्फ उत्कृष्ट स्याइकर, ब्लकर, डिफेन्डर, लिफ्टर, सभर र प्रशिक्षकले जनही १० हजार पाउने छन् । मुख्य प्रायोजक इन्भेस्टमेन्ट बैकले १५ लाख उपलब्ध गराउने जनाइएको छ ।

टी-१० क्रिकेट इनरुवा (कास)- इनरुवा रंगशालामा जारी रात्रिकालीन टी-१० क्रिकेटको उपाधिलाई दुई भारतीय टिमले प्रतिस्पर्धा गर्ने भएका छन् । आयोजक सुनसरी युथ क्लब सुपौलसँग ६४ रनले पराजित भएसँगै फाइनल समीकरण पुरा भएको हो । लिग चरणको अन्तिम खेल बाँकी छ । आइतबार राति आयोजकले पटनासँग खेलेछ । फाइनल तय गरिसकेको पटनासँगको खेल आयोजकका लागि औपचारिकता मात्र हुनेछ । फाइनल मंगलबार वेलुका हुनेछ । विजेताले डेढ लाख र उपविजेताले एक लाख पुरस्कार जित्ने छन ।

देउमाई र कन्काई विजयी इलाम (कास)- करफोकमा जारी सु्योध मेयर आसनच फुटबलमा आइतबार भ्वापाको कन्काई र इलामको देउमाई नगरपालिका विजयी भएका छन् । कन्काईले इलामलाई २-० ले हरायो । दुवै गोल रमेश खरेलले गरे । उनले तेस्रो र २४ औं मिनेटमा गोल गरे । दमक नगरपालिका निर्धारित समयमा मैदान प्रवेश नगर्दा देउमाई वाकओभरबाट अर्को चरण पुग्यो । सोमवार आयोजकले शिवसतासी र माई नगरपालिकाले साविक विजेता मेचीनगर नगरपालिकासँग खेल्ने छन् ।

मंगलदीप विजयी काठमाडौं (कास)- मंगलदीपले काठमाडौं काठ्यापी थेम्स प्रिमियर लिग क्रिकेट सोमवार पुल्चोक क्याम्पसको क्रिकेट मैदानमा सुरु हुनेछ । जेठ २० सम्म चल्ने प्रिमियर लिगमा काठमाडौंका विभिन्न ८ कलेजको प्रतिस्पर्धा गर्ने छन् । प्रतियोगिताबाट उत्कृष्ट ११ खेलाडीको एउटा सुपर टिम पनि घोषणा गरिने जनाइएको छ ।

बार्सिलोनालाई अर्को आघात

सेभिया (एएफपी)- च्याम्पियन्स लिगको फीडा बिसाउन बार्सिलोनाका लागि अवसर थियो । तर शनिवार राति भ्यालेन्सियासँग अप्रत्यासित रूपमा २-१ को हार बेहोरेपछि उसले कोपा डेल रेमा पनि उस्तै निर्यात भोग्नुप्यो ।

लगাতार पाँचौपल्ट उपाधि जितेर कीर्तिमान बनाउने अभियानमा रहेको बार्सिलोना सानदार भ्यालेन्सियाको अगाडि निरिह देखियो । बार्सिलोनाको १ हजार ४ सय ५४ दिनसम्मको च्याम्पियन यात्रामा भ्यालेन्सियाले पूर्णविराम लगाइदिएको छ ।

सेभियामा लियोनल मेसीले एक गोल फर्काएपछि नाटकीय खेलको अन्त्य भएको थियो । तर त्यसअघि पहिलो हाफमै केभिन गामेरियो र रोड्रिगोले गोल गरी भ्यालेन्सियालाई दुई गोलको अग्रता दिलाइसकेका थिए ।

मेसीले पुनरागमन प्रयास गरेका थिए । एक गोल गरे पनि अन्यका लागि अवसर मिलेन । भ्यालेन्सियाका गोन्जालो गुडेसले दुईपल्ट गोल उत्कृष्ट अवसरमा चुकेका थिए । खेल सकिएको सिट्टी बज्जअघि उनले वान भर्सेस वान र ओपन टागेंटको अवसर गुमाएका थिए ।

भ्यालेन्सियाका प्रशिक्षक मार्सेलिनोका लागि यो उपाधिले सबैभन्दा धेरै अर्थ राख्यो । गत जनवरीमा भ्यालेन्सिया ला लिगाको रेलिगेसन जोनबाट मात्र ४ अंकको दूरीमा थियो । त्यति बेला उनको वखास्तगीका समाचार बाहिरिएका थिए । 'बार्सिलोनालाई हराएर जित्नु धेरै महत्त्वपूर्ण छ । हामी जितको हकदार हौं ।' मेसीले शुक्रवार स्विकारेका थिए कि उनको टिम लिभरपुलविरुद्धको च्याम्पियन्स

कोपा डेल रे उपाधिसँग रमाउँदै भ्यालेन्सियाका खेलाडी । भ्यालेन्सियाले फाइनलमा बार्सिलोनालाई फाइनलमा २-१ ले पराजित गर्दै उपाधि जितेको थियो ।

तस्विर : एपी

लिग परिणामको कठिन आघातबाट फर्कन सकेको छैन । निश्चित रूपमा उनी धेरै निराश बनेका थिए ।

मेसीले त्यति बेला आफ्ना प्रशिक्षक अर्नेस्टो भाल्भर्देलाई आफ्नो समर्थन

रहेको बताएका थिए । तर यो देख्न बाँकी छ कि बोसो भयानक हारका बावजूद बार्सिलोनाको बोर्डले उनका बारेमा कस्तो निर्णय लिनेछ ।

'म ठीक छु' भाल्भर्देले भने, 'जब

हारिन्छ एउटा प्रशिक्षक चाहन्छ कि फेरि गएर अर्को चुनौतीलाई जित्नुपर्छ । मलाई थाहा छ, क्लबका लागि हार स्विकार्न निकै नै कठिन हुन्छ ।'

बार्सिलोनाका अध्यक्षले खेलपछि

प्रशिक्षकको वचाउ नै गरे । 'म यो परिणामको कारक प्रशिक्षक हो भनेर सोध्दैनं,' अध्यक्ष जोसेप मारिया बार्टोमेउले भने, 'मलाई लाग्छ उनले आफ्नो जिम्मेवारी उत्कृष्ट ढंगले पूरा गरे ।'

भलिबलमा भविष्य खोज्दै

निसिमुरा नेपालमा

■ सन्जु पौडेल (रूपन्देही)

दाङकी यमकली कुँवर मगरले भन्खै कक्षा ११ को परीक्षा दिइन् । ५ फिट अग्ली उनको पढाइसँगै भलिबल रुचिको विषय हो । यहाँ आयोजित विद्यालयस्तरीय भलिबलमा उनको पोजिसन 'लिवेरो' थियो । आकामकभन्दा रक्षक भूमिकामा जम्ने गरेको उनले सुनाइन् । उनी ६ वर्षयता भलिबल खेल्नेहेकी छन् ।

विद्यालयमा हुने बौड, लङ्जम्पका प्रतिस्पर्धामा विजेता हु्थिन् । त्यतिले चित्त बुर्भेन । आफूभन्दा ठूलाले भलिबल खेल्नेहेको देखेपछि उनले इच्छा त्यसमै जाग्यो । सिक्न थालिन् । अहिले भलिबल 'प्यासन' बनिसक्यो । अहिलेसम्म १ सय ५० भन्दा बढी खेल खेलिन् । जिल्लामा छँदै उनले साविक मध्यपश्चिचमाञ्चलबाट र स्थानीय प्रतियोगिताहरू खेलिसकिन् । यमकलीको प्रतिभा देखेपछि आवासीय सुविधासहित अध्यपन गराउने र खेलमा अघि बढाउन एभरेस्ट बोर्डिङ स्कुलका प्रशिक्षक अर्जुन घिमिरेले बृटवल आउन प्रस्ताव गरे । गाउँघरभन्दा सहरमा राम्रो गर्ने सकिने विचारले यहाँ आएर पढ्न र खेलन थालिन् । 'सुरु-सुरुमा हात सुनिँएर दुखाइले पीडा हुन्थ्यो,' उनले सुनाइन्, 'खेलमा मन बसेपछि छाड्न सकिँएन ।'

आठौँ राष्ट्रिय खेलकुदमा उनले प्रदेश ५ बाट खेलेकी थिइन् । त्यसअघि सातौँ राष्ट्रिय खेलकुद, आदिअघारि भलिबल लिग, राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड, पश्चिचमाञ्चल क्षेत्रीय भलिबलमा उनले आफ्नो

जीपी कोइराला स्मृति छात्रा भलिबलमा विजेता भएपछि समीक्षा दाहाल, यमकली कुँवर र सरस्वती कुँडेल

तस्विर : सन्जु कान्तिपुर

क्षमता प्रदर्शन गरिसकेकी छन् । 'स्वस्थ रहन र आफ्नो चाहना पूरा गर्न खेल्छु,' उनले भनिन्, 'यसैमा भविष्य कस्तो हुने हो अन्याल छ ।' उनलाई दुई दिदी, दुई बहिनी र एउटा भाइले हैत्थ्याउने गरेका छन् । 'गाउँ जाँदा राम्रो गरेकी छैँ, अघि बढ भन्ने धेरै हुन्छन्,' उनले सुनाइन्, 'त्यही सन्तुष्टिले खेल्नेहेकी छु ।' खेलमा महिला सहभागिता बढ्दै गए पनि उचित

पारिश्रमिक अभावमा खेलमै टिकिरहन समस्या हुने उनको क्काइ छ ।

त्यस्तै, धनगढीकी समीक्षा दाहालले निरन्तर भलिबल खेल थालेको तीन वर्ष भयो । उनले आठौँ राष्ट्रिय खेलकुद पनि खेलिन् । यसअघि आधिअवाधि, राष्ट्रपति रनिङ सिल्डका साथै स्थानीय स्तरमा हुने थुप्रै प्रतियोगितामा भाग लिइसकिन् । उनले ५०

राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड स्थगित

■ आनन्द गौतम (ताप्लेजुङ)

राष्ट्रिय खेलकुद परिषदले राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड जिल्लास्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता स्थगित गरेको छ । आइतबार जिल्ला खेलकुद विकास समितिहरूलाई पत्राचार गरेर अर्को सूचना नभएसम्म प्रतियोगिता स्थगित गर्न निर्देशन दिएको हो ।

यसले गाउँपालिकास्तरीय छनोट प्रतियोगितालाई भने कुनै असर पार्ने छैन । तर मिति निर्धारण भइसकेको कार्यातालिका अवरुद्ध भएको भन्दै विद्यालयहरूले भने असन्तुष्टि जनाएका छन् । ताप्लेजुङमा जेठ २२ देखि २४ सम्म मिति तोकिएको थियो । त्यसैअनुसार गाउँपालिकाले खेलाडी छनोटको काम गरिरहेका थिए । एक नगरपालिका र ८ गाउँपालिका रहेको जिल्लाका सबैले २० गतेसम्म सक्नेगरी कार्यतालिका बनाएर छनोट प्रतियोगिता चलाइरहेका थिए । यसले विद्यार्थीको पढाइमा नराम्ररी असर पुर्‍याउने सिंवा मावि प्रधानाध्यापक ओमानाथ गौतम बताउँछन् । 'हाम्रो फक्तालुङ गाउँपालिकाले एक साताअघि नै छनोट गरिसक्यौं, अहिले प्रशिक्षक

ल्याएर थप सिकाउने र तयारी गराउने काम गरिरहेका थियौं,' उनले थपे,

‘अब प्रशिक्षक कहिलेसम्म पाल्ने र विद्यार्थीलाई कहिलेसम्म सिकाइराख्ने यो व्यवस्थापन गर्न कठिन हुन्छ ।’

सरकारी संयन्त्रबाट हर्चुवाका भरमा मिति निर्धारण गर्ने र पटक-पटक सार्ने परिपाटीले खेलाडी विद्यार्थी र तयारी गर्नेलाई नकारात्मक असर पार्ने मोती मावि खोक्लिङका प्रधानाध्यापक केवुहाङ लिम्बु बताउँछन् । यसले आयोजक खेलकुद विकास समितिलाई पनि असर पुर्‍याएको छ । 'हामीले १० हजार रुपैयाँ खर्च गरेर स्थानीय एफएमबाट खेलतालिका सार्वजनिक गर्‍यौं, खेलमैदानको व्यवस्थापन गर्‍यौं' पौडेलले भने, 'त्यहीअनुसार कार्यालयहरूसँग परामर्श र व्यवस्थापन मिलायौं अब सरेपछि खर्चेदेखि व्यवस्थापनसम्मको काम पुरै गर्नुपर्ने भएको छ ।'

स्रोतका अनुसार राष्ट्रपति सिल्ड गर्नका लागि खेलकुद परिषदले जिल्लालाई निर्देशन गरेको थियो । तर संघअन्तर्गत मन्त्रालयले बजेट नदिएपछि परिषदले स्थगित गर्‍यो । बजेट प्रदेशले दिने भयो तर बजेट दिनुपूर्व गाउँपालिकामा सम्पन्न

प्रतियोगिताको विवरण माग गर्‍यो ।

प्रदेश १ ले गाउँपालिकाको सम्पन्न प्रतिवेदन पाएपछि मात्रै जिल्ला स्तरीय प्रतियोगिताका लागि बजेट पठाउने भएपछि, अब गाउँपालिकाको प्रतियोगिता सम्पन्न गर्नुपर्ने भएको छ । तर वखौं लागिस्केकाले ढिलो भए धेरै विद्यालयले सहभागिता जनाउन नसक्ने अवस्था सिर्जना हुने शिक्षक महासंघका अध्यक्ष महेन्द्रप्रकाश गौतमले बताए । 'गाउँका बाटा बन्द हुन थालेका छन् । विद्यार्थीलाई हिँडाएर ल्याउन कठिन हुन्छ । सकेसम्म चाँडो गर्नुपर्छ,' उनले भने । पहिला जिल्लामा निर्वाचनस्तरीय गर्ने र त्यसपछि जिल्लास्तरीय गरेर क्षेत्रीय प्रतियोगितामा गर्ने प्रचलन थियो । अहिले निर्वाचन क्षेत्रलाई कटाएर गाउँपालिकाबाट छनोट गर्न थालिएको छ । 'मन्त्रालयको उद्देश्य जतिस्को धेरै खेलाडीलाई छनोट गर्ने हो,' पौडेलले छनोट प्रक्यासम्बन्धी जानकारी गराउँदै भने, 'गाउँपालिकामा छनोट खेलाडी जिल्ला प्रतियोगितामा पठाउँछन् । प्रतिभावान खेलाडी जिल्लामा छनोट भएर क्षेत्रमा जान्छन् र त्यहाँ पनि उत्कृष्ट भए केन्द्रीय प्रतियोगितामा प्रतिस्पर्धा गर्ने अवसर पाउँछन् ।'

6th Floor, Indra City Square
Madan Bhandari Road
New Baneshwor, Kathmandu

neosphere
Shaping Digital Futures

ADMISSIONS OPEN

Diploma Courses

Three perfect career paths towards becoming A SUCCESSFUL IT PROFESSIONAL!

- ✓ Diploma in Software Engineering
- ✓ Diploma in Graphic Design and VFX
- ✓ Diploma in Networking & Security

Duration: 6 months | Classes thrice a week
Merit-based scholarships available

Visit or call NOW. Limited Seats!

☎ 9801200111, 9801200123, 01-5551515
🌐 www.neosphere.com.np
📷 /neospherenepal

१६ औं पल्सर स्पोर्ट्स अवार्ड असारमा

स्पोर्ट्स अवार्डका लागि आइतबार प्रायोजन सम्झौता अदानप्रदान गरिँदै । तस्विर : कान्तिपुर

काठमाडौं (कास)- नेपाल खेलकुद पत्रकार मञ्चले हरेक वर्ष आयोजना गर्ने एनएसजेएफ पल्सर स्पोर्ट्स अवार्डको १६ औं संस्करण असार १७ मा हुने भएको छ ।

यसपल्ट अवार्ड विश्व खेलकुद पत्रकार दिवसको दिन गरिने मञ्चले जनाएको छ। अवार्ड कार्यक्रम प्रज्ञा भवनको हलमा हुनेछ। आइतबार अवार्डको मिति घोषणासँगै मञ्चले मुख्य प्रायोजक बजाज पल्सरको नेपाली आधिकारिक विक्रेता हंशराज हुलासचन्द एन्ड कम्पनीसंगको सम्झौता पनि नवीकरण गरेको छ । मञ्चका अध्यक्ष दुर्गानाथ सुवेदी र हंशराज हुलासचन्दका कार्यकारी निर्देशक अभिमन्यू गोल्छाबीच सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भयो। अवार्डका लागि मञ्च र प्रायोजक कम्पनीबीचको १० वर्षे सम्झौतामा यो नवौं वर्ष हो। यस अवार्डका लागि पल्सरले २८ लाख ५० हजारवरावरको नगद र जिन्सी प्रदान गर्ने जनाएको छ।

सम्झौतापछि कार्यकारी निर्देशक अभिमन्युले स्पोर्ट्स अवार्डका लागि खेलकुद पत्रकार मञ्चसंगको लामो साभंभदारी सम्भव भएकोमा गर्व लागेको बताए । 'खेलकुदले देशलाई नै एकाताबद्ध गराउँछ। खेलकुदमा लागेका व्यक्तिकहरूको प्रोत्साहनका लागि खेलकुद पत्रकार मञ्चको प्रयासमा पल्सरले सहयोग गरेको हो। हामीले

अहिलेसम्म १ करोड रुपैयाँभन्दा बढी प्रायोजन गरिसकेका छौं। यस वर्ष पनि २० प्रतिशतले बढाएका छौं,' उनले भने। पल्सर स्पोर्ट्स अवार्ड १० विधामा प्रदान गरिनेछ। यसपालि एक विधा थप गरिएको छ। वर्षका उत्कृष्ट पुरुष, महिला, युवा खेलाडी, प्रशिक्षक र पिपल्स च्याइसको मनोनयन गरी विजेता चयन गरिने छ। पिपल्स च्याइस अवार्ड समर्थकको मतका आधारमा दिइने विधा हो। पारा एथ्लिट अवार्ड, लाइफटाइम एचिभमेन्ट र टिम अफ द इयर अवार्डमा मनोनयन नगरी कार्यक्रमकै दिन विजेता घोषणा गरिने मञ्चले जनाएको । यस वर्ष इन्टरनेसनल एसियन स्पोर्ट्स जर्नालिस्ट अवार्ड थप गरिएको हो। एसियाली खेलकुद पत्रकार संघसंगको सहकार्यमा हुने गरी अवार्डको विधा थप गरिएको मञ्चका अध्यक्ष सुवेदीले जानकारी गराए।

यस वर्ष स्पेसल अवार्ड पनि मनोनयनमा आधारित हुनेछ। वर्ष २०७५ मा उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेका खेलाडीमध्ये उत्कृष्ट छानेर मनोनयन छिट्टै सार्वजनिक गरिने आयोजकले जनाएको छ। चार विधा (वर्ष पुरुष, महिला, प्रशिक्षक र पिपल्स च्याइस) का विजेताले पल्सर मोटरसाइकल पुरस्कार पाउनेछन् भने अन्य विधाका विजेताले ५० हजार रुपैयाँसहित फिफ्ट ह्याम्पर पाउनेछन्।

दोस्रो चिल्डेन गेम्स आजदेखि

काठमाडौं (कास)- राष्ट्रिय खेलकुद परिषद (राखेप) को आयोजनामा दोस्रो उपराष्ट्रपति चिल्डेन गेम्स सोमबार लगनखेलस्थित आर्मी शारीरिक तालिम तथा खेलकुद केन्द्रमा सुरु हुँदै छ।

दुईदिने प्रतियोगितामा कर्राँते, तेक्वान्दो, उस्तु, एथलेटिक्स, टेबलटेनिस र कबड्डीमा प्रतिस्पर्धा हुनेछ। टेबलटेनिस र कबड्डी यसपालि थपिएको हो। कर्राँते, तेक्वान्दो र उस्तुमा ७ प्रदेशबाट ७२-७२ खेलाडीले ६-६ स्पर्धामा प्रतिस्पर्धा गर्ने छन्। एथलेटिक्समा ७ प्रदेशबाट ७० खेलाडी १० स्पर्धाका लागि भिड्ने छन्। ७ प्रदेशबाट ५६ खेलाडी सहभागी हुने

टेबलटेनिसमा ४ स्पर्धा समावेश छन्। कबड्डीमा ७ प्रदेशबाट सातै टिमले भाग लिनेछ।

कबड्डीमा छात्रको मात्र खेल हुनेछ। कर्राँते र तेक्वान्दो सातदोबाटोस्थित हलमा हुनेछ भने एथलेटिक्स र कबड्डी आर्मीको तालिम केन्द्रमै खेलाइने छ। टेबलटेनिस लैनचौरस्थित राष्ट्रिय टेबलटेनिस प्रशिक्षण केन्द्र तथा उस्तु त्रिपुरेश्वरस्थित राखेपको सेमी कम्बर्डहलमा हुनेछ।

यू-१४ उमेर र समूहको केन्द्रीयस्तरको यो प्रतियोगितामा कूल पुरस्कार राशि २ लाख ७८ हजार रुपैयाँ रहेको राखेपले जनाएको छ।

प्रधानमन्त्री कप क्रिकेट

म्याट बिछ्याएर प्रतियोगिता

■ **कृशल तिमल्सिना** (काठमाडौं)

पछिल्लो समय नेपालमा आयोजना हुने एकमात्र राष्ट्रिय एकदिवसीय क्रिकेट प्रतियोगिता हो, प्रधानमन्त्री कप। राष्ट्रिय खेलकुद परिषद (राखेप) को आयोजनामा हुने यस प्रतियोगिताको दोस्रो संस्करण अहिले चालिरहेको छ। निर्माणाधीन मुलपानी (तल्लो) क्रिकेट रंगशालामा पनि प्रतियोगिताका केही खेल खेलाइएको छ। अन्तर्राष्ट्रिय एकदिवसीय मान्यताप्राप्त देशको राष्ट्रिय प्रतियोगिता म्याटमा खेलाइएको छ। यसले नेपाली क्रिकेटको घरेलु संरचनालाई उदांगो पारेको छ।

सन् १९९६ मा नेपाल क्रिकेटले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट परिषद (आईसीसी) वाट एसोसिएट राष्ट्रको मान्यता पाउनका लागि दशरथ रंगशालामा म्याट ओछ्याएरै क्रिकेट देखाइएको थियो। २३ वर्षको अन्तरमा नेपालले विश्वकप खेलिसकेको छ, भने डिभिजन ५ हुँदै एकदिवसीय अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाइसकेको छ। तर घरेलु संरचना भने म्याटबाट माथि उठ्न सकेको छैन।

अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रतियोगिता खेलाउन मिल्ने मैदान नेपालमा एकमात्र छ, कीर्तिपुरस्थित त्रिवि क्रिकेट मैदान। वर्षा मौसम सुरु हुन लागेकाले दुई मैदानमा प्रतियोगिता गर्ने आयोजकको योजनाअनुसार मुलपानी मैदान रोजिएको हो। निर्माण सम्पन्न भइनुसकै पनि खेलन योग्य छ भन्ने सन्देशका लागि मुलपानीमा खेल आयोजना गरिएको राखेप सदस्यसचिव केशवकुमार विष्टले बताए। मुलपानी मैदानमा प्रधानमन्त्री कपका ९ खेल हुनेछ।

'सवैलाई यो भ्रम नहोस् कि मुलपानी मैदान आज उद्घाटन भएको होइन। यो एकेडेमी हो र यहाँ धेरै काम हुन बाँकी छ। अहिले यसको मैदान खेलन योग्य छ भन्ने सन्देशका लागि मात्र खेल आयोजना गरिएको हो,' सदस्यसचिव विष्टले आइतबार भने, 'हाम्रो प्राविधिक कमिटीको खेलाउनु सकिन्छ भन्ने सुझावका आधारमा खेलस्थल चयन गरिएको हो। यहाँ नवनिर्मित पिचले अनुकूल व्यवहार नगरेपछि म्याट ओछ्याएरै भए पनि खेल गरिएको हो।' फेरि म्याटमा खेल्ने नहुने भन्ने पनि त होइन।

प्रधानमन्त्री कप क्रिकेट जेठ १ देखि सुरु गर्ने कार्यातालिका थियो। त्यसलाई परिवर्तन गरी जेठ १० गते मुलपानीमा उद्घाटन हुने भनियो। मुलपानीको पिच खराब रहेको थाहा भएपछि पुनः कीर्तिपुरमै उद्घाटन गरियो। एक वर्षदेखि निर्माणाधीन पिच निर्माणको नेतृत्व क्युरेटर अजय पाण्डेले गरेका हुन्। प्रधानमन्त्री कपका लागि एकसातामा पिच तयार बनाउने भन्दै उनले वैशाख ३१ देखि काम सुरु गरेका थिए। जेठ ९ सम्म तयार गर्ने लक्ष्य पूरा नभएपछि उद्घाटन स्थल सारिएको हो।

'पिचको काममा कहिलेकािँहँ हामीले सोचेजस्तो नतिजा आउँदैन। प्रधानमन्त्री कपका लागि पिचको घाँस काटेर तीन चरणको रोलर लगाइयो। दुई चरणसम्म ठीकै थियो। तेस्रो चरणको रोलर लगाएर परीक्षण गर्दा पीचले एयर लियो, यस्तो पीचमा ब्याट्सम्यानलाई निकै कठिन हुन्छ,' सन् २००३ यता क्युरेटरको काम गरिरहेका पाण्डेले भने, 'यहाँ सात वटा पिच छन्, पूर्वतर्फको दुई पिचबाट तयार पारिएको छ। अन्य पिचमा खेलाउँदा वाउन्ड्री पुग्दैन।'

प्रधानमन्त्री कपको व्यवस्थापनको जिम्मा नेपालय इन्टरनेसनलले लिएको छ। त्यसका

दोस्रो प्रधानमन्त्री कप एकदिवसीय क्रिकेटअन्तर्गत मुलपानी क्रिकेट मैदानमा आइतबार म्याटमा प्रतिस्पर्धा गर्दै नेपाल पुलिस क्लब र कर्णाली प्रदेशका खेलाडी ।

तस्विर : हेमन्त श्रेष्ठ, कान्तिपुर

दुई विभागीयको जित

प्रधानमन्त्री कप क्रिकेटमा आइतबार दुई विभागीय टोनीले जित हासिल गरेका छन्। मुलपानी मैदानमा नेपाल पुलिस क्लबले कर्णाली प्रदेशलाई ९४ रनले पराजित गर्दा त्रिवि मैदानमा त्रिभुवन आर्मीले प्रदेश १ माथि १ सय १३ रनको जित हासिल गर्‍यो।

टस जितेर ब्याटिङ गरेको पुलिसले ४१ ओभरमा अलआउट हुँदै १ सय ८५ रन बनाएको थियो। उसले सुरुआती ५ विकेट सस्तैमा गुमायो। डेब्यु प्रतियोगिता खेल्नरहेका कर्णालीका सुदन पोखरेलले सुरुआती ५ विकेट विकेट लिएपछि पुलिस सकटमा परेको थियो। तर दिलीप नाथ र कुशल भूतेलले छैटौँ विकेटमा १ सय ३९ रनको शतकीय साभंभदारी गरेपछि पुलिसको इनिङ्स उकासियो। दिलीपले ८४ बलमा ५ चौका र १ छक्काको साथमा ७२ रन योगदान गरे। कुशलले ७७ बलमा ६२ रन बनाउन ६ चौका र १ छक्का प्रहार गरे।

कर्णालीका सुदनले ७ ओभरमा २ मेडन राख्दै १६ रन खर्चेर ५ विकेट लिए। दिवान पुनले थप २ विकेट फारे।

१ सय ८६ रनको लक्ष्य पछ्याएको कर्णाली टिम २७ ओभरमा ९१ रनमै समेटियो। उसका तीन खेलाडीले मात्र दोहोरो अंकको रन छुन सके। ओपनर सुशान्त थापाले २९, महेश खत्रीले १७ र दिनेश अधिकारीले १६ रन जोडे। पुलिसका आरिफ शेखले ४ र ललितनारायण राजवंशीले ३ विकेट लिए। आरिफले १० ओभरमा ६ मेडन राख्दै मात्र २० रन खर्चे। ललितले ३ ओभरमा ७ रन दिए। सागर ढकाल, पवन सरांग र दीपेन्द्रसिंह ऐरीले १-१ विकेट बाँडे। पुलिसका दिलीप नाथ म्यान अफ द म्याच चुनिए।

त्रिवि मैदानमा टस जितेर ब्याटिङ गरेको आर्मीले ४५, ३ ओभरमा २ सय ४ रनको योगफल खडा गरेको थियो। राजेश पुलामी मगले ५६ रन बटुले। पाँचौं नम्बरमा ब्याटिङ गरेका

राजेशले ९३ बलमा ४ चौका प्रहार गरे। आर्मीका कप्तान विनोद भण्डारीले ३०, हरिवहादुर चौहानले ४१ र करण केसीले २६ रन जोडे। बलिङमा प्रदेश १ का दीपेश कंडेलले ३ विकेट लिए। मुकुन्द यादव, फिफोष अन्सारी र सिद्धान्त लोहनीले २-२ विकेट लिए।

२ सय ५ रनको लक्ष्य पाएको प्रदेश १ टिम २६,५ ओभरमा ९१ रनमै समेटियो। प्रदेश १ का राजन मगरले सर्वाधिक २६ रन बनाए। मुकुन्दले १८ तथा रवि रोयले १० रन थपुवाहेक अन्य ब्याट्सम्यानले गतिलो स्कोर बनाउन सकेनन्। प्रदेश १ को इनिङ्स ध्वस्त पार्ने क्रममा आर्मीका सुशान भारीले ह्याट्रिक पूरा गरे। उनले ५.५ ओभरमा २ मेडन राख्दै ५ रन खर्चिए। सुशानले प्रदेश १ का अन्तिम तीन ब्याट्सम्यानलाई लगातार तीन बलमा आउट गरेका हुन्। करण केसीले पनि २ विकेट फारे। राजेश पुलामी म्याच अफ द म्याच चुनिए।

प्रबन्ध निर्देशक सुवास प्रधानले मुलपानीको माथिल्लो मैदानभन्दा तल्लो मैदान उपयुक्त देखिएकाले त्यसमा खेल आयोजना गरिएको दावी गरे। 'वर्षा मौसम सुरु नभए पनि चरणको रोलर लगाइयो। दुई चरणसम्म वर्षामा पनि माथिल्लो मैदानमा पानी जमेर समस्या हुन्छ। यो मैदानमा ढुंगे प्रणाली राम्रो छ, प्राविधिकले पनि यहीं गर्न सुझाव दिए,' उनले भने। त्यही मैदानमा म्याट बिछ्याएर आइतबार कर्णाली प्रदेश र नेपाल पुलिसबीचको खेल सम्पन्न भयो। खेलका कम्मा पुलिसका कप्तान मन्जित श्रेष्ठले टाइलेट समस्या भएको गुनासो आयोजकसँग गर्दैथिए। रंगशालामा रहेको एकमात्र चर्पी

मुख्य गेटनजिकै छ। टाइलेट पुगेर फर्कन ५ मिनेटभन्दा बढी लाग्ने भएपछि मन्जितको गुनासो आएको हो।

मुलपानीको तल्लो मैदान २०७५ सालदेखि निर्माण थालिएको हो। यसको दक्षिण क्षेत्रमा प्यारापिट पनि बनिसकेको छ। पश्चिम क्षेत्रको ५१ आना जमिनमा देखिएको मुशाब्बा विवाद गत मंसिरमा समाधान भएको हो। तर त्यहाँ जमिन खाली गराइएको छैन। अहिले प्रतियोगिता भइरहँदा बाउन्ड्री लाइनको १० मिटरमै स्थानीयको घर छ। त्यसै कारणले बाउन्ड्री नै सानो बनेको छ।

'**म्याटमै भए पनि खेल त पायौं**'

नेपाली क्रिकेटको स्तर उकासो लाग्दै छ।

घरेलु संरचना ओरालो लागिरहेको छ। नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान) निलम्बन भएको तीन वर्ष पूरा भइसक्यो। यस्तोमा घरेलु संरचनाको विकास र विस्तारको कल्पना गर्न सकिन्न। त्यसले खेलाडीहरू आशावादी के कुरामा छन् भने 'म्याटमै भए पनि खेल त पाइरहेका छौं नि।' प्रधानमन्त्री कपको साविक विजेता एपीएफका कप्तान तथा राष्ट्रिय टोलीका प्रमुख सदस्य शरद भेषावकरले प्रतियोगिता आयोजना हुनु ठूलो कुरा भएको प्रतिक्रिया दिए। 'सवैले म्याटमा खेलायो भनेर आलोचना गरिरहेका छन्। मेरो यसमा फरक मत छ। म्याटमै भए पनि हामीले खेल पाएका छौं। खेल निरन्तर हुनुपर्छ, पूर्वाधार बनिरहन्छ,'

उनले भने, 'पूर्वाधार छैन भन्दैमा खेल रोकिनुभएन।'

पूर्व क्रिकेटर तथा प्रशिक्षक विनोद दासले पनि शरदकै भाषा बोले। तर पूर्वाधार निर्माणमा तदारुकता नहुनु र यही प्रतियोगिताकै पनि तयारी राम्रो गर्न नसक्नु राखेपको कमजोरी भएको उनको भनाइ छ। 'राष्ट्रिय प्रतियोगिता भइरहेको थिएन। प्रधानमन्त्री कपले एकदिवसीय प्रतियोगिताको खडेरी टारेको छ। यो सकारात्मक कुरा हो। जहाँसम्म म्याट ओछ्याइएको कुरा छ, पहिलो वलदेखि नै अधिक घुम्ने विकेटमा खेलाएर ब्याट्सम्यानलाई सकस दिनुभन्दा म्याटमै खेलाउँदा के फरक पर्छ र ?'

Tally

POWER OF SIMPLICITY

ACCOUNTS, INVENTORY & PAYROLL

Software with Remote Branch Connectivity

Purchase Indent & Store Mgmt. | Voucher Approval | SMS Mobile App | Advance Outstanding & Ageing | Production Salesman Report | Import Billing Software data to Tally

CONTACT FOR DEALERSHIP

CNC www.cncnepal.com
4416530 | 4436530 | 4445998

For Corporate House, Factories, Transport /Educational /Hospitality /Service/Travel Sector
Telecom, Construction & Hydropower, Retail & Wholesale, NGO's / Govt. Institutions ...

मेरो सिटी हाउजिङ्ग प्रा. लि. हातिवनको सूचना

मेरो सिटी हाउजिङ्ग, प्रा.लि. द्वारा निर्माण गरिएका जि.ल.पु.ल.पु.उ.म.न.पा वडा नं. २८ स्थित अपार्टमेन्टमा फ्ल्याट बुक गर्ने खरिदकर्ताहरूलाई सन् मे ३१,२०१९ (वि.सं. २०७६ जेष्ठ १७) गते मा साँचो हस्तान्तरण गर्ने मिति २०७४।१०।१२ र २०७६।०२।०४ गतेमा निर्माणकर्ता कम्पनी र खरिदकर्ताहरूको समिति बीच सहमती भएको हुँदा सो सहमति अनुसार भुक्तानी गर्ने खरिदकर्ताहरूलाई एकैचोटी साँचो बुभ्ताउने व्यवस्थापन गर्न व्यवहारिक कठिनाई हुने भएकोले निम्न मिति र समयमा आँफुले बुक गरेको फ्ल्याटको साँचो बुक्न (Interior काम गर्नको लागि) आधिकारिक परिचय पत्र लिई यस कार्यालयमा सम्पर्क राख्नु हुन सबै बुकिङ्ग कर्ता महानुभावहरू लाई सादर अनुरोध गरिन्छ ।

मिति: २०७६/२/१६ टावर (D) ब्लकका माथि सहामति अनुसार भुक्तानी गर्ने खरिदकर्ताहरू ।
समय: बिहान ११:०० बजे देखि २:०० बजेसम्म
मिति: २०७६/२/१७ टावर (E) ब्लकका माथि सहामति अनुसार भुक्तानी गर्ने खरिदकर्ताहरू ।
समय: बिहान ११:०० बजे देखि २:०० बजेसम्म
सोही दिन दिउँसो २:०० बजे देखि ५:०० बजेसम्म टावर (C) ब्लकका माथि सहामति अनुसार भुक्तानी गर्ने खरिदकर्ताहरू ।

स्थान : मेरो सिटी हाउजिङ्ग प्रा. लि. को कार्यालय हातिवन
सम्पर्क: ०१५२५०९९७, ०१५२५०४६५

नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान

रविभवन, कालिमाटी

तालीमको लागि दरखास्त आह्वान

यस प्रतिष्ठानद्वारा २०७६ साल आषाढ महिनाबाट संचालन गरिने निम्न तालीमको लागि योग्य नेपाली नागरिकहरूबाट दरखास्त आह्वान गरिन्छ ।।

तालीमको विस्तृत विवरण

सि.नं	तालीम	न्यूनतम योग्यता	अवधि	तालीम शुल्क	फाराम भर्ने अन्तिम मिति	सम्पर्क मिति	छनौट प्रक्रिया	तालीम शुरू हुने मिति
१.	Indian Cookery	एस.ई.ई. वा सो सरह	१ महिना	२०,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ दोश्रो हप्ता
२	Bar Tender	एस.ई.ई. वा सो सरह	१ महिना	२०,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ दोश्रो हप्ता
३.	Bakery	एस.ई.ई. वा सो सरह	१ महिना	२०,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ दोश्रो हप्ता
४	Basic Housekeeping	एस.ई.ई. वा सो सरह	१ महिना	१०,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ दोश्रो हप्ता
५	Barista (coffee making)	एस.ई.ई. वा सो सरह	१ महिना	२०,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ दोश्रो हप्ता
६	Trekking Porter Guide	कुनै एक अन्तर्राष्ट्रिय भाषा बुझ्ने र संचार गर्न सक्ने आधारभूत सीप भई ट्रेकिङ्ग क्षेत्रमा पोर्टरको रुपमा २ वर्ष काम गरेको अनुभव वा एस. एल. सी. परीक्षामा समावेश भएको	१५ दिन	३,०००/-	२०७६/०२/३०	२०७६/०२/३१ (२ वजे पछि)	अन्तरवार्ता	आषाढ पहिलो हप्ता

नोट:

- दरखास्त फारामको साथमा २ प्रति हालसालै खिचेको पासपोर्ट साइजको फोटो, नागरिकता र अन्य शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिहरू बुभ्ताउनु अनिवार्य छ। दरखास्त फाराम दस्तुर रु. ५००/- प्रतिष्ठानको लेखा शाखामा बुभ्ताइ सो को सककल रसिद दरखास्त साथ सलम हुनु पर्नेछ।
- दरखास्त फाराम प्रतिष्ठानको वेबसाईट www.nathm.edu.np बाट पनि डाउनलोड गर्न सकिनेछ।

फोन: ८२७०६०५७, ८३०१४१८, ८२८६८६७

विज्ञापन गर्दा पनि चिकित्सक आएनन्

■ **जितेन्द्र साह** (विराटनगर)

प्रदेश १ सरकारले विज्ञापन गर्दा समेत सरकारी आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरूका लागि विज्ञ चिकित्सक पाउन सकेन । अन्य दक्ष प्राविधिक जनशक्ति पनि सरकारी जागिर खान आएनन् । यसले गर्दा पूर्वाञ्चललाई राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय स्तरकै आयुर्वेद उपचार एवं जडिबुटी उत्पादनको केन्द्र बनाउने सामाजिक विकास मन्त्रालयको योजनाले गति लिन सकेको छैन ।

मन्त्रालयले आयुर्वेदमा एमडी गरेका ४ विज्ञ चिकित्सक र अन्य ४ अस्पृषंकवर सहायक पदका लागि विज्ञापन गर्दा एउटै आवेदन परेन । मन्त्रालयले इलाम, भुापा, मोरङ र उदयपुरको जिल्ला स्वास्थ्य केन्द्रको सेवा विस्तार गर्ने क्रममा करारमा विज्ञ चिकित्सक र अस्पृषंकवर सहायक समेत राख्न खोजेको थियो । फागुन र चैतमा विज्ञापन गरिएका ती आठवटै पदमा एक महिनाको म्याद नाघ्दा पनि कोही जागिर खान आएनन् । इन्टरनल मेडिसिनमा एमडी गरेकालाई आयुर्वेदमा ‘काय (शरीर) चिकित्सक’ भनिन्छ । अहिले ती केन्द्रमा एमबीबीएस सरहकै बीएएमएस (व्याचलर अफ आयुर्वेद, मेडिसिन एन्ड सर्जरी) चिकित्सको नेतृत्वमा सेवा प्रदान गरिँदछ ।

मन्त्रालयका आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा शाखा प्रमुख डा.सरोज विशाललले निजीभन्दा कम तलब र

एमडी स्तरका चिकित्सकलाई निजी स्वास्थ्य संस्थामा २ लाख, सरकारीमा ३६ हजार मात्र

करारमा जागिरको सुरक्षा नहुनु यसको कारण हो । निजी स्वास्थ्य संस्थामा एमडी स्तरको नयाँ आयुर्वेद चिकित्सकले पनि मासिक न्युनतम ५० हजार रूपैयाँ तलब पाउने गरेको उनले बताए । ‘पुराना र अनुभवीमा मासिक २ लाख रूपैयाँसम्म कमाउने पनि छन्,’ विशालले भने ।

सरकारले यी विज्ञलाई पनि मासिक ३६ हजार रूपैयाँ मात्र तलब उपलब्ध गराउँछ । मुलुकभरि आयुर्वेदमा एमडी गरेका सय जनाको हाराहारीमा जनशक्ति भए पनि थोरै मात्र सरकारी जागिरमा आठौँ तहमा अधिकृतसम्म भएको विशालले बताए ।

एमडी स्तरको पदका लागि मन्त्रालयले, स्नातक तहको पदका लागि धनकुटास्थित प्रदेश स्वास्थ्य निदेशनालय र सहायक स्तरको सम्बन्धित जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रले विज्ञापन गर्छन् । जडिबुटि उत्पादन र औषधि निर्माणमा आत्मनिर्भर बन्ने प्रयास थालिएको डा. भविन्द्र निरौलाले बताए । देशभित्र हालसम्म अस्पृषंकवरको शैक्षिक पाठ्यक्रम भने छैन । डा. विशालका अनुसार बाहिरबाट अस्पृषंकवर पढेर आएका काठमाडौँ केन्द्रत छन् । मन्त्रालयले अघि सारेको सेवा विस्तार कार्यक्रमको हकमा मानव संसाधनका लागि स्रोत व्यवस्थापन गर्न नसकेको निदेशक भोगेन्द्रराज डोटेलले बताए ।

होमियोप्याथीको उच्च शिक्षा पढाइने कलेज पनि स्वदेशमा छैन । विराटनगरमा रहेको यससम्बन्धी एक

मात्र निजी कलेज पनि बन्द भइसकेको छ । सीटीईभीटीको मातहतमा सञ्चालित कलेजमा होमियोप्याथीको स्वास्थ्य सहायकसम्म पढाइ हुन्छ ।

मन्त्रालयले प्रादेशिक योजना आयोगको नेसनल डेवलपमेन्ट भोलान्टियर सर्भिस अन्तर्गत स्वयंसेवकका रूपमा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा होमियोप्याथिक चिकित्सक राख्ने भएको छ । ‘दुई वर्षसम्म काम गर्न पाउने उनीहरूलाई मासिक जीवन निर्वाह भत्ता उपलब्ध गराउँछौँ,’ निदेशक डोटेलले भने, ‘तर हामी अर्को वर्षकै बजेटमा चिकित्सकको व्यवस्थापन गरिसकेछौँ ।’

लक्ष्य अनुरूप सामाजिक विकास मन्त्रालयले मोरङ, भुापा, इलाम र उदयपुरमा आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रको स्तरोन्नति एवं सेवा विस्तार गर्न १० दक्ष जनशक्ति थपी सेवा अघि बढाएको छ । उसले स्तरोन्नतिमा ९० लाख रूपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छ । डा. विशालका अनुसार दुई जना पञ्चकर्म थेरापी सहायक, दुई जना अण्डडकता (मसाज दिने), एक फार्मासिट, एक स्टाफ नर्स, एक ल्याब टेक्निसियन्, एक होमियो प्याथिक सहायक र दुई सफाई कर्मचारी थपिएको हो । यसअघि जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रमा १ चिकित्सक, १ कविराज, दुई वैद्य, १ कार्यालय सहयोगी र १ औषधि घोटुवाको दरबन्दी थियो ।

भौतिक पुर्वाधार अपुग भएको ठाउँमा थप घरकोठा, फर्निचर र औषधिको व्यवस्थापन गरिँदछ,’ उनले भने, ‘फार्मेसी भने सशक्त हुनेछ ।’ चार वटै जिल्ला स्वास्थ्य केन्द्रलाई औषधि फिर्नालाई ५ लाख र फर्निचरका लागि ५ लाख रूपैयाँ उपलब्ध गराइएको मन्त्रालयका कविराज निरीधक तीर्थराज आचार्यले बताए ।

विराटनगरको सन्दर्भमा स्थानीय जामुनगाछीस्थित केन्द्र नजिक घर भाडामा लिएर ल्याब सेवा, पञ्चकर्म र छर सूर्वािधा उपलब्ध गराउन लागिएको विशालले बताए । बान्ता, दिसा, मुनर शैली र नाकबाट दोष एवं विकार निकाल्नलाई पञ्चकर्म भनिन्छ । छर सूर्वाबाट पायल्स, फिसर र फिस्टुलाको उपचार हुन्छ । ‘सामान्य शल्यक्रियाबाट गरिने छर सूर्वाबाट उपचारपछि पटकपटक रोग बलिक्रमै,’ उनले भने । डा.विशालका अनुसार १५ जेठभित्र सबै विस्तारित स्वास्थ्य केन्द्रहरूको उदघाटन भइसक्य्छ ।

मन्त्रालयले अन्य अस्पतालहरूमा समेत ऐलिप्याथी र आयुर्वेदलाई गाभेर एकीकृत सेवा दिने योजना बनाएको छ । मन्त्रालयका अनुसार सेवा विस्तार भएका ओखलढुंगा, संखुवासभा र धनकुटाको जिल्ला स्वा्थ्य केन्द्रलाई थप बजेट तथा कार्यक्रममार्फत छरितो बनाइनेछ । ‘सातामा दुई दिन मात्र दिइने विशेष सेवालाई समेत ओठी लाइट, बेड र औषधी थपेर दैनिक बनाउँछौँ,’ डा.विशालले भने ।

यो मन्त्रालय कार्यान्वयनमा आएदेखि प्रदेश १ को ठाउँठाउँमा आरोग्य स्वास्थ्य जीवन योग शिविर हुँदैछ, जसकोलागि प्रत्येक आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रलाई १ लाख रूपैयाँ सहयोगराशी उपलब्ध गराइएको छ । यसैगरी सम्पूर्ण वर्ग, उमेर, जाति र समूहलाई स्वस्थ बनाउने तथा रोग लाग्न नदिने लक्ष्य अन्तर्गत अभियानकै रूपमा मोरङ तथा भायाबाट स्वस्थ जीवन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गुरु योजना मन्त्रालयको छ । उसले मोरङका लागि १५ लाख र भुापाका लागि १५ लाख रूपैयाँ छुट्याएको छ ।

मध्यपहाडी लोकमार्ग

‘निर्माणमा लापरवाही’

वर्षामा हिलो र हिउँदमा धूलोले आक्रान्त स्थानीय तथा जनप्रतिनिधिले अनुगमन टोलीसँग भने, ‘हामी बर्खामा मुख देखाउनै नहुने अवस्थामा छौँ ।’

■ **रमेशचन्द्र अधिकारी** (धनकुटा)

मध्यपहाडी लोकमार्गको काममा लापरवाही भएको गुनासो चलिएको छ । लोकमार्ग अन्तर्गत हिले-पाख्रिवास-लेगुवा खण्ड सबैभन्दा सुस्त र स्तरहीन रहेको स्थानीय जनप्रतिनिधि र सर्वसाधारणले गुनासो पोखेका हुन् ।

प्रतिनिधिसभाको विकास तथा प्रविधि समितिका सभापति कल्याणीकुमारी खड्का नेतृत्वको टोलीसँग जनप्रतिनिधिले आक्रोस पोखे । पाख्रिवास ३ का स्थानीय कृष्णबहादुर कटुवालले भने, ‘कि त हापीलाई मारिदिनौस, कि बाटो बनाइदिनौस ।’ सडक छेउ घर भएका कटुवालले वर्षौदेखि चरम धूलो र हिलो दुवैका कारण आफूहरूले सास्ती खेप्नु परेको बताए ।

पाख्रिवास नगरपालिकाका प्रमुख विर्खबहादुर राईले वर्षा लागेपछि जनप्रतिनिधिले वढी अपजस ब्यहोर्नु परेको बताए । ‘सडक निर्माणको ढिलासुस्ती र स्तरहीन कामले जनप्रतिनिधि कुट्टाई खाने अवस्थामा पुगेका छौँ,’ उनले भने, ‘वर्षा लाग्यो कि हामी मुख देखाउन नहुने अवस्थामा हुन्छौँ ।’ हिलेदेखि पाख्रिवाससम्म ११ वटा पुल निर्माण भइरहेका छन् । पुल निर्माण भएका स्थानमा वैकल्पिक मार्ग व्यवस्थित नगरिँदा अधिकांश सवारी साधन फस्ने गरेको उनले बताए । गत वर्ष नै सकिनु पर्ने हिलेदेखि पाख्रिवास बीचमा पर्ने पुलको काम ठेकेदारको ढिलासुस्तीले अझै बतिसकेको छैन । निर्माणको जिम्मा पाएको कञ्चनजंघा निर्माण सेवाका प्राविधिकले धोका दिएको बताए ।

प्रदेश सांसद इन्द्रमणि पराजुलीले पनि सडकको काम ढिलाई तथा स्तरहीन हुँदा जनप्रतिनिधिले सडकमा नै सर्वसाधारणबाट गाली खाइने गरेको भन्दै आक्रोश पोखे । ठेकेदार गैरजिम्मेवार हुँदा कारवाही गरिनुपर्ने उनको तर्क थियो । पाख्रिवास ४ का वडाध्यक्ष सोभित निरौलाले स्तरहीन सडकका रूपमा लोकमार्गको काम भएको बताए । निर्माणा तथा ढुवानी व्यवसायको अनुभव गने मौका दिए एक वर्षमा काम सकिने भएकाले एक पटकलाई मौका दिने

मध्यपहाडी लोकमार्ग अनुगमनका लागि धनकुटा पुगेको टोलीलाई सुभाब दिँदै महालक्ष्मी नगरपालिकाका प्रमुख पशुराम नेपाल ।

तस्विर : रमेशचन्द्र/कान्तिपुर

बोरा बालुवा प्रयोग गरिएको र प्राविधिक दृष्टिले चरम लापरवाही पाइएको जनाए ।

तेह्रथुमको लालीगुराँस नगरपालिकाका प्रमुख अर्जुन माबोहाङले आफ्नो नगरपालिका भएर धनकुटातर्फ अगाडि बढिरहेको लोकमार्गबारे जानकारी माग्दा सम्बन्धित निर्माण कम्पनीले सूचना लुकाउने गरेको बताए । छथर जोरपाटी गाउँपालिकाका अध्यक्ष शेरबहादुर लिम्बूले लोकमार्ग बना पहिले खुसी र अहिले चिन्ता थपिएको बताए । धनकुटा नगरपालिकाका प्रमुख चिन्तन तामाङ, महालक्ष्मी नगरपालिका प्रमुख पशुराम नेपालले पनि ठेकेदारको लापरवाही रहेको बताए ।

मध्यपहाडी लोकमार्ग आयोजनाका प्रमुख दीपक केसीले सडक स्तरहीन भएको स्वीकदै त्यसलाई सुधार गर्न जवाफ दिए । ठेकालाई अवधिसमेत सकिए पनि पुनः कञ्चनजंघा कन्ट्रक्सनलाई नै जिम्मा दिइने उनले बताए । अर्को कम्पनी आए तीन वर्ष लाग्ने र पुरानै कम्पनी सच्चिएर काम गर्ने मौका पेश गर्ने उनीहरूले जानकारी दिए ।

उनको तर्क छ । वर्षौदेखि सर्वसाधारणले सास्ती खेप्नु परेकोप्रति उनले औपचारिक कार्यक्रममा नै क्षमायाचना गरे । गैरजिम्मेवार काम भएकै हो,’ उनले भने, ‘अब हामी सबैको निगरानीमा स्तरीय काम गराउने छौँ ।’ कञ्चनजंघाका इन्जिनियर ओमप्रकाश साहले अब सच्चिएर काम गर्ने दाबी गरे ।

यसैबीच अनुगमन टोलीका संयोजक तथा विज्ञापन तथा प्रविधि समितिका सभापति कल्याणीकुमारी खड्काले लोकमार्गको कामबारे सुभाब सर्वसाधारण र जनप्रतिनिधिका चरम संकलन गर्न गाएका अधिकांश स्थानमा सर्वसाधारण र जनप्रतिनिधिका चरम गुनासो पाएको प्रतिक्रिया दिइन् । उनले निर्माणको काम वेइमानीपूर्ण रहेको बताइन् । समयमा काम नसकिए ऐनले नै कारवाही गर्ने व्यवस्था गरेकाले सचिन्त चेतावनी दिइन् । अनुगमन समितिका सदस्य सांसद गणेश पहाडी, राजेन्द्र राई लगायतले गुणस्तरहीन सामग्री प्रयोग नगर्ने र समयसीमाभित्र काम सम्पन्न गर्न जोड दिए । संकलित राय सुभाब सहितको प्रतिवेदन सरकार समक्ष पेश गर्ने उनीहरूले जानकारी दिए ।

बस्ती नै विस्थापित हुने चिन्ता

मध्यपहाडी लोकमार्ग निर्माणका क्रममा कयौँ बस्ती विस्थापित हुने भएका छन् । सडकको मध्यभागबाट दार्थाबाग्यौँ २५ मिटरका दरले जग्गा चर्चिएपछि त्यस आसपासका कतिपय पुराना बस्ती नै विस्थापित हुने स्थानीयले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । सडक ऐनमा नै उल्लेख गरिएकाले कम्तीमा सडक दार्थाबाग्यौँ ३१ मिटरसम्मका घर बस्ती हटाउने तथा नयाँधरका लागि नक्सा पास नगरिने भएकाले सर्वसाधारणले सास्ती खेप्नु परेको धनकुटा नगरपालिकाका प्रमुख चिन्तन तामाङले बताए । पाँचथरदेखि बैतडीसम्म विस्तार भएको उक्त लोकमार्गका लागि ऐनमा उल्लेख भएअनुसारको कार्य गर्नुपर्ने अवस्था आउने अनुगमन समिति सदस्य सांसद गणेश पहाडीको तर्क थियो । तर, पहाडी भूभाग र पुराना बस्तीको हकमा बढीमा १० देखि १५ मिटर मात्र काम गर्नुपर्ने सहभागीले सुभाएका छन् ।

KANTIPUR PUBLICATIONS PVT. LTD.

KMG

आवश्यकता

यस पब्लिकेसन्सको व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि काम गर्न इन्छुक हुनुहुन्छ भने निम्न स्थानमा आफ्नो उम्मेदवारी दिनहोस् ।

विराटनगर पुरुष/महिला - ३०

सेल्समा रुचि भएका योग्य तथा इच्छुक नागरिकले निम्न उल्लेखित ठेगानामा आफ्नो बायोडाटा २०७६ जेष्ठ १७ गते सम्ममा आवेदन दिनुहोला ।

पू‍र्वाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय:

कान्तिपुर पब्लिकेसन्स (प्रा.) लि.

वरगाछी, विराटनगर

फोन नं.: ०२१-४६०१४१

E-mail: anuj@kmg.com.np

KANTIPUR PUBLICATIONS PVT. LTD.

हट्ला त माइखोलाको जोखिम ?

■ **विप्लव मट्टराई** (इलाम)

सुर्खायाममा टेम्पो चढेर महमाई र दानाबारी आउजाउ गर्न कठिन छैन । बीचमा पर्ने माईखोला‍मा बाँसको अस्थायी पुल भएकाले साइकल र मोटरसाइकलमा हुईकिन पनि सजज छ ।

तर, बर्खा लाग्नसाथ माइ नगरपालिकास्थित महमाईका बासिन्दाको दैनिकी ठिक उल्टो हुन्छ । खोला बढ्नासाथ सवारी साधनहरू वारीको वारी र पारीको पारी रहन्छन् भने बाँसको पुलको नामनिसान हुँदैन । आउजाउदेखि दैनिक उपभोग्य सामग्री खरिद र दुख विमार पदा पनि स्थानीय ढुंगाको साहारामा पुग्छन् । ढुंगाको यात्रा सुरक्षित नहुँदा यो गाउँका बासिन्दा समस्यामा पर्ने गरेका छन् ।

लामो समयदेखि यस्तै समस्या भैल्दै आएका दिक्षी महमाई, लारुवालागायत क्षेत्रका बासिन्दाले अहिले भने राहतको श्वास फेर्न थालेका छन् । माइखोला‍मा निर्माणाधीन पक्की पुलको काम अन्तिम अवस्थामा पुगेकाले यो वर्ष आउजाउ गर्दैमा ज्यान गुमाउनु नपलाकी भन्ने अधिकांशलाई लागेको छ ।

‘हिउँदमा सुगम देखिए पनि बर्खामा यो गाउँ कालापानी जस्तै हो,’ स्थानीय विष्णु काकीले भने,

इलामको माई नगरपालिकास्थित महमाई र दानवारीबीचको माइखोला‍मा अस्थायी पुलबाट तँदै स्थानीय ।

तस्विर : विप्लव/कान्तिपुर

‘पुल निर्माण सकिँदा महमाई क्षेत्रका बासिन्दालाई आउजाउमा मात्र होइन यहाको समग्र आर्थिक, सामाजिक, स्वास्थ्यलगायत क्षेत्रमा उल्लेख्य फाइदा पुग्छ ।’

जिल्लाकै लामो यो पुलको काम अब थोरै मात्र बाँकी छ । बर्खा लाग्नेजेल सम्ममा पैदल यात्रीलाई ओहोर-दोहोर गराउन सक्ने बनाउन पुल निर्माण कम्पनी जियाशील छ । ‘जसरी पनि यो बर्खा आँध

नै मानिस हिँड्ने व्यवस्था गछौँ भनेर ठेकेदारहरू काममा जुटेका छन्,’ स्थानीय काजिमान बराइलीले भने, ‘कामको गति सन्तोषजनक भएकाले यो पटक जोखिम मोलेर माइको जङ्गार तर्नु नपलाकी भन्ने लागेको छ ।’

५ सय ५० मिटर लामो पुलको काम करिब ८५ प्रतिशत सकिएको छ । पुलको १४ वटा पिल्लर तयार भएर १२ वटा रूयाभ तयार भएका छन् । कम्तीमा सबै काम सकेर यातायात सञ्चालन गर्न केही महिना लाग्ने भए पनि मानिस आउजाउ गर्न भने यही पटकदेखि सकिने अवस्था तयार भएको स्थानीय बताउँछन् ।

२५ करोड ७१ लाख लागतमा ५ वर्षमा निर्माण सक्ने गरी २०६९ सालबाट सडक विभाग पुल महाशाखा अन्तर्गतको पुल योजना पूर्वी सेक्टर न १ धरानमार्फत काम अघि बढेको हो । सय इलाइट जेभी कम्पनीले काम गरिरहेको छ । भूकम्प र नाक बन्दीका कारण काममा केही ढिलो भए पनि अहिले रफ्तार बढेकाले स्थानीय थप उत्साहित भएका हुन् । ढुङ्गाको लायकारी यात्रा गर्दा २०७३ असाेज २८ गते आठ जनाको ज्यान गएको थियो । त्यस यता पनि पुल बनि नसकेकाले बर्खायाममा ढुङ्गाको विक्रय छैन ।

काँडे भ्याकुरको विवाह

संखुवासभा (कास)– दुर्लभ चरा काँडे भ्याकुरको शुभ विवाह ! सुन्दा अचम्म लाग्न सक्छ । काँडे भ्याकुर र रङ पाण्डा (हाब्रो) संरक्षण गनुपछ भन्ने संस्थासहित साहित्यकार ताराबहादुर बुढाथोकीले पुस्तकमार्फत काँडे भ्याकुरको ‘विवाह’ गरिरिएका हुन् ।

पुस्तकमा उल्लेख भएअनुसार काँडे भ्याकुरले अरुण उपत्यकामा वेहुली नभेटेपछि घुम्दै जाँदा रारामा वेहुली भेटिन्छ । त्यहीँ विहेको कुराको छिनोफानो हुन्छ । जन्ती जाने निश्चित हुन्छ । त्यसमा लोकन्तीको भूमिका निर्वाह गर्छ एउटा रातो पाण्डाले । उडेर जान सक्ने चराहरू रारा पुग्छन् । रारामा पुगेर वेहुली अरुण उपत्यकामा ल्याइन्छ ।

पुस्तकमा काँडे भ्याकुर, रातो पाण्डा, गरुड, कस्तुरी, हिउँभालु लगायतलाई पत्र बनाइएको छ । पात्रहरूले वेहुली लिन जाँदा र ल्याउँदा देशैभरका सांस्कृतिक र धार्मिक महत्त्वका पर्यटकीय स्थलहरूको परिक्रमा गर्छन् ।

यसरी हेर्दा यो कथाले पूर्वसँग पश्चिमलाई र हिमालयसँग तराईलाई जोडेको छ । लेखकले काँडे भ्याकुरका लागि उपयुक्त वेहुनी अरुण उपत्यकामा नभेट्नु नै यसको लोप हुनु हो भनेर सङ्केत गरेका छन् । रातो पाण्डालाई लोकन्ती बनाउनुमा पनि त्यसकै संकेत रहेको लेखकले बताए ।

पुस्तकमा अरुण उपत्यकाका चराहरूको वर्णन, संखुवासभाको सांस्कृतिक वर्णन, सांस्कृतिक पोखरी र तीर्थस्थलहरूको वर्णन गरिएको छ । फण्डे १ सय पावहरूको प्रयोग गरिएको छ । यसमा संखुवासभासहित कर्णाली र राप्ताको सुन्दरता चयन गरिएको लेखकले बताए । कथा संग्रहमा १५ वटा कथालाई समेटिएको छ ।

शानिवार पुस्तकको बारिमा परिचर्चा गरिएको छ । पुस्तकको पत्रकार महासंघको आयोजनामा परिचर्चा गरिएको हो । परिचर्चा कार्यक्रममा कृष्णबहादुर चापागाई, नवीन गुरुङ, डा.मातृका तिमिल्सिनाले पुस्तकको बारेमा आफ्नो रायणा राखे । त्रिभुवन विश्वविद्यालय प्राज्ञसभा सदस्य टीकाप्राम गुरुङ लगायतले पुस्तक प्रकृतिवादी धरातलमा उभिएर लेखिएको बताए ।

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ **राजबहादुर शाही** (पापु, मुगु)

गाउँमा धान फल्न थालेको हेर्दा मुगम काम्रोड गाउँपालिका-९ पापुका ५१ वर्षीय रनचन्द वडुवाललाई सपना हो वा सचैचै भन्ने दुविधा हुन्छ। कुरा गर्दागर्दै खुसी हुन्छन्। यसको कारण पनि छ। कोदो पनि नपाक्ने गाउँमा धानका बाला भुल्नु उनीमात्र होइन, धेरैका लागि अचम्मको विषय छ।

‘पहिले यहाँ धान फल्नेथ्यो, बाहिरबाट चामल ल्याएर भात खान्थ्यौं,’ उनले भने, ‘सात वर्ष भयो धान फल्न सुरु गरेको छ। अहिले हाम्रो पापु गाउँका कृषि, ढुंगे, चाँफिन, खच्चेका पाखोमा धान फल्छ।’

‘समुद्र सतहदेखि २ हजार ८ सय ७२ मिटर उचाइको पापु गाउँमा ८५ घरधुरी छन्। पाखो जग्गामा गाउँले परम्परादेखिको कोदो, चिनो र कार्गुनोको सट्टा पाखे धान फलाउन लागिपरेका छन्। पापुमा धानसँगै खुसाँनी, टमाटर र काँक्रोसमेत फल्न थालेको छ।

चिउँते गाउँको लोदेगाउँमा दुई वर्षदेखि खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ। ‘हाम्रो

बारीमा खुसाँनी फल्न थाल्यो, पहिले फल्दैन थियो,’ स्थानीय सेरापसाडमु तामाङले भनिन्, ‘हामी दंग परेका छौं, अहिले बारीकै खुसाँनीले वर्षभरि पुग्छ।’ यसअघि स्थानीयले छाइल गाउँबाट खुसाँनी, टमाटर र प्याज ल्याएर खान्थे। छाइल गाउँमा भने करिब पाँच वर्षयता खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र अन्न वाली फस्टाउन छाडेको छ।

केसीको अन्नवाली लेकतिर सर्न थाल्नु जलवायु परिवर्तनको असर

हुनुपर्ने ९ नम्बरका वडाध्यक्ष सिंह बुढाले बताए। जौ, कोदो र फापर नै नफल्ने गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल्न थाल्नु अध्ययनको विषय भएको उनको वक्ताइ छ। ‘किसानलाई अन्न फलाउन लेकतिर उक्लिनुपर्ने समय आएको छ,’ उनले भने, ‘पापुसहित उच्च लेकाली वस्ती मह र चिमाथ गाउँमा पनि धान फल्न सुरु गरेको छ।’ उनका अनुसार

माथी गाउँमा स्याउ फल्न छाडेपछि स्थानीय चिन्तित

छन्। स्थानीय शेरबहादुर तामाङले दाना लाग्न छाडेपछि स्याउका बोट काट्न थालेको बताए। उनका अनुसार पाँच वर्षयता माथीमा खुसाँनी पनि फल्न छाडेको छ। गाउँमा

कोदो नफल्दा लेकाली बाँफो जमिन खनजोत गर्दै खेती गर्दै आइरहेको माथी गाउँकी छिरिङ तामाङले बताइन्। उनका अनुसार छायाँनाथ सारा नगरपालिकाको सालिम, रोवा, चराप, बालचौर, लुम्स गाउँमा फल्ने धान, कोदो र मकै वाली पनि लेकतिर

सरेको छ। कहिल्यै धान नफल्ने सोभा गाउँमा अहिले जुँगे धान फल्न थालेको छ। ‘यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,’ सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, ‘तल केसीमा फल्ने अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि, वसाइँसराइ रोकिएको छ।’

उनका अनुसार अन्नवाली लेकतिर सदै जान थालेपछि वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गार्जिमनमा कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन्। खत्याड गाउँपालिको आम, रिधा, ह्याङ्लु, रातापानी, सुकाडिकलगायत वस्तीमा उत्पादन हुने केरा, कोदो र मकै वाली माथिल्लो वस्ती सेरी, श्रीकोट, माफचौरमा सरेको छ। सुकाडिक गाउँमा पनि आँप, अम्व र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णराज गिरीले सुनाए।

अन्नवाली र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पर्दै गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए। जिल्लामा चराको प्रजाति लोप हुने, वेमौसमी फूल फुल्ने, जमिनको तापक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पर्दै गएको उनको भनाइ छ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनु पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने। बजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकाम्रोड गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए।

नमुना राजधानीका लागि बहस

■ **वसन्तप्रताप सिंह** (बक्राड)

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा भने राजधानीलाई कस्तो बनाउने भन्ने बहस सुरु भएको छ। प्रदेशसभाका सभामुख अर्जुनबहादुर थापाले नमुना राजधानी निर्माणको लिखित खाका सार्वजनिक गरेपछि बहस सुरु भएको हो।

विवाद र विरोधका बीच असोजमा सुदूरपश्चिम प्रदेशसभाको बैठकको बहुमतले प्रदेशको राजधानी कैलालीको गोदावरीमा बनाउने निर्णय पारित गरेको थियो। चुनौती दिँदै रिट परेपछि यो विषय अहिले पनि अदालतमा विचाराधीन छ। यसैबीच सभामुख थापाले तयार पारेको खाकाले राजधानीको स्वरूपको बारेमा छलफल सुरुवात गरेको छ।

‘नमुना राजधानीको अवधारणा पत्र’ भनिएको उक्त मस्यौदामा प्रदेश राजधानी भनेर तोकिएको गोदावरी नगरपालिकाको वडा नम्बर २ र ४ मा बनाइने संरचना, त्यसको प्रयोग, स्थानीयताका बारे विस्तृत व्याख्या गरिएको छ। गुणस्तरीय र आधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु, बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त सुदूरपश्चिमको पहिचान भत्कने खालको राजधानी निर्माण गर्नका लागि खाका तयार गरेको सभामुख थापाले बताउँछन्। ‘सुदूरपश्चिम सधैं दूर हुनुहुँदैन, देशकै नमुना राजधानी बनाउनुपर्छ भन्ने मेरो परिकल्पनालाई अवधारणाका रूपमा प्रस्तुत गरेको छु,’ उनले भने। उनले तयार गरेको २१ पृष्ठ लामो अवधारणापत्रमा आगामी २/३ सय वर्षसम्मको जनसंख्या र राजधानीबाट प्रदान हुन सक्ने सेवाको अवस्थालाई पनि मध्यनजर गरेर राजधानी निर्माण गरिनुपर्ने कुरा उल्लेख छ। भूकम्प तथा विपद् प्रतिरोधी संरचना, आधुनिक प्रविधिको प्रयोगलाई छ्याल गरेर गोदावरीमा बन्ने राजधानीलाई देशकै मुख्य पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन सकिने उनको दावी छ।

राजधानीका लागि गोदावरी खोलाबाट विद्युत् उत्पादन गर्दैनेछ नजिकै रहेको चुरे क्षेत्रलाई खुला खिडिया घरका रूपमा विकास गर्नेसम्मका योजना उनले आफ्नो अवधारणामा समेटेका छन्। आधुनिक डिजायनयुक्त, विविध संस्कृति भल्कने, अपाग, ज्येष्ठ नागरिक तथा बालमैत्री संरचनामा स्वचालित प्रविधिको जडान गर्ने, हरित सडक, प्राकृतिक उद्यान कस्तो बनाउने भन्नेदेखि भवनको नामकरण कसरी गर्ने भन्ने कुरा पनि थापाले आफ्नो अवधारणामा औल्याएका छन्।

थापाले राजधानी रहने क्षेत्रमा रहेका पानीका मुहान, प्राकृतिक तालको संरक्षण तथा विकासको मोडल, ढल

सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।

तस्विर : कान्तिपुर

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, खनि प्रदूषण नियन्त्रणको त्रिकाहरू पनि सुझाएका छन्। राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चोटरहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय विशिष्टता देखिने गरी राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणामा उल्लेख छ।

खेलकूदका संरचना, भ्यूटावर, केबुलकार, हेलीप्याड निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणामा संविस्तर व्याख्या गरिएको छ। राजधानीलाई बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको संग्रहालयका रूपमा परिकल्पना उनको अवधारणापत्रमा छ। प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न संवैधानिक निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरू, मन्त्री निवास, अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुक्खा चेक पोष्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार पारेका छन्। अवधारणामा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिक व्यवस्थापनसँगै संरचना निर्माणको समय रक्षासमेत निर्धारण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ वाट विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेर आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने कार्ययोजना समेत उनको अवधारणा पत्रले समेटेको छ। उनले कुन संरचना कति समयभित्र निर्माण गरिसक्ने र त्यसको व्यवस्थापनका लागि कस्ता कस्ता कानुन र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

अवधारणामा उल्लेख गरेको छन्। सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेको राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टैछुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन्। नमुना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिब ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन्। ७ वर्ष योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिब साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनुपर्ने हुन्छ।

‘सवै संरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ,’ थापाले भने, ‘अहिले नै यो विषयमा छलफल र बहस गर्न सक्थौं भने सबैले गर्व गर्नलायक राजधानी बनाउन सक्थौं, सिंगो देशको विविधतालाई हामी नागरिकका हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए। उनले आफूले तयार गरेको खाकामा यहाँका बौद्धिक वर्गलाई छलफल, बहस र परिमार्जनको लागि आफूले आग्रह गरिरहेको बताए।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी क्याम्पस, बक्राडका प्राध्यापक लालबहादुर बोहरा भन्छन्, ‘थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना सुदूरपश्चिममामत्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्न लायकको छ। यसलाई आधार बसाएर नयाँ बन्ने राजधानीको काम गर्न सकि्यो भने सबैले आहा! भन्ने खालको राजधानी बनेछ।’

भोजपुर (कास)- गाउँको योजनाको स्थानीयले चासो राखा एक वडाअध्यक्षले ‘जनप्रतिनिधिको चरित्र हत्या गरेको’ भन्दै वडा कार्यालय बन्द गरेका छन्। त्यस्तै अर्का वडाअध्यक्षले स्थानीय युवालाई कटुपिट गरेका छन्।

रामप्रसाद राई गाउँपालिका वडा १ ओखेमा एक योजनाबारे जनताले जवाफ खोजेपछि त्यहाँका वडाअध्यक्षले ३ दिनदेखि वडा कार्यालय बन्द गराएका छन्। जेठ ५ गते ओखेको सप्तमी बजारको दिन

आयोजना गरिएको जनजातीको भाँकी प्रदर्शनी विषयमा पारदर्शिताको कुरा उठाउँदा वडाअध्यक्ष सहदेव राईले वडा कार्यालयको बैठकको निर्णयअनुसार भन्दै सूचना निकालेर कार्यालय बन्द गरेर काम ठप्प पारेका हुन्।

भाँकी प्रदर्शनीका लागि १ लाख रूपैयाँ विनियोजन भएकामा प्रतिस्पर्धामा थोरै समूह मात्र सहभागिता भएकाले पुरस्कार बाँडा के कति खर्च लाग्यो भनेर गाउँलेले जनप्रतिनिधिलाई प्रश्न गरेको स्थानीय

जोगेन्द्र किराँतले जानकारी दिए। भाँकी प्रदर्शनीमा ९ वटा टिम सहभागी भएका थिए। तर, वडाअध्यक्ष सहदेव राईले १५ टिम सहभागी भएको दावी गरेका छन्। वडाअध्यक्ष राईले सूचनामा कार्यक्रम भव्य रूपमा गरेको तर बेलुका मादक पदार्थ सेवन गरेर जनप्रतिनिधिहरूलाई गाली तथा आरोप लगाएकाले चरित्र हत्या गरेको उल्लेख गरेका छन्। पडानन्द नगरपालिका वडा १३ का २२ वर्षीय तेजबहादुर श्रेष्ठलाई सोही वडाका वडाअध्यक्ष इन्द्रकुमार श्रेष्ठले

३ दिनअघि कटुपिट गरेका थिए। स्थानीय एक व्यक्तिसँग सामान्य विवाद भएको सन्दर्भलाई जोडेर सार्वजनिक स्थलमा अध्यक्षले एकासि कटुपिट गरेको पीडित तेजबहादुरले बताए। वडाअध्यक्षको कटुपिटबाट गर्दनमा असर परेका श्रेष्ठको सदरमुकामस्थित जिल्ला अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। ‘गाउँकै प्रमुख भनेको मान्छेले जनता कुर्यै हिँडेपछि हामीले कोसँग न्याय खोज्न जान्ने,’ उनले भने।

गाउँपालिकाभरि सतुवा खेती

■ **आश गुरुङ** (लमजुङ)

अलैंची उत्पादन र मुल्यमा गिरावट आएसँगै मस्याङ्दी गाउँपालिकाका किसान सतुवा (जडीबुटी) खेती गर्न थालेका छन । जिल्लामा सबैभन्दा बढी अलैंची खेती हुने मस्याङ्दी गापा थियो ।

खेती गर्ने तरिका सिकेपछि थोरै समय, थ्रम र कम लगानीमा बढी नाफा कमाउन सक्ने भन्दै किसान सतुवा खेतीमा लागेको मस्याङ्दी-७ छिनखोलाका अश्वय तामाङले बताए । ‘अलैंचीमा मूल्यमा गिरावट आएको छ । अलैंची छोड्ने कुरा त भएन । अलैंचीसँगै सतुवा खेती थालेको छु,’ उनले भने ।

उनले २ वर्षअघि ग्रीन हाउस निर्माण गरेर सतुवा खेती थालेका हुन् । दोलखाबाट ८० रुपैयाँका दरले ५ सय विरवा लगाएका थिए । अहिले ५ रोपनी जग्गामा ३ वटा ग्रीन हाउस निर्माण गरी उनले १२ हजार सतुवाका विरवा तयार पारेका छन् । ‘सुरुमा लगाएको विरवाबाट अर्को वर्ष उत्पादन हुन्छ । अहिले लगाएको अब ३ वर्षमा उत्पादन हुन्छ’ उनले भने । हालसम्म ७ लाख रुपैयाँ लगानी भइसकेको उनले बताए । मस्याङ्दी- ४ का वडाध्यक्ष सुमन गुरुङका अनुसार ताप्लिङ, घेर्मु, भुलभुले क्षेत्रका किसान बढी मात्रामा सतुवा खेतीमा लागेका छन् । ताप्लिङ र भुलभुले क्षेत्रका धेरैपिच्छे सतुवा खेती गरिएको छ । ‘जंगलबाट खोजेर ल्याएर आफैँले घरघरै खेती थालेका छन् । समुहगत लगाउनेले दोलखाबाट वीउ बेर्ना ल्याएर खेती गरेका छन्’ उनले भने । गापाका ३० किसानले लालीगुराँस बहुउद्देश्यीय कृषि तथा जडीबुटी सहकारी दर्ता गरेर ३० रोपनी जग्गामा ३० हजार विरवा लगाएको वडा अध्यक्ष गुरुङले बताए ।

किसानका अनुसार अहिले सुकेको सतुवा प्रतिकिलो २० हजार रुपैयाँ पुगेको छ । गतवर्ष १८ हजार थियो । ४ किलो काँचो सतुवा सुकाउँदा १ किलोमा फर्छ । ‘अन्नवालीभन्दा ५ गुणा आम्दानी हुने भएपछि किसान आकर्षित भएका हुन्,’ वडाअध्यक्ष गुरुङले भने । सहकारी संस्थाका अध्यक्ष समेत रहेका किसान तामाङले विरवा उम्रिएको ३ वर्षमा सतुवा फुल्ने बताए । फुलेपछि ५० देखि १ सय दाना उत्पादन हुन्छ । ‘जमिन मुनिको गानो सतुवा हो, जडीबुटीका लागि प्रयोग हुन्छ । फुलेर निस्केको दाना विरवाका लागि हुन्छ’ उनले भने । दाना जमिनमुनि रोपेको ६ महिनापछि विरवा भएर उम्रिन्छ । ‘यो अदुवाजस्तै हो । जति धेरै वर्ष राखियो, त्यति धेरै वर्ष ठूलो र छिप्टै जाने हो,’ तामाङले भने । उनका अनुसार किसानले दोलखा, इलाम, काभ्रेलगायत जिल्ला पुगेर सतुवासम्बन्धी ज्ञान र सीप सिकेर आएका छन् । गाउँपालिकाका ३ सय किसानले सतुवाको खेती थालेका

अहिले सुकेको सतुवाको

मूल्य प्रतिकिलो २० हजार

रुपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष

१८ हजार थियो ।

छन् । गापा अध्यक्ष अर्जुन गुरुङले सतुवा खेतीका लागि हरेक वडाबाट बजेट विनियोजन गरिएको बताए । ‘कृषि र जडीबुटी साथै जलविद्युत्बाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने हो । कृषि र जडीबुटीमा युवा आकर्षण बढ्दो छ,’ उनले भने ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन काफ्लेका अनुसार उच्च पहाडी भेगमा पाइएन बनेलु औषधि हो सतुवा ।। यसको जरा अदुवाको जस्तै हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, बान्ता वा पखाला भएमा विरामीका लागि सतुवा सेवन गरिन्छ । यो विरवा नेपालका महाभारत तथा हिमाली क्षेत्रका १ हजार ८ सयदेखि ३ हजार मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ । ‘सतुवा पहिले भारत निकारी हुन्थ्यो । अहिले चीनमा निर्यात हुन थालेको छ,’ उनले भने ।

हार्दिक धन्यवाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस बृहत शैक्षिक मेालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने

Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी , विद्यार्थी एवं अभिभावकज्यूहरुलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं ।

6th KANTIPUR HISSAN

Edufair

2019

May 23-26

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

BRIDGEWATER INTERNATIONAL COLLEGE Sinamangal, Kathmandu

CAPITAL COLLEGE AND RESEARCH CENTER

GOLDENGATE INT'L COLLEGE

KATHMANDU WORLD SCHOOL

Sponsors

DAFFODIL

B.A.V College

WHITE HOUSE

ART College

KIST

LA

LITTLE ANGELS

LAT School

nami

NOBEL ACADEMY

PENTAGON

PRENSA

Southwestern State College

TRINITY

TRITON

ORGANIZED BY:

कान्तिपुर

HISSAN

उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल

HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISANN)

12th

OF EXCELLENCE

IN EDUCATION SECTOR

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities & Colleges

21533 Positions In World Ranking

ISO 9001:2008 Certified College

(T.U. AFFILIATED)

Way to solve!

there are many ways,

but we show the right one.

GOLDENGATE

INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battisputali, KTM

Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059

E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ **राजबहादुर शाही** (पापु, मुगु)

गाउँमा धान फल्न थालेको हेर्दा मुगम काम्रोड गाउँपालिका-९ पापुका ५१ वर्षीय रनचन्द वडुवाललाई सपना हो वा सचैछ भन्ने दुविधा हुन्छ। कुरा गर्दागर्दै खुसी हुन्छन्। यसको कारण पनि छ। कोदो पनि नपाक्ने गाउँमा धानका बाला भुल्नु उनीमात्र होइन, धेरैका लागि अचम्मको विषय छ।

‘पहिले यहाँ धान फल्नेथ्यो, बाहिरबाट चामल ल्याएर भात खान्थ्यौं,’ उनले भने, ‘सात वर्ष भयो धान फल्न सुरु गरेको छ। अहिले हाम्रो पापु गाउँका कृषि, ढुंगे, चाँफिन, खच्चेका पाखोमा धान फल्छ।’

‘समुद्र सतहदेखि २ हजार ८ सय ७२ मिटर उचाइको पापु गाउँमा ८५ घरधुरी छन्। पाखो जग्गामा गाउँले परम्परादेखिको कोदो, चिनो र कार्गुनोको सट्टा पाखे धान फलाउन लागिपरेका छन्। पापुमा धानसँगै खुसाँनी, टमाटर र काँक्रोसमेत फल्न थालेको छ।

चिउँते गाउँको लोदेगाउँमा दुई वर्षदेखि खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ। ‘हाम्रो

बारीमा खुसाँनी फल्न थाल्यो, पहिले फल्दैन थियो,’ स्थानीय सेरापसाडमु तामाङले भनिन्, ‘हामी दंग परेका छौं, अहिले बारीकै खुसाँनीले वर्षभरि पुग्छ।’ यसअघि स्थानीयले छाइल गाउँबाट खुसाँनी, टमाटर र प्याज ल्याएर खान्थे। छाइल गाउँमा भने करिब पाँच वर्षयता खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र अन्न वाली फस्टाउन छाडेको छ।

केसीको अन्नवाली लेकतिर सर्न थाल्नु जलवायु परिवर्तनको असर हुनुपर्ने ९ नम्बरका वडाध्यक्ष सिंह बुढाले बताए। जौ, कोदो र फापर नै नफल्ने गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल्न थाल्नु अध्ययनको विषय भएको उनको बुझाइ छ। ‘किसानलाई अन्न फलाउन लेकतिर उक्लिनुपर्ने समय आएको छ,’ उनले भने, ‘पापुसहित उच्च लेकाली वस्ती मह र चिमाथ गाउँमा पनि धान फल्न सुरु गरेको छ।’ उनका अनुसार माथी गाउँमा स्याउ फल्न छाडेपछि स्थानीय चिन्तित

छन्। स्थानीय शेरबहादुर तामाङले दाना लाग्न छाडेपछि स्याउका बोट काट्न थालेको बताए। उनका अनुसार पाँच वर्षयता माथीमा खुसाँनी पनि फल्न छाडेको छ। गाउँमा कोदो नफल्दा लेकाली बाँफो जमिन खनजोत गर्दै खेती गर्दै आइरहेको माथी गाउँकी छिरिङ तामाङले बताइन्। उनका अनुसार छायाँनाथ सारा नगरपालिकाको सालिम, रोवा, चराप, बालचौर, लुम्स गाउँमा फल्ने धान, कोदो र मकै वाली पनि लेकतिर

सरेको छ। कहिल्यै धान नफल्ने सोभा गाउँमा अहिले जुँगे धान फल्न थालेको छ। ‘यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,’ सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, ‘तल केसीमा फल्ने अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि, बसाइँसराइ रोकिएको छ।’

उनका अनुसार अन्नवाली लेकतिर सदै जान थालेपछि वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गार्जमिनमा कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन्। खत्याड गाउँपालिको आम, रिधा, ह्याङ्लु, रातापानी, सुकाडिकलगायत वस्तीमा उत्पादन हुने केरा, कोदो र मकै वाली माथिल्लो वस्ती सेरी, श्रीकोट, माफचौरमा सरेको छ। सुकाडिक गाउँमा पनि आँप, अम्व र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णराज गिरीले सुनाए।

अन्नवाली र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पर्दै गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए। जिल्लामा चराको प्रजाति लोप हुने, वेमौसमी फूल फुल्ने, जमिनको तापक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पर्दै गएको उनको भनाइ छ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनु पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने। वजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकाम्रोड गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए।

नमुना राजधानीका लागि बहस

■ **वसन्तप्रताप सिंह** (बक्राड)

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा भने राजधानीलाई कस्तो बनाउने भन्ने बहस सुरु भएको छ। प्रदेशसभाका सभामुख अर्जुनबहादुर थापाले नमुना राजधानी निर्माणको लिखित खाका सार्वजनिक गरेपछि बहस सुरु भएको हो।

विवाद र विरोधका बीच असोजमा सुदूरपश्चिम प्रदेशसभाको बैठकको बहुमतले प्रदेशको राजधानी कैलालीको गोदावरीमा बनाउने निर्णय पारित गरेको थियो। चुनौती दिँदै रिट परेपछि यो विषय अहिले पनि अदालतमा विचाराधीन छ। यसैबीच सभामुख थापाले तयार पारेको खाकाले राजधानीको स्वरूपको बारेमा छलफल सुरुवात गरेको छ।

‘नमुना राजधानीको अवधारणा पत्र’ भनिएको उक्त मस्यौदामा प्रदेश राजधानी भनेर तोकिएको गोदावरी नगरपालिकाको वडा नम्बर २ र ४ मा बनाइने संरचना, त्यसको प्रयोग, स्थानीयताका बारे विस्तृत व्याख्या गरिएको छ। गुणस्तरीय र आधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु, बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त सुदूरपश्चिमको पहिचान भत्कने खालको राजधानी निर्माण गर्नका लागि खाका तयार गरेको सभामुख थापाले बताउँछन्। ‘सुदूरपश्चिम सधैं दूर हुनुहुँदैन, देशकै नमुना राजधानी बनाउनुपर्छ भन्ने मेरो परिकल्पनालाई अवधारणाका रूपमा प्रस्तुत गरेको छु,’ उनले भने। उनले तयार गरेको २१ पृष्ठ लामो अवधारणापत्रमा आगामी २/३ सय वर्षसम्मको जनसंख्या र राजधानीबाट प्रदान हुन सक्ने सेवाको अवस्थालाई पनि मध्यनजर गरेर राजधानी निर्माण गरिनुपर्ने कुरा उल्लेख छ। भूकम्प तथा विपद् प्रतिरोधी संरचना, आधुनिक प्रविधिको प्रयोगलाई छ्याल गरेर गोदावरीमा बन्ने राजधानीलाई देशकै मुख्य पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन सकिने उनको दावी छ।

राजधानीका लागि गोदावरी खोलाबाट विद्युत् उत्पादन गर्दैनेछ नजिकै रहेको चुरे क्षेत्रलाई खुला खिडिया घरका रूपमा विकास गर्नेसम्मका योजना उनले आफ्नो अवधारणामा समेटेका छन्। आधुनिक डिजायनयुक्त, विविध संस्कृति भल्कने, अपाग, ज्येष्ठ नागरिक तथा बालमैत्री संरचनामा स्वचालित प्रविधिको जडान गर्ने, हरित सडक, प्राकृतिक उद्यान कस्तो बनाउने भन्नेदेखि भवनको नामकरण कसरी गर्ने भन्ने कुरा पनि थापाले आफ्नो अवधारणामा औल्याएका छन्।

थापाले राजधानी रहने क्षेत्रमा रहेका पानीका मुहान, प्राकृतिक तालको संरक्षण तथा विकासको मोडल, ढल

सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।
तस्विर : कान्तिपुर

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, ध्वनि प्रदूषण नियन्त्रणको तरिकाहरू पनि सुझाएका छन्। राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चोटरहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय विशिष्टता देखिने गरी राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणामा उल्लेख छ।

खेलकूदका संरचना, भ्यूटावर, केबुलकार, हेलीप्याड निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणामा सविस्तर व्याख्या गरिएको छ। राजधानीलाई बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको संग्रहालयका रूपमा परिकल्पना उनको अवधारणापत्रमा छ। प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न संवैधानिक निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरू, मन्त्री निवास, अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुर्ख्छा चेक पोष्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार पारेका छन्। अवधारणामा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिक व्यवस्थापनसँगै संरचना निर्माणको समय रक्षासमेत निर्धारण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ वाट विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेर आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने कार्ययोजना समेत उनको अवधारणा पत्रले समेटेको छ। उनले कुन संरचना कति समयभित्र निर्माण गरिसक्ने र त्यसको व्यवस्थापनका लागि कस्ता कस्ता कानुन र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

अवधारणामा उल्लेख गरेको छन्। सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेको राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टैछुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन्। नमुना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिब ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन्। ७ वर्ष योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिब साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनुपर्ने हुन्छ।

‘सवै संरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ,’ थापाले भने, ‘अहिले नै यो विषयमा छलफल र बहस गर्न सक्थौं भने सबैले गर्व गर्नलायक राजधानी बनाउन सक्छौं, सिंगो प्रदेशको विविधतालाई हामी नागरिकका हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए। उनले आफूले तयार गरेको खाकामा यहाँका बौद्धिक वर्गलाई छलफल, बहस र परिमार्जनको लागि आफूले आग्रह गरिरहेको बताए।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी क्याम्पस, बक्राडका प्राध्यापक लालबहादुर बोहरा भन्छन्, ‘थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना सुदूरपश्चिममामत्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्न लायकको छ। यसलाई आधार बसाएर नयाँ बन्ने राजधानीको काम गर्न सकि्यो भने सबैले आहा! भन्ने खालको राजधानी बनेछ।’

वडाध्यक्षले बन्द गरे कार्यालय

भोजपुर (कास)- गाउँको योजनाको स्थानीयले चासो राखा एक वडाअध्यक्षले ‘जनप्रतिनिधिको चरित्र हत्या गरेको’ भन्दै वडा कार्यालय बन्द गरेका छन्। त्यस्तै अर्का वडाध्यक्षले स्थानीय युवालाई कुटपिट गरेका छन्।

रामप्रसाद राई गाउँपालिका वडा १ ओखेमा एक योजनाबारे जनताले जवाफ खोजेपछि त्यहाँका वडाध्यक्षले ३ दिनदेखि वडा कार्यालय बन्द गराएका छन्। जेठ ५ गते ओखेको सप्तमी बजारको दिन

आयोजना गरिएको जनजातीको भाँकी प्रदर्शनी विषयमा पारदर्शिताको कुरा उठाउँदा वडाध्यक्ष सहदेव राईले वडा कार्यालयको बैठकको निर्णयअनुसार भन्दै सूचना निकालेर कार्यालय बन्द गरेर काम ठप्प पारेका हुन्।

भाँकी प्रदर्शनीका लागि १ लाख रूपैयाँ विनियोजन भएकामा प्रतिस्पर्धामा थोरै समूह मात्र सहभागिता भएकाले पुरस्कार बाँडा के कति खर्च लाग्यो भनेर गाउँलेले जनप्रतिनिधिलाई प्रश्न गरेको स्थानीय

जोगेन्द्र किराँतले जानकारी दिए। भाँकी प्रदर्शनीमा ९ वटा टिम सहभागी भएका थिए। तर, वडाअध्यक्ष सहदेव राईले १५ टिम सहभागी भएको दावी गरेका छन्। वडाअध्यक्ष राईले सूचनामा कार्यक्रम भव्य रूपमा गरेको तर बेलुका मादक पदार्थ सेवन गरेर जनप्रतिनिधिहरूलाई गाली तथा आरोप लगाएकाले चरित्र हत्या गरेको उल्लेख गरेका छन्। पडानन्द नगरपालिका वडा १३ का २२ वर्षीय तेजबहादुर श्रेष्ठलाई सोही वडाका वडाध्यक्ष इन्द्रकुमार श्रेष्ठले

३ दिनअघि कुटपिट गरेका थिए। स्थानीय एक व्यक्तिसँग सामान्य विवाद भएको सन्दर्भलाई जोडेर सार्वजनिक स्थलमा अध्यक्षले एकासि कुटपिट गरेको पीडित तेजबहादुरले बताए। वडाअध्यक्षको कुटपिटबाट गर्दनमा असर परेका श्रेष्ठको सदरमुकामस्थित जिल्ला अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। ‘गाउँकै प्रमुख भनेको मान्छेले जनता कुर्यै हिँडेपछि हामीले कोसँग न्याय खोज्न जान्ने,’ उनले भने।

गाउँपालिकाभरि सतुवा खेती

■ **आश गुरुङ** (लमजुङ)

अलैंची उत्पादन र मुल्यमा गिरावट आएसँगै मस्याङ्दी गाउँपालिकाका किसान सतुवा (जडीबुटी) खेती गर्न थालेका छन । जिल्लामा सबैभन्दा बढी अलैंची खेती हुने मस्याङ्दी गापा थियो ।

खेती गर्ने तरिका सिकेपछि थोरै समय, थ्रम र कम लगानीमा बढी नाफा कमाउन सक्ने भन्दै किसान सतुवा खेतीमा लागेको मस्याङ्दी-७ छिनखोलाका अश्वय तामाङले बताए । ‘अलैंचीमा मूल्यमा गिरावट आएको छ । अलैंची छोड्ने कुरा त भएन । अलैंचीसँगै सतुवा खेती थालेको छु,’ उनले भने ।

उनले २ वर्षअघि ग्रीन हाउस निर्माण गरेर सतुवा खेती थालेका हुन् । दोलखाबाट ८० रूपैयाँका दरले ५ सय विरवा लगाएका थिए । अहिले ५ रोपनी जग्गामा ३ वटा ग्रीन हाउस निर्माण गरी उनले १२ हजार सतुवाका विरवा तयार पारेका छन् । ‘सुरुमा लगाएको विरवाबाट अर्को वर्ष उत्पादन हुन्छ । अहिले लगाएको अब ३ वर्षमा उत्पादन हुन्छ’ उनले भने । हालसम्म ७ लाख रूपैयाँ लगानी भइसकेको उनले बताए । मस्याङ्दी- ४ का वडाध्यक्ष सुमन गुरुङका अनुसार ताप्लिङ, घेर्मु, भुलभुले क्षेत्रका किसान बढी मात्रामा सतुवा खेतीमा लागेका छन् । ताप्लिङ र भुलभुले क्षेत्रका धेरैपिच्छे सतुवा खेती गरिएको छ । ‘जंगलबाट खोजेर ल्याएर आफैँले घरघरै खेती थालेका छन् । समुहगत लगाउनेले दोलखाबाट वीउ बेर्ना ल्याएर खेती गरेका छन्’ उनले भने । गापाका ३० किसानले लालीगुराँस बहुउद्देश्यीय कृषि तथा जडीबुटी सहकारी दर्ता गरेर ३० रोपनी जग्गामा ३० हजार विरवा लगाएको वडा अध्यक्ष गुरुङले बताए ।

किसानका अनुसार अहिले सुकेको सतुवा प्रतिकिलो २० हजार रूपैयाँ पुगेको छ । गतवर्ष १८ हजार थियो । ४ किलो काँचो सतुवा सुकाउँदा १ किलोमा फर्छ ।

अहिले सुकेको सतुवाको मूल्य प्रतिकिलो २० हजार रूपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष १८ हजार थियो ।

छन् । गापा अध्यक्ष अर्जुन गुरुङले सतुवा खेतीका लागि हरेक वडाबाट वजेट विनियोजन गरिएको बताए । ‘कृषि र जडीबुटी साथै जलविद्युत्बाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने हो । कृषि र जडीबुटीमा युवा आकर्षण बढ्दो छ,’ उनले भने ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन काफ्लेका अनुसार उच्च पहाडी भेगमा पाइन्न बनेलु औषधि हो सतुवा । यसको जरा अद्वाको जस्तै हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, बान्ता वा पखाला भएमा विरामीका लागि सतुवा सेवन गरिन्छ । यो विरवा नेपालका महाभारत तथा हिमाली क्षेत्रका १ हजार ८ सयदेखि ३ हजार मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ । ‘सतुवा पहिले भारत निकारी हुन्थ्यो । अहिले चीनमा निर्यात हुन थालेको छ,’ उनले भने ।

हार्दिक धन्यबाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस बृहत शैक्षिक मेालालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने
Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी , विद्यार्थी एवं अभिभावकज्यूहरुलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यबाद ज्ञापन गर्दछौं ।

6th KANTIPUR HISSAN

Edufair

2019

May 23-26

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

BRIDGEWATER
INTERNATIONAL COLLEGE
Sinamangal, Kathmandu

CAPITAL COLLEGE
AND RESEARCH CENTER

GOLDENGATE
INT'L COLLEGE

KATHMANDU
WORLD SCHOOL

Sponsors

DAFFODIL
INTERNATIONAL COLLEGE

B.A.V College

WHITE HOUSE
COLLEGE

ART COLLEGE

KIST
COLLEGE & H

LA
LITTLE ANGELS
COLLEGE D/O

LAT School

nami
COLLEGE

NOBEL
ACADEMY

PENTAGON
COLLEGE

PRENSA
COLLEGE

Southwestern
State College

TRINITY
COLLEGE

TRITON
SS & COLLEGE

ORGANIZED BY:

कान्तिपुर

HISSAN
EDU FAIR

उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल
HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISANN)
(Broom Area, Everest, Everest Gate at 01-4444444, Everest Gate, Hisannepal@gmail.com | WWW.hisannepal.com)

12th
years
OF EXCELLENCE
IN EDUCATION SECTOR

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities & Colleges
21533 Positions In World Ranking

ISO 9001:2008 Certified College
(T.U. AFFILIATED)

B.Tech (Food)

B.Sc. Physics

B.A.

B.Sc. Pure & Applied Mathematics

M.A. English

B.B.S.

M.Sc. Physics

B.M.M.

B.Sc. Microbiology

M.A. Economics

+2 Management

M.Sc. Environmental Science

+2 Science

B.Sc. Computer Science

B.A.

+2 Humanities

M.B.S.

B.B.M.

M.Sc. Microbiology

Way to solve!
there are many ways,
but we show the right one.

GOLDENGATE
INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battisputali, KTM
Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059
E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW

सुरक्षित
खानेपानीयुक्त
समृदाय घोषणा

गोखार (कास) - आरुघाट गाउँपालिका-
 १५ आरुआडाँडा २ समुदायले एपोग
 पार्ने भएको खानेपानीलाई सुरक्षित
 जहान भएका समुदायलाई जिल्लामै
 पहिलो पटक स्वच्छ खानेपानीको
 सुनिश्चित गरिएको हो । रातोपानी
 जेठेडाँडा खानेपानी आयोजनालाई स्वच्छ
 खानेपानीयुक्त घोषणा गरिएको उद्घाटन
 समुदाय विकास शाखा अनुसन्धान
 केन्द्रका कार्यक्रम संयोजक कोमोम
 बस्नेतले बताए । 'घरघरे धारा अपछिछ
 सोसे पनि सजिलो भएको थियो,' स्थानीय
 ३० वर्षीया लालकुमारी कार्कीले भनिन्,
 'खानेपानी शुद्ध भनेर घोषणा भएकोछ
 खानालाई धक मान्नु पनि गर्नु । वर्षौंदेखि
 खानेपानी समस्याबाट आक्रान्त गाउँले
 घरमै धारा भएपछि समयको वरत
 सहजै साथै दैनिक जीवनयापनमा
 लाग्नको भएको बताउनु । 'खानेपानी
 आयोजनालाई व्यवस्थित गर्न न्यूनतम
 भन्नु पनि निगारण गरेका छौं,' कात्तिक
 भन्ने, 'हामीले पानीकै कारण यति
 दुःख भोग्यौ, हाम्रा छोरीबुहारी एक गाग्री
 पानी थाचे छोलेनाला डाउन नपरेस
 भनेर सचेत छौं, यसको शुद्धता र
 व्यवस्थापनमा ध्यान दिनेछौं ।'

खानेपानीको विद्यमान अवस्थाको
 बारे, सम्भावित जोखिम र सम्प्राधानको
 उपायको पहिचान र प्रार्थमिकीकरण
 गरी खानेपानी सुरक्षाको योजना बनाई
 गणुणस्तर मापन तथा प्रभावकारिताको
 मूल्यांकनलगायतका कार्य गरेपछि
 सुरक्षित खानेपानीयुक्त समुदाय घोषणा
 गरिन्छ। गाउँ खुला दिमाग हुनुपर्ने,
 खानेपानी संकेलनका स्रोत वरपर जनावर
 तथा मानिसको आवेताजवात गर्न नदिने
 मापदण्ड पनि रहेको कोस्ट्रक्षका बास
 अफिसर भीमसेन श्रेष्ठले बताए।

रातोपातोका ३३, जलदेवीका २८
 र काकीं वीरपाका १८ घरले स्वच्छ
 भोजनपानी पाइएका हुन् । शुद्धता
 मापनपश्चात् सुरक्षित घोषणा गरिएको
 श्रेष्ठले बताए । 'स्रोतमा कोलिफर्म छ
 कि छैन परीक्षण गर्‍यो, उनले भनि-
 'छ कोली र आर्सिनिकको प्यारामिटर
 कोर गेपेछ। क्लोरोसिन गरेर शुद्धता
 बनायो।' उपभोक्तालाई पनि पानी
 शुद्धीकरणको विधि सिकाइएको उनले
 बताए । घोषणा भएपश्चात् पनि
 सुरक्षित महिना गुणस्तर र शुद्धता गरिएको
 प्रत्यक्षीय स्तरमै मापन गरिन्छ ।

डहेलो नियन्त्रण सिक्दै गाउँले

अपनाउनुपर्ने सतकर्ता र आगलागी भइहालेमा नियन्त्रण कसरी गर्ने भन्ने तरिका थाहा पाउन प्रयोगात्मक अभ्यास भएको हो

लमजङ्को बेसीसहर नगरपालिका २ गैरी नजिकै जगेती सामुदायिक वनका वन डुढेलो नियन्त्रण अभ्यास सिकाउँदै

तस्विरः कान्तिपन

■ आश गरुड (लमजङ)

वनमा एक्कासि आगो लाग्छ । देखा
जनाले गाउँलेलाई भन्छ । गाउँले स
घटनास्थलतर्फ लाग्छन् ।

गाउँलेले वनको पातपतिंगर फालेर कोर्छन् । वनको तल्लो भागको र ठाउँबाट अछ । सुरक्षा कपडा, पञ्जा, बूट, हेल्मेट लगाएर पानीको ब्याग बोकेर आगो निभाउनु आइपुग्छ गाउँले हँसियाले काँचो स्याउला काट्दै आगो निभाउँछन् । केही पानी फालेर आगो छन । हावा बोको दिशाबाट आगो निभाउँदै अग्निरेखा कोरिएकाले आगो माथि फैलिन लागिरहेको आगो पनि छिट्नभरमै निम्छ । जंग

हुनवाट जोतिन्द्र, वेंसीसहर नगरपालिका २, गैरी नजिकैको जग्गरी सामुदायिक वनमा लागेको डढेलो निम्नयन्त्र अथवा चलिहरेडा वरपरका मानिससमेतले भूमिचन्द्रन । उनीहरू साँच्चै डढेलो लागेको रहेछ भनी हेर्न आएको वन उपभोक्ता समितिीका अध्यक्ष नानुसाया थापाले डाड्ने । 'गर्मीयायाम र सुखयायाममा डढेलो लाग्ने भएकाले डढेलो निम्नयन्त्र अथवा सायसि थियौं । हारगृहार गरेको सुनेर छिमेकी के भयो भनी हेर्न आउँछौं' उनले भनिन्, 'अप्यासास लागि सयथाएकोको अगेत निम्नडाड उनीहरूले पनि सदयया गन्यभयो ।

डहेलोसम्बन्धी अपनाउनुपर्ने सतर्कता र
लागिहालेमा नियन्त्रण कसरी गर्ने भन्ने तरिका
उपभोक्ताले प्रयोगात्मक अभ्यास गरेका हुन् । डहेलो
रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि स्थलगत अभ्यासले

पछि वनमा आगे लागेमा अपताइने तरिकाको
थाहा पाएको उपाध्यक्ष थापाले बताइन्।
डिभिजनल वन अधिकृत मोहनराज काफ्लेले आगे
लाग्ने कारण र नियन्त्रण गर्ने तरिकाबारे सिकाएका
थिए। डढोले लाग्दा निभाउन समूहमा जानुपर्ने
सरकारी तथा गैरसरकारी निकायसँग समन्वय गर्नुपर्ने
उल्लेख बताए।

वन समूहकी कोषाध्यक्ष निर्मला थापाका अनुसार वनजंगलमा डहेलो लागेको समयमा डराउने भएर करौनुनेभन्दा पनि प्रयोगात्मक रूपमा अधि बढ्नुपर्नेबारे जानकारी पाइएको छ । 'वन्तमा आगे लाग्यो, के गरौं, कसो गरौं' हुन्थ्यो । आगे निभाउनु सकिदैन होलाजस्तो लाग्यो,' उनले भनिन्, 'आगे निभाउनुबारे तालिम लियौं । आफू कसरी सराक्षित

हुनुपर्छ, र आगो कसरी निभाउनुपर्छ, भनेर जान्थौँ ।
साच्चै सोभिता रानाले वनजंगलमै गएर आगलागी
नियन्त्रणबारे गरिएको अभ्यासले आगामी दिनमा
नियन्त्रणमा लिन सकिने दावी गरे । ‘वनलाई कसरी
सुरक्षित गर्नुपर्छ, भन्ने सिकेका छौँ । अरूलाई पनि
सिकाउनेछौँ’ उनले भने ।

काफ़लेले चैतदेखि जेठ महिनासम्म उपभोक्तालाई वनजंगल जोगाउने तरिकाबारे अभ्याससहित सिकाउँदै आएको बताए । 'गर्मी र सुख्खायाममा वनमा डहलो लाग्ने सम्भावना बढी हुन्छ । होमिसयारी अपनाउनुपर्छ । उनले भने, 'हामीले अभ्यास गराएर होमिसयारी अपनाउन सचेतना जगाएका छौ । उपभोक्ता समितिलाई आवश्यक सामग्री सहयोग गर्दै आएका छौ ।' कार्यालयले विभिन्न अग्निनिरोधक सामग्री उपभोक्तालाई दिएको छ ।

हिमाल हेर्न डाँडाकमेरे

■ **अगन्धर तिवारी** (भँवरकोट, पर्वत)

गाउँदेखि करिव ४ घण्टाको उकालो बाटो।
दुङ्गाका छपनीले चिनेको सिङ्गिले जति माथि
उत्कलियो उति लोभ लाग्ने। बाटो छिचोदै
जाँदा वरपरका हेंचा डाँडा तलतल सदै
हिमाल भुत्कदै आँखैअगाडि आएको दृश्यले
यात्राको थकान मेटिन्छ।

डांडामा पुगेपछि समथर चरनको बीचमा टेम्टा बस्नेहरूलाई सहज छ। देउपुर्वाट ४ घण्टामा पुग्न सकिने यहाँ मौसम खुलेको बेला दाँतफैँ लहरै मिलेका हिमालले मोहनी लगाउँछन्। फेवातालमा छाया देखिने माछापुच्छे यहाँवाट हातैले छुन मिल्नेगरी देखिन्छ। त्यसबाहेक धौलागिरि, अन्नपूर्णलगायतका हिमाल अखिआगाडि देख्न सकिन्छ। जंगलको बीचमा रहेको भैँसीगोठ र बरपको चरनक्षेत्र अझ लोभलाग्दो छ। रातामा मृग, हरिण, घोरल लगायतका जंगली जनावर चरन र पानी खान यहाँ आउँछन्। त्यसबाहेक विभिन्न चराचुरूडि गी करणको आवाजले रातभर सरीतभर बन्छ।

ग्रामीण पर्यटनको प्रवर्द्धनमा डाँडाकमेरे
पुगेका गण्डकी प्रदेशका उद्योग, पर्यटन, वन

तथा वातावरणमन्त्री विकास लम्सालसहितको टोलीले यहाँ व्यवस्थापन बसाइ हुनुपर्ने बताए। 'पानी र काठो सहज भएपछि, यहाँ घुम्न आउनेको कमी हुँदैन,' लम्सालले भने, 'होटल र बार रिसोर्ट बनाउनुपर्छ। लगानी गर्दा खेर जडिदैन।' धेरैजसो विदेशीले शान्त र धुवाँहोलांमुक्त पर्यटनमा रोजेकाथिएकाले यो वाटो हुँदै घोडेपानी पुग्ने र घोडेपानीबाट मोहरेडाँडा हुँदै यहाँ बास बस्न आउने पर्यटक बढ्ने उनले दावी गरे। 'चर्चित घोडेपानीबाट अहिले पर्यटकहरू घासखोला भररै बेनी-जोमसम्मको धूले वाटो हिँड्नुपर्दा आर्जन भइसकेकाले यो वाटो उपयुक्त विकल्प हुने' उनले बताए।

अहिले पनि घोडेपानीबाट विदेशी पर्यटकले यो बाटो यात्रा गर्छन् । बीचमा केही किलोमिटर जंगलको साथै ससकपण भएकाले मुस्कलले हिँडिरहेका स्थानीय अर्घु मानबहादुर हमालले बताए । 'अर्फी ५-७ किलोमिटर दमालाँ जोडइनसके सजिलो हुन्थ्यो,' उनले भने, 'अरू बाटामा धुलैधूलो भएपछि यो बाटो धेरै चल्छ ।' डाँडाकमेरेबाट मोहरेडाँडा-दिनाचन पर्वतका हुँदै यो बाटो घोडेपानी पल्लामा पुग्न सकिने उनले बताए ।

મોદી ગાઉપાલિકા-૨ દેડપુરમા પર્ને
 બંચરકોટકો ડાંડાકમેરેલાઈ પટ્ટકીય ગત્ત્ય
 વનાનસકે દેડપુર ઋ મુક ગાઉંકો મુહારે
 વરણને સ્થાનીયકો દાવી હુ. હુકલકો
 અગુવાઇમા ગત વર્ષ દેડપુરકો મૈદાન
 મુક મુકદેરાલી ગાઉડેહ યાહોમમકો
 કોરિવ ઋ કિલોમીટર હોરોટો વાટોલાઈ ૧૭૭
 સિંહીસહિતકો પદમાર્ગ બનાવકો હુ. ૬૬
 કિલોમીટર દૂરીમા રહેકો ડાંડાકમેરેસમ
 જોડન વીચમા અકૈ ૬ કિલોમીટર વાંકી
 હુ. ઓહલે કામ બદરહેકો હુ. મુકકો
 કુલમાન ગુરુહે મને, પદમાર્ગ સકિપાઈ અરુ
 વિકત્ય હોજન સર્જિલો હુન્હુ. ગુરુહરુકો
 વસોવાસ રહેકો મુકલાઈ નમુના ગાઉં
 કુલમા વિકાસ ગને સ્થાનીય લોગપરકો હુનુ.
 ગુરુહ સંસ્કૃતકો પ્રચાર ગને ગરી ગત વર્ષદેહિ
 હોમરેટે સ્થવાનવામા લ્યારેહુ. ૧ પદમાર્ગ
 ગત ઋ ચિસો હાવાપાની રુચાડનેહરુકો લાગિ
 યો વાટો 'બોર્જન રેટ' વન્ને દાવી અગુવાકો
 હુ. 'પુરાના પદમાર્ગ મોટરવાટાલે હિયાહિયા
 પારેકા હુનુ, મોદી-૨ કા વઢાયત્વ વિકાસ
 તિમ્તિમ્તિવાલે મને, 'યો વાટો બનાપર પ્રચાર
 ગને સકે વિકાસલે ફડકો માને થિયો.'

छोटकरी

दुर्घटनामा मृत्यु

गारखा (कास)- ह्या छुट्टी इश्टनामा जिल्ह्याचा अर्धचंद्राच्या ज्यान गएको छ। आइतवार दिनेसो आइतवार गाउँपालिका-९ विद्युत्चोक्रमा सामान फाँटे क्रममा बाइब २५६९ नम्बरको मिनी ट्रकबाट लडेर घातेमा परेका भाविइ विरासुन्दरी-१ विशाल तगरका ५० वर्षीय विष्णु श्रेष्ठको अर्धचंद्रा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो। टेक र चाकलाई नियन्त्रणमा लिइएको सहिले जनाएको छ। त्यस्तै शनिवार राति सिरानचोक गाउँपालिका-६ जिउनेभीरमा बाइब १६२९ नम्बरको ट्रि-सडकबाट एफ सय २० मिटर तल रोदीर्धी नसीमा खडा चानक सोही ठाउँका २० वर्षीय समान खड्काको ज्यान गएको छ। नामगैरना गहा नगएका ट्रिपका सहचालक बेपता भएको ट्रिपका प्रहरी प्रमुख दयाचरण पौडेलले बताए।

समाजवादीको कार्यदल

गोरखा (कास) - नयाँ शक्ति पार्टी नेपाल र संघीय समाजवादी फोरमको पार्टी एकीकरणसँगै बनेको समाजवादी पार्टी नेपालले जिल्लास्तरमा संयुक्त कार्यक्रमदल बनाएको छ। पार्टी एकतालाई व्यवस्थित गर्न नौ सदस्यीय कार्यदल गठन गरिएको केन्द्रीय सदस्य ज्ञानेन्द्र कुमालले बताए। 'पार्टी एकतमा केन्द्रलाई सहयोग पुगास् भन्ने ढंगले जिल्लास्तरमा पहिलो पटक कार्यदल बनाएको हौं' उनले भने।

KANTIPUR PUBLICATIONS PVT. LTD.

KMG
KANTIPUR MEDIA GROUP

ENJOY

NOW SHOWING

DOLBY
ATMOS SOUND

BIG Movies

Aladdin(3D)
9:00 am, 12:00 pm, 3:00 pm, 6:00 pm

Brightburn
9:00 am, Br Bikram 2 : 12:30 pm

बैर विक्रम 2
Jatra! Jatra : 8:30 am, 11:30 am, 2:30 pm, 5:30 pm, 8:30 pm

అర్ధ్రం
Jatra! Jatra : 8:30 am, 11:30 am, 2:30 pm, 5:30 pm, 8:30 pm

STUDENT OF THE YEAR 2
10.05.19

Studio of the year 2 : 3:30 pm, 7:00 pm

Studio

4011643/45
01-212233

NLIC City Centre

Kamalpokhari, Kathmandu

www.bigmovies.com.np
facebook.com/bigmoviesnepal

Wednesday & Thursdays

185

At Rs.
Concessory price

QFX cinemas

NOW SHOWING

For booking and updated info:
 Kathmandu: 01-4422220, 4433275
 Narayanganj: 056-52078
 Nepalgunj: 081-411330
 Pokhara: 061-522630/47
 Biratnagar: 023-543083
qfxcinemas.com

FIRST TIME IN NEPAL

DOLBY ATMOS SOUND

For booking: 01-4362712
 Ganguba, Kalmandu
www.facebook.com/bsrmovieinnepea
www.bsrmovies.com

NOW SHOWING

Aladdin

3D
31ST MAY

बीर बिक्रम 2

3D
30TH MAY

ALADDIN

3D
31ST MAY

CURRENT SHOWTIME

MOVIES	ATMOS 1	ATMOS 2
ALADDIN	11:30 AM 8:30 PM	
JATRAI JATRA	2:30 PM 5:30 PM	11:00 AM 8:00 PM
BIR BIKRAM 2		2:00 PM 5:00 PM

**X-TRA
SUPER DAYS**

TUESDAY
 190/-
 ALL DAY
 BSR owns the rights to change the show time

गुना सिनेमा

Showing Time
8:20, 11:20, 2:20, 5:20

**GU
NA
GROUP**

गुना सिनेमा हल प्रा. लि.
Guna Cinema P. Ltd.

वीर विक्रम
ADNAN SAMI
OFFICIAL T
1M
PLUS V
जेत

Kadake kamal ke

जोड़े जाना

- Student of the Year 2
- वीरविक्रम २ • जोड़े जाना
- दाल भात तरकारी • ए मेरो हजुर ३
- यात्रा • Kadake kamal ke

- Kadke kamal ke
- वीरविक्रम • जोड़े जाना • यात्रा २
- ए मेरो हजुर • दाल भात तरकारी
- Student of the Year 2

तपाईंको आज		
	नेष	लाम बन्दने
	सुष	काम बन्ने
	मिशुन	धर्म बन्दने
	ककट	दिविया बन्दने
	सिंह	महत्वपूर्ण काम हुने
	कब्या	खटपट
	तुला	वादविवादमा सफल
	तृश्चक	वैमनस्यता
	धनु	स्फुर्ति बन्दने
	मकर	आकस्मिक लाम
	कृष्ण	पदोन्नति
	मीन	कान्ति क्षय

काठिपुर टेलिभिजन

५०० शुभारम्भ/अंकितुर ५३० राधे राधे ६०० जीवन विमान ६३० वारतु नन्दन ७०० गुडमर्निङ लेपाल ७३० काठिपुर समाचार ८०० गुडमर्निङ लेपाल ८३० काठिपुर वृक्ष ९०० रमाइस आफ नेपाल ९३० काठिपुर समाचार १००० दस बजो १०३० खुशिया कान	८३० दस बजो ५०० कल काठिपुर रिपोर्टेड ६३० काठिपुर समाचार ७०० भानु ब्रह्म ढेकन (अ लोडी) ७३० हृदय द फ्यास ८०० काठिपुर समाचार ८३० फाजर साइड ९०० दस बजो ९३० काठिपुर वृक्ष १००० भानु ब्रह्म ढेकन (अ लोडी) ११३० काठिपुर समाचार १२०० कल काठिपुर रिपोर्टेड
--	--

**Radio
Kantipur**
१०५.१

रेडियो कान्तिपुर रेडियो राष्ट्रको

९६.९ काठमाडौं, मेडेटार, वीरगन्ज, भरतपुर,
नैरहवा, १०५.१ पोखरा, धनगढी, नेपालगन्ज

०५:०० भक्ति जगन्नाथ (बालकण्ठ) ०६:१० नयाँदेखि अगाडि दर्पण किराङ्ग ०६:३० कान्तिपुर हवाई ०७:०० द. हेमलतमघन ०८:०० द. हेमलतमघन हल्लु द.कमलेश्वर/गोविन्द ज्ञवाजी ०८:०५ द. गुडमन/गोविन्द (सिमाना) ०८:३० ओलेख राउ गोरेल ०९:०० कान्तिपुर हवाई ०९:१० ट्राफिक अपडेट ०९:५० राष्ट्रिय गीत ०९:२० मलाम्बा नन्दा परा (गुमराज) १०:०० स्पेसिफिक हवाई १०:५० रजदीक हाड कोर (बहिरा)	१५:५५ लोनालीना (रामा को) १६:०० श्रवण बस्नेत/सुमन ज्ञवाजी १६:५५ सगरमा (गुम/राहुन) १७:०५ किराङ्क हवाई १८:५० द. ओमिदियन परा (सिमाना) १९:५५ बाला गीत २०:३० स्पेसिफिक वर्ड (बहिरा) २१:३० कान्तिपुर हवाई २२:०० न्दुलान नन्दा (दिपाङ्कजी) २३:०० सेकुपिटी हल्लु खान्दान हवाई २४:०५ सिसाकण्ठ (रेलम) २५:०० कान्तिपुर हवाई
---	---

अस्पताल र विधि

घोस्वामा महालयमा बमरुद्ध

राम खजारी रमा कोण्ड/बमरुद्धमा रहेका	०६१-५०१०१०१
कास्की रैखन	०६१-५०१००००
टाकामा जेठा	०६१-५०१००१२
राम बाबुर जेठा (दिपाय्मा चलन)	०६१-५०१००००
एपिपामागमन रमा	०६१-५०१०००६/७
जोषियमा विष्णु अरुणमा	०६१-५०१००१४/१५/१६
रमा अरुणमा	०६१-५०१००१३
विद्वान् रमा अरुणमा	०६१-५०१००११
पोखरा विद्यापीठमा लेखामा	०६१-५०१००१०/११/१२/१३
कोशी प्रशासन कार्यालय	टोलो दि. १९९१/०६-१९८६/९१
कोशी प्रदे. कार्यालय	०६१-५६४१००/०६८६०३२३
फिरोज प्रदे. कार्यालय	०६१-५०१००३३३/०६८६०३३३३३
फिरोज प्रदे. बजार	१०३/०६१-५०१००१२
जयराज प्रदे. बजार (काठमाडौं जेठा)	०६१-५०१००१०२/५०१००१००२

बमरुद्ध

गोर्खापति अरुणमा अरुणमा	०६१-५०१००१०२/५०१००१००२
-------------------------	------------------------

[illegible]

બોલિકો પાઝો									
વિક્રમ સંવત ૨૦૧૯ સલ જૈઠ ૧૪ થી મંગલવાર તલ્લુચ્ચ ૨૮ થી ૨૦૧૯ ડેચોઠ કુષાપક્ષ	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦
નવની સિધિ દિનકો ૧૨:૦૧ બૌદ્ધસમ આપત્ત દશની સિધિ, પૂર્વામદાદપ્પા નક્ષત્ર દિનકો ૦૪:૫૭	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦
બૌદ્ધસમ આપત્ત ઉપરમદાદપ્પા નક્ષત્ર, ચિત્તુરમ્મ યોગ દિનકો ૦૧:૧૩ બૌદ્ધસમ આપત્ત પ્રીતિ	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦
યોગ, લબીજ કરણ રાત્રિકો ૧૦:૫૫ બૌદ્ધસમ આપત્ત મંદ્રા કરણ, કુરુમ રાશિના પદ્મના પ્રાપ્ત:	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦
૧૧:૨૧ બૌદ્ધસમ આપત્ત નીન રાશિના ।	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦
જ્યો. રામપ્રસાદ સિટૈના	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦	૨૩૫૨૫	૧૧૩૦

तस्विर : मनोज पौडेल/कान्तिपुर

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ राजबहादुर शाही (पापु, मुगु)

गाउँमा धान फल थालेको हेर्दा मुगम कार्मारोङ गाउँपालिका-१ पापुका ७ वर्षीय रनचन्द्र बडुवाललाई सपना हो वा साँच्चै भन्ने दुविधा हुन्छ । कुरा गर्दागर्दै खुसी हुन्छन् । यसको कारण पनि छ । कोदो पनि नपाक्ने गाउँमा धानका बाला भएर उनीमात्र होइन, धेरैका लागि अचम्मको विषय छ ।

‘पहिले यहाँ धान फलैनथ्यो, बाहिरबाट चामल ल्याएर भात खान्थ्यो,’ उनले भने, ‘सात वर्ष भयो धान फल्न सुरु गरेको छ। अहिले हाम्रो पापु गाउँमा कृषि, हुँगे, चान्फल, खच्चेलो पाखोमा धान फल्छ।’ समुद्र सतहदेखि २ हजार ८०० सय ७२ मिटर उचाइको पापु गाउँमा ८५ घरधुरी छन्। पाखो जंगमाल गाउँले परम्परादेखिको कोदो, चिनो र कागुनोको सप्त पाखे धान फलाउन लागिपरेका छन्। पापुमा धानसँगै खर्सानी, टमाटर र काँकोसमेत फल थालेको छ।

चितै गाउँका लादेगार्डमा दुई वर्षदेखि खुर्सानी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ । 'हाम्रो

बारिमा खुसांनी फल धाल्यो, पहिले फल्टेन थियो; स्थानीय सेरापासाडम् तामाडले भनिन्, 'हामी दंग परेका छौं, अहिले बारिके खुसांनी वषर्भरी पुन्छ । यसअघि स्थानीयले छाडल छाडबाट खुसांनी, टमाटर र प्याज त्याएर खान्थे । छाडल गाउँमा भने करि पांच वर्षयता खुसांनी, टमाटर, भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र अन्न वाली फस्टजुन छोडेको छ ।

वेसीको अनुवाली लेकीतर सन फल सु
थालु जलवायु परिवर्तनको असर
हुनुन ९ नम्बरका वडाध्यक्ष सिंह बुढाले बताए । जौ, कोदो
र फापर नै लेकीत गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल थालु
अध्ययनको विषय भएको उनको बुझाइ छ । किसानलाई
अन्न फलाउन लेकीतर उर्खिनुपर्ने समय आएको छ,
उनले भने, 'पापुसहित उच्च लेकाली बस्ती भए र चिमाथ
गाउँमा पनि धान फल सुरु गरेको छ ।' उनका अनुसार
माथी गाउँमा स्याउ फल छाडेपछि स्याउ स्यानी चर्चित

छन् । स्थानीय शेरबहादुर तामाङले दाना लाग्न छाडेपछि स्याउका बोट काट्न थालेको बताए । उनका अनुसार पाँच वर्षयता माथ्रीमा खर्सानी पनि फल्न छाडेको छ । गाउँमा

कोदो नफल्दा लेकाली वाँभो जमिन
खनजोत गर्दै खेती गर्दै आइरहेको
मागी गाउँकी छिरिङ तामाङले

बताइन् । उनका अनुसार छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको सालिम, रोवा, चराप, बालचौर, लुम्स गाउँमा फल्ने धान कोदो र मकै बाली पनि लेकतिर

सरेको छ । कहिल्यै धान नफले सोभा गाउँमा अहिले जुँगो धान फल्न थालेको छ । 'यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,' सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, 'तल वेंसीमा फले अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि बसाइँसराइ रोकिएको छ ।'

उनका अनुसार अन्नबाली लेकतिर सदैव जान थालेपछि, वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गाजमिनमा कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन्। खट्याड गाउँपालिकाको आम, रिरिघा, ह्याङ्लु, रातापानी, सुकाढिकलगथत बस्तीमा उत्पादन हुने कोदो, कोदो र मकै वाली माथिल्लो बस्ती सेरी, श्रीकोट, माफ्फचौरमा सरेको छ। सुकाढिक गाउँमा पनि ओप, अम्वा र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णारि गिरिले सनाए।

अन्नवाली र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पदैँ गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए । जिल्लामा चराको प्रजाति लोप हुने, वैमौसमी फूल फुल्ने, जमिनको तापक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पदैँ गएको उनको भनाइ छ ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनु पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने । वजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकमार्गेड गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए ।

अन्वलाभिन्दा ५ गुणा आदानी
हुने भएपछि किसान आकर्षित
भएका हुन्, वडाअध्यक्ष गुरुङले
गो. सहकारी संस्थाका अध्यक्ष
समेत रहेका किसान तामाङले
फुलेवा उम्पिको ६ वर्षमा फुलेवा
बताए। फुलेपछि ४० देखि ५
सय दाना उत्पादन हुन्छ। जमिन
मुनिको गानो सतुवा हो, जडीवुटीका
लागि प्रयोग हुन्छ। फुलेने निक्केको
दाना बिरुवाका लागि मुन्छ। उनले
दाना बिरुवा जमिनहुन रोपेको ६
महिनापछि बिरुवा भएर उम्रिन्छ।

‘यो अदुवाजस्तै हो । जति धेरै वर्ष राखियो, त्यति धेरै वर्ष ठूलो र छिपिँदै जाने हो,’ तामाङले भने । उनका अनुसार किसानले दोलखा, इलाम, काभ्रेलगायत जिल्ला पुगेर सतुवासम्बन्धी ज्ञान र सीप सिक्दै आएका छन् । गाउँपालिकाका ३ सय किसानले सतुवाको खेती थालेका

अहिले सुकेको सतुवाको
मूल्य प्रतिकिलो २० हजार
रुपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष
१८ हजार थियो ।

छन् । गापा अध्यक्ष अर्जुन गुरुङले सतुवा खेतीका लागि हरेक वडाबाट बजेट विनियोजन गरिएको बताए । 'कृषि र जडीबुटी साथै जलविद्युत्बाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने हो । कृषि र जडीबुटीमा युवा आकर्षण बढ्दो छ,' उनले भने ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन-
काफलेका अनुसार उच्च पहाडी
भूभाग पाइने नुसार औषधी हो
सन्तुवा । यसको जरा अदुबोको जस्त
हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, वान्त
वा पखाला भएमा विरामीका लागि
सन्तुवा सेवन गरिन्छ । यो बिरुवा
नेपालका महाभारत तथा हिमाली
क्षेत्रका १ हजार सन्तुवादेखि २ हजार
मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ ।
‘सन्तुवा पहिले भारत निकासी हुन्थ्यो
अहिले चीनमा निर्यात हुन थालेको
छ’ उनले भने ।

नमूना राजधानीका लागि बहस

■ वसन्तप्रताप सिंह (बम्हाड)

सदरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।

तस्विर : कान्तिपुर

पश्चिम प्रदेशमा भने राजधानीलाई कस्तो बनाउने
बहस सुरु भएको छ । प्रदेशसभाका सभामुख
नबहादुर थापाले नमुना राजधानी निर्माणको लिखित
सार्वजनिक गरेपछि बहस सुरु भएको हो ।

ववाद र विरोधका बीच असोजमा सुदूरपश्चिम
सभाभाको बैठकको बहुमतले प्रदेशको राजधानी
गलीको गोदावरीमा बनाउने निर्णय पारित गरेको
छ । चुनौती दिँदै रिट परेपछि यो विषय अहिले पनि
लतमा विचाराधीन छ । यसैबीच सभामुख थापाले
र परेको खाकाले राजधानीको स्वरूपको बारेमा
फल सफल गरेको छ ।

[illegible]

जधानीका लागि गोदावरी खोलाबाट विद्युत्
प्राप्त गर्नेदेखि नजिकै रहेको चुरे क्षेत्रलाई खुला
प्रादेशिक विकास गर्नेसम्मका योजनाहरू
अन्तर्गत धेरै आफ्नो अवधारणाका समेटेका छन्। आर्थिक
विकासमा आधारित, विविध संस्कृति भल्कने, उच्च, जेष्ठ
शैक्षिक तथा बालमैत्री संरचनामा स्वचालित प्रविधिको
उपयोग गर्ने, हलौत सडक, प्राकृतिक उद्यान कस्तो
रूपमा बनेदेखि भवनको नामकरण कसरी गर्ने
कस्तो गर्ने थालेको आफ्नो अवधारणाको औल्याएका छन्।

यापाले राजधानी रहने क्षेत्रमा रहेका पानीका मुहान,
गतिक तालको संरक्षण तथा विकासको मोडल, ढल

वडाध्यक्ष

रामप्रसाद राई गाउँपालिका वडा १
मा एक योजनाबारे जनताले जवाफ
देउछ, त्यहाँका वडाध्यक्षले ३ दिनदेखि
कार्यालय बन्द गराएका छन् । जेठ
गते ओख्रेको सप्तमी बजारको दिन
भाँकी विनियोजन समूह मात्र बाँडा के क जनप्रतिनिधि

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, ध्वनि प्रदूषण नियन्त्रणको तरिकाहरू पनि सुझाएका छन् । राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चोकहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय विविष्टता देखिनेगरी राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणाका उल्लेख छ ।

खेलकूदा संचरणा, व्युत्पार, केवलकार, हेलीयाडा
निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणाप्रमाण
सिवांस्तरा व्याख्या गरिएको छ। राजधानीलाई
बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको
संघाहलको रूपमा परिचरणा उनको अवधारणाप्रमाण
छ। प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न सवैधानिक
निकाय तथा विषयगत कार्यहरू, मन्त्री निवास,
अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुरक्षा चेक
पोस्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार गरेका
छन्। अवधारणाभा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिक
व्यवस्थापनसँगै संचरणा निर्माणको समय रेखासमेत
निर्धारण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७९, ०७७ बाटा
२०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य
सम्पन्न गर्ने कार्ययोजना समेत उनको अवधारणा पत्रले
समेतेको छ। उनले कुन संचरणा कति समर्थन
निर्माण गरिसकेन र त्यसको व्यवस्थापनका लागि
कस्ता कस्ता कानून र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

मले बन्द गरेर

अवधारणामा उल्लेख गरेका छन् । सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेका राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन् । नमुना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिब ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन् । ३ वर्ष योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिब साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनपर्ने हुन्छ ।

‘सबै संरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ,’ थापाले भने, ‘अहिले नै यो विषयमा छलफल गरि बहस गर्ने सबैको भने सबैले गर्व गर्नुलायक राजधानी बनाउन सक्छौं, सिंगो प्रदेशको विविधतालाई हामी राजधानीमा समेट्न सक्छौं ।’ थापाले राजधानीको खाका आफ्नो व्यक्तिगत विचार भएको बताउँदै यस प्रदेशको नानार्फाका हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए । उनले आफूले तयार गरेको खाकाका यहाँका बौद्धिक बर्गलाई छलफल, बहस र परिमार्जनको लागि आफूले अग्रह गरिरहेको बताए ।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी
व्यापस, बन्हाङ्का प्राध्यापक लालबहादुर वोहरा
भन्छन्, 'थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना
सुदूरपश्चिममात्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्न
लायकको छ। यसलाई आधार बनाएर नयाँ बन्ने
राजधानीको काम गर्न सकिथ्यो भने सबैले आहो ! भन्ने
खालको राजधानी बन्नेछ ।'

न्यायालय

ए। झाँकी
पत्नी भएका
राईले १५
परेका छन्।
प्रथम भय
दक पदाथ
लाई गाली
पुच्यार गरेका
गणपालिका
रए श्रेष्ठलाई
भना थुल्ले

३ दिनअघि कुटपिट गरेका थिए। स्थानीय
एक व्यक्तिसँग सामान्य विवाद भएको
सन्दर्भलाई जोडेर सार्वजनिक स्थलमा
अश्रुधले एक्कासि कुटपिट गरेको पीडित
तेजबहादुरले बताए। वडाअध्यक्षको
कुटपिटबाट गर्धनमा असर परेका श्रेष्ठको
सदरमुकामस्थित जिल्ला अस्पतालमा
उपचार भइरहेको छ। 'गाउँकै प्रमुख
भनेको मान्छेले जनता कूट्दै हिँडेपछि
हामीले कोसँग न्याय खोज्न जानै,
उनले भने।

हार्दिक धन्यवाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस बृहत शैक्षिक मेलालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने
Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी, विद्यार्थी एवं
अभिभावकज्यूहरूलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद
ज्ञापन गर्दछौं।

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

BRIDGEWATER
INTERNATIONAL COLLEGE
Sinamangal, Kathmandu

CAPITAL COLLEGE
AND RESEARCH CENTER

GOLDENGATE
INT'L COLLEGE

KATHMANDU
WORLD SCHOOL

Sponsors

ORGANIZED BY:

उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल
 HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISSAN)
 (संस्था शैक्ष. समिति, काठमाडौं) | Office at 01-4444444, 4444444 | E-mail: hissannepal@gmail.com | WWW.hissan.org.np

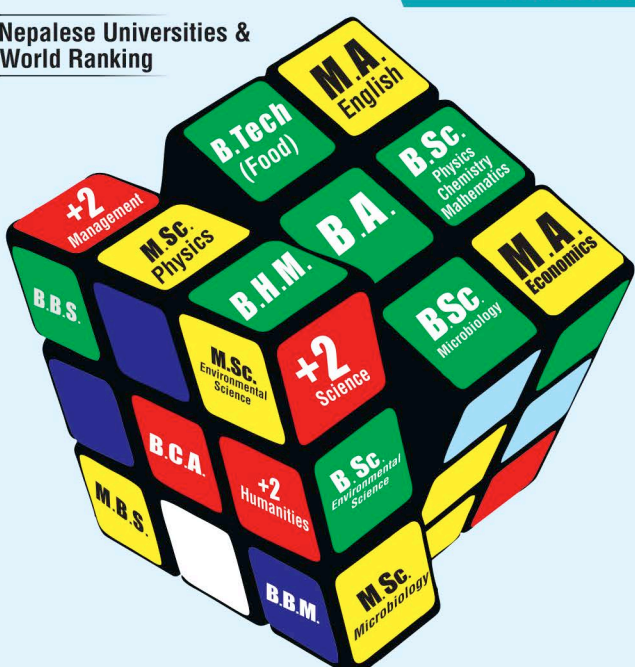

12th
years
OF EXCELLENCE
IN EDUCATION SECTOR

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities & Colleges
21533 Positions In World Ranking

ISO 9001:2008 Certified College
(T.U. AFFILIATED)

Way to solve!
there are many ways,
but we show the right one.

GOLDENGATE INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battispatali, KTM
Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059
E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW

चन्द समूहको आतंक

राजधानीमा शंखलाबद्ध विस्फोट

● सुकेधारा : ३ को मृत्यु, ४ घाइते

● घट्टेकुलो : १ को मृत्यु, १ घाइते

● **थानकोट :** २ घाइते

■ जनकराज सापकोटा (काठमाडौं)

प्रतिबन्धित नेत्रविक्रम चन्द सम्बले राजधानीका विभिन्न ठाउँमा आइतवार शृङ्खलाबद्ध विस्फोट गराउँदा ४ जनाको मृत्यु हुनुका साथै ७ घाइते भएका छन्। घडेलो, सुकेधारा र थानकोटाका विस्फोट गराइएको हुन्। सुकेधाराको विस्फोटमा तीन र घडेलोमा एक जनाको मृत्यु भएको हो। ती दुवै स्थानमा गरी ५ जना र थानकोटाका भएको बेग्लै विस्फोटमा दुई घाइते छन्।

घट्टेहोलासित लोकमञ्जरी काकीको घरमा अपराहत
 किशव ४४ बज्यो २० मिनेटमा भएको विस्फोटमा
 शिखा तथा ब्यान्सरायक तालिम पारिबू (सीटीडीभीटी)
 इकाईका विद्यार्थी नेता प्रज्वल शाहीको मृत्यु भएको छ ।
 ४ वर्षे ३० मिनेटमा सुबोधारासित एक सैनिकमा
 विस्फोट भएको थियो । राति ८ बजेर थापाकोटमा
 एक ईटाभडामा भएको विस्फोटमा चन्द्र समूहका दुई
 नेता घाइते भएका थुप्रैले जनाएको छ । थापाकोट
 वृत्तका डीएसपी कुमार थापाका अनुसार विस्फोटमा
 बृद्ध लामा र अर्का एक घाइते भएका हुन् ।

घडखुल्लो विस्कोटोमा रवीन केसी र सुकेधारामा सुन्दर
महजन, हेरी खड्का, छोटो ठाऊर स्थायी घर बना घाडतेह
जुन, केसी रूक सानुमेरी त्यापी ४ भाई विचन्द्र
क्याम्पसमा अध्ययनरत थिए। उनले प्रहरीलाई आफू
प्रज्वल शाहीलाई भेट्न गएका बेला उनको कोठामा
अस्थितार भागे वताएकौं आन। घाडतेहरुको वीरारत
अस्थितार चर्चाहरुको झुम अस्थितार उपचारार
भइरहेको छ। ओममा उपचाररत पंचमथ्ये तीन
जनालाई सघन उपचार कम्मा राखिएको छ।
घाडते एक जनाको उपचारको गम्भीर जोट रहेकोको
र अर्काको खुट्टाको भाग गमेको प्रहरीले चेतावनी

छ। सुकेधारा विस्फोटका घाइते सुरेन्द्रको अनुहारमा तथा हरिको पेट र दुवै खुट्टामा चोट लागेको छ। महानगरीय प्रहरी कार्यालयले दुवै विस्फोटका घटनामा

चन्द्र समूहका हात रहेको बताएको छ । प्रहरी कारवाहीका क्रममा भोजपुरमा गोली लागी आफ्ना कार्यकर्ता तीर्थराज घिमिरेको मृत्यु भएको विरोधमा

सोमवार बन्द आह्वान गरेको चन्द्र समूहले त्यसैका लागि आतंक फैलाउन विस्फोटक सामग्री परीक्षण गर्ने क्रममा घट्टेकलो र सकेधारामा विस्फोट भएको

चन्द समूहका ७ पत्राउ

प्रहरीले विस्फोटक पदार्थसहित चन्द समूहका ७ जनालाई कोटेश्वरको नरेफाँटबाट पक्राउ गरेको छ । महानगरीय प्रहरी वृत्त बानेश्वरका डीएसपी गोविन्द काफ्लेले नरेफाँटस्थित एक घरबाट पक्राउ परेकाको साथबाट चारवटा प्रेसरकुकर, बन्द आह्वान गरिएको पम्प्लेट र बाँसको भाटा फेला परेको बताए ।

8 ਠਾਊਂਮਾ ਸੇਨਾਦੁਰਾ ਡਿਸਪੋਜ

ललितपुरको लगानखेलस्थित वसपाको, सानपा, ग्वाको र काठमाडौँको अनामनगरमा दिउँसो विस्फोट भएकै घरमा वेलुकी शंकास्पद प्रेसरकृकर फेला परेका छन्। चौरे स्थानमा भेटिएका कृकरलाई वेलुकी नै सेनाले डिस्पोज गरेको छ।

सुरक्षा कडा पार्नु : गृहमन्त्री

विस्फोटका घटनालगत्तै गृह मन्त्रालयमा सुरक्षा समितिको आकस्मिक बैठक बसेको छ । बैठकमा गृहमन्त्री रामबहादुर थापाले सबै सुरक्षा निकायलाई कडा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिएको गृहमन्त्रीका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार सूर्य सुवेदीले बताए ।

राजधानीको सुकेधारामा आइतबार विस्फोटपछि घटनास्थलमा
अनुसन्धान गरिँदै । तस्विर : केशव थापा/कान्तिपुर

तस्विर : केशव थापा/कान्तिपुर

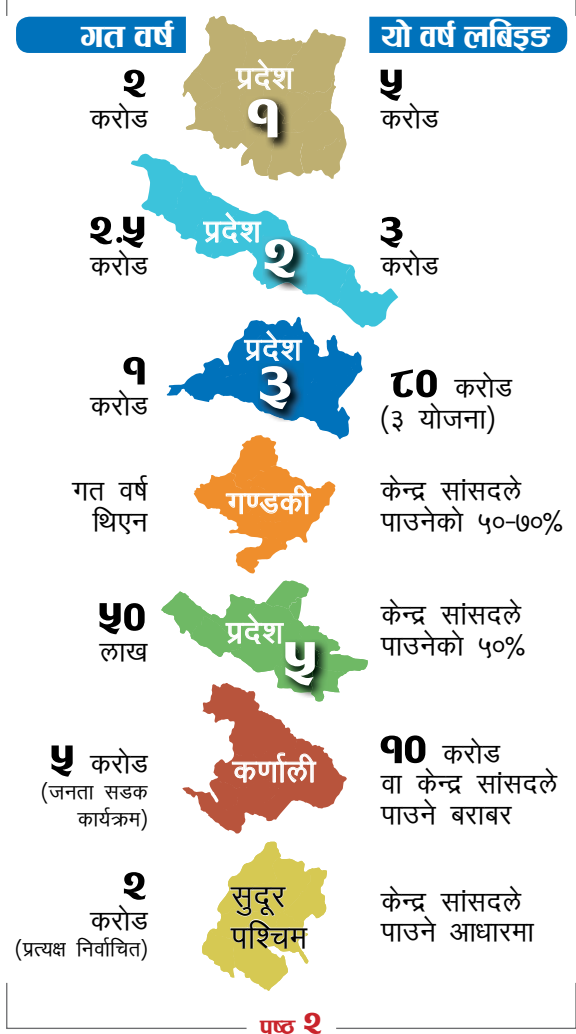
प्रहरीले जनाएको छ, थानकोटमा भने विस्फोट सामग्री ओसारने क्रममा विस्फोट भएको अनुमान छ।

बाँकी पृष्ठ १६ ►►

बाँकी पृष्ठ १६ ▶▶

सांसदलाई सोभै बजेट गर्न नेताहरूकै

प्रदेश सांसदहरूले पनि माग्दै

न बोलकबोल न लेखापरीक्षण

काठमाडौं (कास)= गत वर्ष मकवानपुरमा ५ दश डिप वोरिङ निष्कापण काम गरियो । जिल्ला समन्वय समिति मकवानपुरबाट काम हुनुपर्नेमा उपभोक्ता समितिले निर्माण व्यवसायीलाई 'टेक्नामार्थ टेक्न' दियो । सार्वजनिक खरिद नियमावलीअनुसार यस्तो आफूले जिल्ला लिएको काम उपभोक्ता समितिले अरुलाई दिन मिल्दैन । जसमा मकवानपुर को उपभोक्ताबीच सम्मिलित भएको ५ दश डिप द्युवेले वोरिङ काममा २९ लाख ४९ हजार रूैयाको काम ठेकेदार गरे । नियमअनुसार १० लाखभन्दा बढीको खरिद कार्य बोलपत्रबाट हुनुपर्छ । मकवानपुरमा फरक १० उपभोक्ता समितिले एउटै फर्मबाट पोल किने । गत वर्ष मिलेमलामो १ करोड ८ लाख रूैयाको पोल किन्ने काम भयो ।

बोकी पट्ट २ ➡

बाँकी पृष्ठ २

बजेट दिँदा
सांसद कमजोर

- **तिपिन अधिकारी**
संवैधानिक कानूनविद्

निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम भनेर नेपालमा जसरी सञ्चालन गरिएको छ, त्यस्तो प्रदेश

कार्यक्रममार्फत सांसदलाई प्रभावित गरिन्छ। शांति पृथकीकरणको सिद्धान्तअनुसार संसद्को काम सरकार बनाउने, सरकारको जवाफदेहिता खोज्ने, बजेट परीक्षण गर्ने हो। कानुन बनाउने हो। विकास कार्यक्रममा सहभागिता खोज्ने अधिकार शांति पृथकीकरणको सिद्धान्तले दिँदैन। विकास निर्माणसम्बन्धी विषय कार्यकारिणी अधिकारसँग सम्बन्धित भएकाले नेपाल सरकारले सञ्चालन गर्ने हो।

नीति तथा कार्यक्रम सरकारले पत्र गर्छ, खर्चको बन्दोबस्ती गर्छ। संसदमा पनि सरकारले पत्र गर्छ। सरकारले हाम्रो कार्यक्रमलाई [तिमीहरूले सहयोग गरिरहे] हामी पनि योजना तथा विकास निर्माणमा सहयोग गर्छौं भन्ने ढंगले कार्यक्रम ल्याएको देखिन्छ। संसदीय पद्धति भएका र सरकार संसदप्रति जवाबदेही हुनुपर्ने पद्धति भएका मुलुकमा यो कार्यक्रम सञ्चालन भएमा सरकारको जवाफदेहीता माग पर्ने सवालमा कमीकमजोति देखा पर्ने थाल्छ। विशुद्ध संसदीय अभ्यास भएका मुलुकमा विकास निर्माणका लागि संसदलाई वजेट वित्तियोजन गर्ने संस्कार छैन। यस्ता कार्यक्रम कसरी आयो वा ल्याइयो भन्ने प्रश्न पनि उठ्छ। भारतमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री पी.वी. नरसिंह रावको पालामा संयुक्त सरकार थियो। तुलनात्मक रूपमा कमजोर भएकै हुनाले सरकारलाई बलियो बनाउन र सांसदलाई अलि-अलि पैसा दिएर कार्यक्रम ल्याई योजनाका साथ यो कार्यक्रम सञ्चालन गरियो। बाँकी पृष्ठ २ ▶▶

K. L. DUGAR GROUP

SKYWORTH
My Wonderful Life

के साहो चिसो

यस्तो चिसो कि अब तस्वीर बोलछ !

*Conditions Apply

SKYWORTH
INVERTER SERIES

SMVH12B-2A2A1NF

SMVH18B-4A1A1NC

SKYWORTH
NON-INVERTER SERIES

SMFH12B-2A2A1NA

SMFH18B-4A2A1NA

SMFH24B-4A1A1NA

3
YEARS

WARRANTY*

FOR AFTER SALES Toll Free No: 1660110090

चिसो पनि
बचत पनि

Smart Appliances P Limited

Corporate office:
Charkhal, Dillibazar, Kathmandu,
Tel: 01-4437991

Company Showroom:
Charkhal, Dillibazar, Kathmandu,
Tel: 01-4436920
Jain Bhawan, Main Road, Biratnagar,
Tel: 9819018144, 021-522758

For Direct Enquiry:
9801105385, 9801305519
For Dealership: 9801105114

EXTRA
COOLING

ENERGY
SAVING

COST
EFFECTIVE

सीप सिकेकै युवा बेरोजगार

बुटवल उपमहानगरपालिकाले सञ्चालन गरेको निःशुल्क सिलाइकटाइ तालिम लिदै महिला ।
तस्विर : अमृता/कान्तिपुर

■ **અમૃતા અનમોલ** (વૃટ્તલ)

देवीनगरकी सिजंजा पन्थीले दुई वर्षअघि अचार बनाउने तालिम लिइन् । उनीसहितका ३० जनालाई उमहानगरपालिकाले सातदिन तालिम दिएको थियो । पन्थीले केही दिन अचार बनाएर बेच्ने प्रण पनि गरिन् । तर, बजारमा पाइनेजस्तो स्वादिलो अचार बनेन । त्यसपछि काम छोडिन् । गत वर्ष टोलमा क्रिस्टलका गहना बनाउने तालिम आयो । १५ दिन लगाएर तालिम सकिन् । अप्ठ्यारु तथा छिन्कीको लागि ३० वटा माला बनाइन् । तर, यो वर्ष पन्थी व्यावसायिक बनिनन् । चालु आर्थिक वर्षमा उपमहानगरले मेमेयर युवा हलमा कार्यक्रम सुरु गर्‍यो । तिनै पन्थीले तीन महिना लगाएर कुक तालिम लिइन् । यसलाई पनि व्यावसायिक बनाइन् । 'छोटो भयो, अग्ल्यास कम भयो,' उनले भनिन्, 'होटलमा कुक बन्ने गरी सिकने पाइएन ।' तालिम सकेपछि पनि पन्थी घरमै छुन । आय आर्जनको काम थालेकी छैन ।

युवालाई आत्मनिर्भर र स्वरोजगार बनाउन भन्दै अहिले गाउँदेखि सहर तथा वडादेखि टोलसम्म निःशुल्क सीपमूलक तालिम सञ्चालन भएका छन् । तर, पढ्क-पढ्क सीप सिकेका युवाले नि साझाअनुसारको काम छोटा हुने छन् । यहाँ सीप सिकेको जनशक्तिले कहाँ के गर्दै छु, त्यसको आधिकारिक तथ्यांक भने कतै छैन । केन्द्रका प्रशिक्षक गंगा पौडेलले बेलाबेलामा सीप मूल्यांकन गरे पनि सबै जनाको लगत राख्न नसकेको

गंगा का छेदन । बजारको माग र आवश्यकता नबुझी तालिम लिला र दिना समस्या भएको छ । त्यसैमध्येका हुन्, प्रेमबहादुर श्रीस । बागलुङका श्रीस बुटवल कालिकागनगरमा बस्छन् । उनले तीन वर्षअघि सीप विकास केन्द्रले दिएको नि:शुल्क मोबाइल मर्मत तालिम सिके । च्याँ कतै काममा गएर । यसपछि दुई वर्ष तालिमसयामा गएर होलतमा काम गरे । अहिले उपमहानगरले सञ्चालन गरेको तीमर्मतिन विद्युतीय उपकरण तालिम लिए । घर आएको मौका पाएर तालिम लिएका उनी तालिमसंगतै वैदेशिक रोजगारीमा जाने तयारीमा छन् । 'सीप सिकेर यतै काम गर्लौं । तालिम लिनेगर्को थिएँ ।' उनले भने, 'बजारमा नयाँ-नयाँ उपकरण आएर रहेछन् । तर, हामीले परम्परागत मर्मतसम्भार मात्रै सिकेकाले काम पाएन ।'

वृत्तबलमा रहेको सीप विकास केन्द्रले वार्षिक करिव दुई हजार जनालाई निःशुल्क सीपमूलक तालिम दिने गरेको छ । तालिमका विषय फरक छन् । समय पनि लामोदेखि छोटो दुवै छन् । यहाँ सीप सिकेको जनशक्तिले कहाँ के गर्दै छ, त्यसको आधिकारिक तथ्यांक भने कैतै छैन । केन्द्रका प्रशिक्षक गंगा पौडेलले गेलावेलामा सीप मूल्यांकन गरे पनि सबै जनाको लगत राख्न नसकिएको

वताए। सीप अभावमा युवा बेरोजगार भएको भन्दै रूपन्देहीका सबैजसो स्थानीय तहले निःशुल्क सीपमूलक तालिम दिने गरेका छन्।

बुटवल उपमहानगर र सैनानामा
नगरपालिकाले त प्रस्ताव अहवात
नै गरेर ९० दिने निःशुल्क तालिम
चलाएका छन्। भैरौँ बुटवल
उपमहानगरको माहिलाका लागि
लघुउद्यम तालिम सुरु गरेको छ।
जिल्लामा सभासदको दुई दैनिकभन्दा
बढी गैरसरकारी संघसंस्थाले पनि
सीप तथा रोजगारमूलक तालिम
चलाएका छन्। तर, सीप सिकेका
धेरै युवा बेरोजगार नै छन्। रोजगार
भएकाले पनि सीप अनुसाराको
काम गरेका छैनन्। सीप सिकाउने
अधिकारीहरूको तरा गैरसरकारी
संस्थाले बजारको आवश्यकता बुझेर
सीप सिकाउँदैनन्। आफ्नो र्चिच र
चाहनामा विषय छनोट गर्छन्। यसले
गर्दा तालिम लिएका युवाले बजारमा
काम पाउने संकेतका हुन्।

रूपरेखी उद्योग संघका अध्यक्ष
गणेशप्रसाद अधिकारीले कामदार
र रोजगारदाताको परामर्शनीति
सीपमूलक तालिम दिँदा पनि तालिम
खेर गएको बताए । 'अधिकांश
उद्योगमा कामदार अभाव छ । तर,
उद्योगका लागि आवश्यक जनशक्ति
उत्पादन गर्न तालिम निकै कम
हुन्छ,' उनले भने, 'त्यसैले पनि
तालिम सिकेका युवा बेरोजगार छन् ।
उद्योगीहरूले भने कामदार अभाव
भोगेका छन् ।' बजारको माग र
आवश्यकता भएका कौलपत्र विषयमा
सिकारूले बेवास्ता गर्दा पनि समस्या
छ । नि:शुल्क भाषाँछ जुनसुकै भए
पनि तालिममा सहभागी हुन्छन् ।
तर, सिकारूमा ध्यान दिनेनन् । यसले

समस्या भएको प्रशिक्षकहरूको अनुभव छ । वृद्धवय उपपन्नानगरले सञ्चालन गरेको युवा इलम कार्यक्रमकी प्रशिक्षक मुना राना निःशुल्क भन्ने पनि तालिम लिने युवाले नै अल्छी गर्ने बताउँछन् । 'कतिपयमा तालिम दिनेले पनि मनदेखि दिदैनन्', फेसन डिजाइनरसमेत रहेकी प्रशिक्षक रानाले भनिन्, 'यसले गर्दा युवाले आवश्यक सीप नसिकने र सीपअनुसारको काम गर्न नसक्ने भएको हो ।'

कपिलवस्तुको बुद्धभूमि ५ मोहम्मदपुरमा उत्पादन भएको गोलभेंडा बजारमा बिक्रीका लागि पठाउने तयारी गर्दै कृषक ।

तस्विर : मनोज पौडेल/कान्तिपुर

नीति तथा कार्यक्रममा संशोधन प्रस्ताव

■ **घनश्याम गौतम** (रूपन्देही)

प्रदेश ५ सरकारले प्रस्तुत गरेको आगामी वर्षको नीति कार्यक्रममाथि आइतबारदेखि छलफल सुरु भएको छ । विपक्षी दल कांग्रेसले ५ बुँदे संशोधन प्रस्ताव दर्ता गराएको छ ।

आइतवारको ठेठकमा सप्तापन्न र प्रिपपन्न गरी १७ प्रदेशका सदस्यले आलोचना र सुभाष प्रदशका छन् । अधिकांश वक्ताले नीति कार्यक्रम समग्र क्षेत्र समेटेर आएको र कार्यान्वयनमा चुनौती रहेको बताए । प्रतिपक्षले नीति कार्यक्रम नेतामूढ भएको आरोप लगाएको छ । नारा धैर र प्रभावकारी, तर कार्यान्वयन फितलो हुने गरी नीति कार्यक्रम बनेको विपक्षी दलको आरोप छ ।

विपक्षी दल कांग्रेसका उपनेता वीरेन्द्रसम्वर कनौडियाले जनताको आवश्यकताअनुसार सरकारले नीति कार्यक्रम बनाउनु नसकेको बताए । विकासको छद्म नेपाली जनताले उपभोग गर्न सकेको हुनपर्छ, उनले भने, 'तर नेतामूढी देखिन्छ र बजेट छर्ने खालको छ ।'

प्रदेशसभा सदस्यनिर्मला क्षत्रीका अनुसार राजनीतिक आन्दोलन भनिएकोमा त्यसलाई अन्तआन्दोलन उल्लेख गर्नुपर्ने, नीति कार्यक्रमले प्रदेश शासन व्यवस्थाको आधारभूत अवस्था कमजोर गर्ने गरी प्रदेश सरकार नै नीतिगतका रूपमा प्रस्तुत भएकाले अधिकार नापैँ लिन अग्रसर हुनुपर्ने, जनताका विकासको आकांक्षा पूरा गर्ने खालको बनाउनुपर्ने, महिला, जनजाति, मधेश, मुस्लिमलगायतका विभिन्न वर्गको हितमा नीति कार्यक्रम नरहेकाले समग्रप्रै संशोधन गर्नुपर्ने मागसहित संशोधन प्रस्ताव दर्ता गरेको बताइन् । 'हामीले नीति कार्यक्रम प्रदेश सरकारको नभई संघीय सरकारकै फोटोकपी भएको ठहर गरेका छौं,' उनले भनिन्, 'त्यसले वाषिर्क नीति तथा कार्यक्रमका सबै बुँदा र शब्द सच्याउनुपर्ने माग गरेका हौं ।' काँसेका प्रमुख सचेतक सुरेन्द्रवहादुर हमाल, प्रदेश सभा सदस्यहरू निर्मला क्षत्री, वीरहादुर राना, फकरुद्दिन खान, अर्जुन श्रेष्ठ र भुवनेश्वरी चौधरीले नीति तथा कार्यक्रममाथि संशोधन दर्ता गराएका हुन् ।

वैठकमा दोस्रो सत्र पक्षका प्रदेशसभा सदस्यले नीति कार्यक्रमको वचाउ गराएका छन् । कार्यक्रमले समृद्धिको आधार पछ्याउने र 'समृद्ध प्रदेश खुसी जन्ता'

नारा सार्थक बनाउने दावी गरेका छन् । प्रतिपक्षका सदस्यले नीति तथा कार्यक्रमको सत्ता कब्जाको आभास गराएको आरोप लगाएपछि सत्ता पक्षले त्यसको विरोध गर्दै कम्युनिस्टको नीति नै सत्ता कब्जा भएकाले त्यसो भएको भए सत्ता पक्षले खुसी नै व्यक्त गर्नुपर्ने बताए । 'यदि त्यस्तो भएको छ भने हामीले खुसी नै व्यक्त गर्नुपर्ने छैन,' नेकपामा प्रदेशसभा सदस्य इन्द्रप्रसाद खरेलले भने, 'तर, त्यस्तो भएको छैन, हामी अहिले नै त्यो बनाउन पनि चाहन्थौं ।' उनले सकेसम्म प्रदेशसभामा प्रतिनिधित्व गर्ने सबै दलको सहभागिता र अप्रतिफल हुने गरी सरकारले नीति कार्यक्रम ल्याएको बताए ।

वैठकमा बोलेका १७ प्रदेशसभा सदस्यमध्ये काँग्रेसका ४, संघीय समाजवादी फोरमका १ र नेकपामा १२ जनाले बोलेका थिए । नेकपामा प्रमुख सचेतक भूमिश्वर ढकालले काँग्रेसले नीति तथा कार्यक्रममाथि संशोधनभन्दा पनि सुभावका रूपमा निवेदन दर्ता भएको बताए ।

'संशोधन प्रस्तावभन्दा पनि सुभावको रूपमा बुझाउन निवेदन नर्ता भएको छ,' उनले भने, 'त्यसलाई समावेश गर्ने गरी छलफल गरेर अघि बढ्छौं ।' नीति कार्यक्रममाथिको छलफल जारी रहेकाले त्यही क्रममै सम्बोधन हुने उनले बताए ।

‘परिमार्जनं हृन्धुः’

वर्दिआ (कास)- नेकपा केन्द्रीय सचिवालय सदस्य वामदेव गौतमले मिडिया काउन्सिल विधेयक परिमार्जित भई पत्रकारले चाहेअनुसारको हुने बताएका छन् । पार्टीभित्रका धेरै नेता विधेयक परिमार्जनको पक्षमा रहेकाले त्यसैअनुसार हुने उनले बताए ।

संसदीय निर्वाचनमा प्रजाजित भएपछि, पहिलो पटक बर्दिया संसदरूढका गुलरिया आएका गौतमले आस्तावर यहाँ आयोजित प्रकारा सम्मेलनमा उक्त कुरा बताएका हुन् । पार्टीभित्र विद्यमानका बारेमा छलफल भएको र यसलाई सच्याउने कुरा चलेको उनले जनाए । प्रकाराको जिज्ञासाका स्थानीय तहमा देखिएको विकृतिले आफू दुखी भएको उनले बताए । 'सबै पार्टी छुट्/उपगुटले ग्रस्त छन् । नेकपा पनि अपवाद छैन', उनले भने ।

धैरें मतले जितले निर्वाचन क्षेत्रमा आफू पराजित भएकामा पनि गौतमले गुनासो गरे । 'कसरी पराजित भएँ ? आश्चर्यचकित छु ' उनले भने, 'मेरो पनि केही कमी-कमजोरी थियो कि !' निर्वाचनमा आफू पराजित भए पनि बर्दियाको विकासमा हरेक क्षेत्रबाट सहयोग पुऱ्याउँदै आएको उनको दाबी थियो ।

एक साताका लागि विद्यालय बन्द

■ **मनोज पौडेल** (कपिलवस्तु)

चर्को गर्मीले जिल्लाको जनजीवन प्रभावित बनेको छ । गर्मीसँगै तातो हावा चल्दा संस्थापधारण घरभित्रै खुम्चिन बाध्य छन् । बिहीवारदेखि यहाँ अत्यधिक गर्मी बढेको हो । शनिवार यहाँको तापक्रम ४० दशमलव १ डिग्री सेल्सियस पुगेको रामनगरस्थित जल तथा मौसम विज्ञान विभाग एकाइले जनाएको छ । आइतबार बेहोर ४० दशमलव २ डिग्री सेल्सियस पुगेको छ ।

उखरमाउलो गर्मी बढ्दै गएपछि यहाँका केही विद्यालय एक साताका लागि बन्द गरिएका छन् । वाणगंगा र कपिलवस्तु नगरपालिकाले विद्यालय बन्द गर्ने निर्णय गरेका हुन् । जेठ १२ देखि १७ गतेसम्मका

प्रागि गर्मी बिदा दिइएको छ । जिल्लाका अन्य ८ स्थानीय तहले विद्यालय बन्द गर्नेबाद फलफूल चलेको बताए ।

गर्मीले विद्यार्थीलाई गाढो भइरहेको थियो र चण्ड गर्मीमा टिनको छात्रो र अनियमित वस्तु अपूर्ति हुँदा पठनपाठनमा समस्या एकाएकी एक साताका लागि बिदा दिइएको पाणगंगा नगरपालिकाका शिक्षा शाखा प्रमुख बाबुराम भट्टराईले बताए । गर्मीका कारण माना बालबालिका कक्षाकोठामै निदाउने, प्रलब्धी मान्ने र विरामी पर्न थालेपछि, बिदा दिइएको हो ।

‘गर्मीले दिनभरि घरभित्रै बस्छौं,’ भिक्षु
प्रोक्तकी गृहिणी सुशीला बेल्वासेले भनिन्,
‘स्कूल गएका छोराछोरी लिन जान पनि निकै
गह्रो भइरहेको थियो ।’ २० मिनेट हिंड्दा

खलखली आएको पसिनाले शरीर भिजेर व
नसकिने अवस्था रहेको उनले बताइन् ।
चर्को घामसँगै तातो हावा चल्दा

सर्वसाधारणलाई हिंडुलु गर्न निकै सास्ती भइरहेको छ। छिंदफुट रूपमा हिंडुने सर्वसाधारण पनि मुछा टाउको छोपेर हिंडा गर्ने गर्छन्। 'छताता मुछा त हिंडुने साकिदे, नयाँ टोलका माधव घिमिरेले भने, 'नहिंडी नहुने मात्र बाटोमा दीबैछन्।' बाटो पडुनु सुनसान छ। तातो हावाले मानिस हिंडुलु गर्ने साकिरहेका छैनन्। 'दिमभारी चल्ने पश्चिमी तातो हावाको बेगले शरीर पोल्छ। आनन्दवर्गाका भूपाल थापाले भने, 'खान म नलाग्ने र जीउ दुख्छ। विरामी परेको छ।' तातो हावा निरन्तर चलिरेका कारण सापेक्षित आर्द्रता बढेपछि गर्मीले उछितो

काढेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण हरेक वर्ष ताप बढ्दै गर्मी बढेको महसुस भइरहेको हो ।

गर्मीले मजदुर बढी मारमा परेका छन् । रिस्सा चलाएर सात जनाको परिवार पाँदै आएका सिकटवाका बिल्नु यादबले एक-दुई दिनयता दैनिक सय रुपैयाँ पनि कमाइ हुन छाडेको बताए । 'गर्मीका कारण सर्वसाधारण बाहिर ननिस्कँदा हाम्रो पेसा त संकटमै पर्‍यो,' उनले भने ।

गर्मीले सरकारी कार्यालयमा पनि सेवाग्राहीको चाप घटेको छ । तातो हावाले आँप र तरकारीलाई नोक्सानी पुऱ्याएको छ । अब सबैको उत्पादन घट्ने निश्चित भएको तरकारी जोनका सहायक कृषि अधिकृत खुसेंद अहमद खौले बताए ।

ENJOY

NOW SHOWING

DOLBY
ATMOS SOUND

Bic Movies

Aladdin(3D) : 9:00 am, 12:00 pm, 3:00 pm, 6:00 pm

Brightburn : 10:30 am, Bir Bikram 2 : 12:30 pm

Jatra jatra : 8:30 am, 11:30 am, 2:30 pm, 5:30 pm, 8:30 pm

Student of the year 2 : 3:30 pm, 7:00 pm

Student of the year 2

10.05.19

10.05.19

RFX cinemas

NOW SHOWING

For booking and updated info:
 Kathmandu: 01-4442220, 4433275
 Narayanghat: 056-522079
 Nepalgunj: 081-411330
 Pokhara: 061-522630/47
 Biratnagar: 023-543083
qfxcinemas.com

FIRST TIME IN NEPAL

DOLBY ATMOS SOUND

For booking: **01-4362712**

Gangabu, Kalmhandu

www.bsrmoviesnepal.com

www.bsrmovies.com

NOW SHOWING

CURRENT SHOWTIME

MOVIES	ATMOS 1	ATMOS 2
ALADDIN	11:30 AM 8:30 PM	
JATRAYATRA	2:30 PM 5:30 PM	11:00 AM 8:00 PM
BIR BIKRAM 2		2:00 PM 5:00 PM

X-TRAORDINARY SUPER DAYS

TUESDAY & WEDNESDAY ALL DAY LONG

-190-

BSR gives the rights to charge less movie time

Showing Time
8:20, 11:20, 2:20, 5:20

गुना सिनेमा हल प्रा. लि.
Guna Cinema P. Ltd.

बीर विक्रम

ADNAN SAMI

OFFICIAL T

1M PLUS VIEW

जेठ

कादके कामल

YASHRAJ

● Student of the Year 2

● विरविक्रम २ ● जावे जावा

● दाल भात तरकारी ● ए मेरो हजुर ३

● यात्रा ● Kadake kamal ke

● Kadke kamal ke

● विरविक्रम ● जावेजावा ● यात्रा २

● ए मेरो हजुर ● दाल भात तरकारी

● Student of the Year 2

तपाईंको आज					
	गोघ	लाम बढ्ने		तुला	वादविवादमा सफल
	दुष	काम बन्ने		वृश्चिक	वैमनस्यता
	मिथुन	धर्म बढ्ने		धनु	सृष्टि बढ्ने
	कर्कट	द्विविधा बढ्ने		मकर	आकस्मिक लाभ
	सिंह	महत्वपूर्ण काम हुने		कुम्भ	पदोन्नति
	कन्या	खटपट		मीन	काप्ति क्षय

कान्तिपुर टेलिभिजन

	समाचार	कला/साहित्य	विशेष
५००	शुभानन्द/अन्तिपुर	४३०	दल बजो
५३०	राधे राधे	५४०	कल कान्तिपुर रिपेटेड
६००	जीवन विये	६००	कान्तिपुर समाचार
६३०	वास्तु निर्माण	६३०	झन झन हसो (देउडा अ लोडी)
६४०	गुडनिकल भोगल	७००	हृताद द हृदय
७००	कान्तिपुर समाचार	८००	कान्तिपुर समाचार
७३०	गुडनिकल भोगल	८००	काबिर साइड
८३०	कान्तिपुर न्युज	८३०	दल बजो
९००	मेगदम आठ भोगल	९३०	कान्तिपुर न्युज
९३०	कान्तिपुर समाचार	९४०	झन झन हसो (देउडा अ लोडी)
		९७०	कल कान्तिपुर रिपेटेड

**Radio
Kantipur**

रेडियो कान्तिपुर रेडियो राष्ट्रको

६६.१ काठमाडौं, भैरहवा, पोखरा, धनगढी, नेपालगञ्ज

०५:०० गति अग्रद्वार (मल्लन्द) ०६:१० वक्ता-रज आर हर्षलाल किछ्दर ०६:३० कान्तिपुर हबारी ०६:५० ६ हेरदलकान ०७:०० अरुणकलेश्वर कल हलकलेश्वरलाल हबारी ०७:५० ६ गुडमललेश्वर शो (रलकल) ०८:३० शेल्ल रज गोल्ल ०८:५० कान्तिपुर हबारी ०९:१० टुलकल अलेश्वर ०९:५० राडलकल गील १०:३० मललल मल हर्ष (शुललरज) १०:५० शेल्लल हबारी ११:०० शेल्लल हबारी (शुललल)	०५:५० लललललल (रुपल कल) ०६:५० ६लल हलल ६ललकलल हबारी ०७:५० कलरजल (शुलल/राडल) ०८:५० ललललकल हबारी ०९:५० ६ ललललल हलल (रलकल) १०:५० शलल गील ११:०० शेल्लल हलल (ललललल) ११:३० कान्तिपुर हबारी ११:५० ललल लल (लललललल) १२:०० लललललल हलल लललल हबारी १२:५० लललललल (लललल) १३:५० कान्तिपुर हबारी
---	--

[illegible]

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ **राजबहादुर शाही** (पापु, मुगु)

गाउँमा धान फल्न थालेको हेर्दा मुगम काम्रोड गाउँपालिका-९ पापुका ५१ वर्षीय रनचन्द्र वडुवाललाई सपना हो वा सचैछ भन्ने दुविधा हुन्छ। कुरा गर्दागर्दै खुसी हुन्छन्। यसको कारण पनि छ। कोदो पनि नपाक्ने गाउँमा धानका बाला भुल्नु उनीमात्र होइन, धेरैका लागि अचम्मको विषय छ।

‘पहिले यहाँ धान फल्नेथ्यो, बाहिरबाट चामल ल्याएर

भात खान्थ्यौं,’ उनले भने, ‘सात वर्ष भयो धान फल्न सुरु गरेको छ। अहिले हाम्रो पापु गाउँका कृषि, ढुंगे, चाँफिन, खच्चेका पाखोमा धान फल्छ।’ समुद्र सतहदेखि २ हजार ८ सय ७२ मिटर उचाइको पापु गाउँमा ८५ घरधुरी छन्। पाखो जग्गामा गाउँले परम्परादेखिको कोदो, चिनो र कार्गुनोको सट्टा पाखे धान फलाउन लागिपरेका छन्। पापुमा धानसँगै खुसाँनी, टमाटर र काँक्रोसमेत फल्न थालेको छ।

चित्तै गाउँको लोदेगाउँमा दुई वर्षदेखि खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ। ‘हाम्रो

बारीमा खुसाँनी फल्न थाल्यो, पहिले फल्दैन थियो,’ स्थानीय सेरापसाडमु तामाङले भनिन्, ‘हामी दंग परेका छौं, अहिले बारीकै खुसाँनीले वर्षभरि पुग्छ।’ यसअघि स्थानीयले छाइल गाउँबाट खुसाँनी, टमाटर र प्याज ल्याएर खान्थे। छाइल गाउँमा भने करिब पाँच वर्षयता खुसाँनी, टमाटर, भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र अन्न वाली फस्टाउन छाडेको छ।

केसीको अन्नवाली लेकतिर सर्न थाल्नु जलवायु परिवर्तनको असर हुनुपर्ने ९ नम्बरका वडाध्यक्ष सिंह बुढाले बताए। जौ, कोदो र फापर नै नफल्ने गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल्न थाल्नु अध्ययनको विषय भएको उनको बुझाइ छ। ‘किसानलाई अन्न फलाउन लेकतिर उक्लिनुपर्ने समय आएको छ,’ उनले भने, ‘पापुसहित उच्च लेकाली बस्ती मह र चिमाथ गाउँमा पनि धान फल्न सुरु गरेको छ।’ उनका अनुसार माथी गाउँमा स्याउ फल्न छाडेपछि स्थानीय चिन्तित

छन्। स्थानीय शेरबहादुर तामाङले दाना लाग्न छाडेपछि स्याउका बोट काट्न थालेको बताए। उनका अनुसार पाँच वर्षयता माथीमा खुसाँनी पनि फल्न छाडेको छ। गाउँमा

कोदो नफल्दा लेकाली बाँफो जमिन खनजोत गर्दै खेती गर्दै आइरहेको माथी गाउँकी छिरिङ तामाङले बताइन्। उनका अनुसार छायाँनाथ सारा नगरपालिकाको सालिम, रोवा, चराप, बालचौर, लुम्स गाउँमा फल्ने धान, कोदो र मकै वाली पनि लेकतिर

सरेको छ। कहिल्यै धान नफल्ने सोभा गाउँमा अहिले जुँगे धान फल्न थालेको छ। ‘यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,’ सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, ‘तल केसीमा फल्ने अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि बसाइँसराइ रोकिएको छ।’

उनका अनुसार अन्नवाली लेकतिर सदै जान थालेपछि वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गार्जमिनमा कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन्। खत्याड गाउँपालिको आम, रिधा, ह्याङ्लु, रातापानी, सुकाडिकलगायत बस्तीमा उत्पादन हुने केरा, कोदो र मकै वाली माथिल्लो बस्ती सेरी, श्रीकोट, माफचौरमा सरेको छ। सुकाडिक गाउँमा पनि आँप, अम्वर र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णराज गिरीले सुनाए।

अन्नवाली र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पर्दै गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए। जिल्लामा चराको प्रजाति लोप हुने, वेमौसमी फूल फुल्ने, जमिनको तापक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पर्दै गएको उनको भनाइ छ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनु पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने। वजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकाम्रोड गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए।

नमुना राजधानीका लागि बहस

■ **वसन्तप्रताप सिंह** (बक्राङ)

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा भने राजधानीलाई कस्तो बनाउने भन्ने बहस सुरु भएको छ। प्रदेशसभाका सभामुख अर्जुनबहादुर थापाले नमुना राजधानी निर्माणको लिखित खाका सार्वजनिक गरेपछि बहस सुरु भएको हो।

विवाद र विरोधका बीच असोजमा सुदूरपश्चिम

प्रदेशसभाको बैठकको बहुमतले प्रदेशको राजधानी कैलालीको गोदावरीमा बनाउने निर्णय पारित गरेको थियो। चुनौती दिँदै रिट परेपछि यो विषय अहिले पनि

अदालतमा विचाराधीन छ। यसैबीच सभामुख थापाले तयार पारेको खाकाले राजधानीको स्वरूपको बारेमा छलफल

सुरुवात गरेको छ।

‘नमुना राजधानीको अवधारणा पत्र’ भनिएको उक्त मस्यौदामा प्रदेश राजधानी भनेर तोकिएको गोदावरी नगरपालिकाको वडा नम्बर २ र ४ मा बनाइने संरचना, त्यसको प्रयोग, स्थानीयताका बारे विस्तृत व्याख्या गरिएको छ। गुणस्तरीय र आधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु, बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त सुदूरपश्चिमको पहिचान भत्कने खालको राजधानी निर्माण गर्नका लागि खाका तयार गरेको सभामुख थापाले बताउँछन्। ‘सुदूरपश्चिम सधैं दूर हुनुहुँदैन, देशकै नमुना राजधानी बनाउनुपर्छ भन्ने मेरो परिकल्पनालाई अवधारणाका रूपमा प्रस्तुत गरेको छु,’ उनले भने। उनले तयार गरेको २१ पृष्ठ लामो अवधारणापत्रमा आगामी २/३ सय वर्षसम्मको जनसंख्या र राजधानीबाट प्रदान हुन सक्ने सेवाको अवस्थालाई पनि मध्यनजर गरेर राजधानी निर्माण गरिनुपर्ने कुरा उल्लेख छ। भूकम्प तथा विपद् प्रतिरोधी संरचना, आधुनिक प्रविधिको प्रयोगलाई छ्याल गरेर गोदावरीमा बन्ने राजधानीलाई देशकै मुख्य पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन सकिने उनको दावी छ।

राजधानीका लागि गोदावरी खोलाबाट विद्युत् उत्पादन गर्दैनेछ नजिकै रहेको चुरे क्षेत्रलाई खुला खिडिया घरका रूपमा विकास गर्नेसम्मका योजना उनले आफ्नो अवधारणामा समेटेका छन्। आधुनिक डिजायनयुक्त, विविध संस्कृति भल्कने, अपाग, ज्येष्ठ नागरिक तथा बालमैत्री संरचनामा स्वचालित प्रविधिको जडान गर्ने, हरित सडक, प्राकृतिक उद्यान कस्तो बनाउने भन्नेदेखि भवनको नामकरण कसरी गर्ने भन्ने कुरा पनि थापाले आफ्नो अवधारणामा औल्याएका छन्।

थापाले राजधानी रहने क्षेत्रमा रहेका पानीका मुहान, प्राकृतिक तालको संरक्षण तथा विकासको मोडल, ढल

सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।

तस्विर : कान्तिपुर

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, ध्वनि प्रदूषण नियन्त्रणको तरिकाहरू पनि सुझाएका छन्। राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चोह्रहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय विशिष्टता देखिने गरी राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणामा उल्लेख छ।

खेलकूदका संरचना, भ्यूटावर, केबुलकार, हेलीप्याड निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणामा संविस्तर व्याख्या गरिएको छ। राजधानीलाई बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको संग्रहालयका रूपमा परिकल्पना उनको अवधारणापत्रमा छ। प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न संवैधानिक निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरू, मन्त्री निवास, अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुर्ख्छा चेक पोष्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार पारेका छन्। अवधारणामा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिक व्यवस्थापनसँगै संरचना निर्माणको समय रक्षासमेत निर्धारण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ वाट विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेर आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने कार्ययोजना समेत उनको अवधारणा पत्रले समेटेको छ। उनले कुन संरचना कति समयभित्र निर्माण गरिसक्ने र त्यसको व्यवस्थापनका लागि कस्ता कस्ता कानुन र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

अवधारणामा उल्लेख गरेको छन्। सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेको राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टैछुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन्। नमुना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिब ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन्। ७ वर्ष योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिब साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनुपर्ने हुन्छ।

‘सबै संरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ,’ थापाले भने, ‘अहिले नै यो विषयमा छलफल र बहस गर्न सक्थौं भने सबैले गर्व गर्नलायक राजधानी बनाउन सक्छौं, सिंगो प्रदेशको विविधतालाई हामी नागरिकका हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए। उनले आफूले तयार गरेको खाकामा यहाँका बौद्धिक वर्गलाई छलफल, बहस र परिमार्जनको लागि आफूले आग्रह गरिरहेको बताए।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी क्याम्पस, बक्राङका प्राध्यापक लालबहादुर बोहरा भन्छन्, ‘थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना सुदूरपश्चिममामत्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्न लायकको छ। यसलाई आधार बसाएर नयाँ बन्ने राजधानीको काम गर्न सकि्यो भने सबैले आहा! भन्ने खालको राजधानी बनेछ।’

भोजपुर (कास)- गाउँको योजनाको स्थानीयले चासो राखा एक वडाअध्यक्षले ‘जनप्रतिनिधिको चरित्र हत्या गरेको’ भन्दै वडा कार्यालय बन्द गरेका छन्। त्यस्तै अर्का वडाअध्यक्षले स्थानीय युवालाई कटुपिट गरेका छन्।

रामप्रसाद राई गाउँपालिका वडा १ ओखेमा एक योजनाबारे जनताले जवाफ खोजेपछि त्यहाँका वडाअध्यक्षले ३ दिनदेखि वडा कार्यालय बन्द गराएका छन्। जेठ ५ गते ओखेको सप्तमी बजारको दिन

आयोजना गरिएको जनजातीको भाँकी प्रदर्शनी विषयमा पारदर्शिताको कुरा उठाउँदा वडाअध्यक्ष सहदेव राईले वडा कार्यालयको बैठकको निर्णयअनुसार भन्दै सूचना निकालेर कार्यालय बन्द गरेर काम ठप्प पारेका हुन्।

भाँकी प्रदर्शनीका लागि १ लाख रूपैयाँ विनियोजन भएकामा प्रतिस्पर्धामा थोरै समूह मात्र सहभागिता भएकाले पुरस्कार बाँडा के कति खर्च लाग्यो भनेर गाउँलेले जनप्रतिनिधिलाई प्रश्न गरेको स्थानीय

जोगेन्द्र किराँतले जानकारी दिए। भाँकी प्रदर्शनीमा ९ वटा टिम सहभागी भएका थिए। तर, वडाअध्यक्ष सहदेव राईले १५ टिम सहभागी भएको दावी गरेका छन्। वडाअध्यक्ष राईले सूचनामा कार्यक्रम भव्य रूपमा गरेको तर बेलुका मादक पदार्थ सेवन गरेर जनप्रतिनिधिहरूलाई गाली तथा आरोप लगाएकाले चरित्र हत्या गरेको उल्लेख गरेका छन्। पडानन्द नगरपालिका वडा १३ का २२ वर्षीय तेजबहादुर श्रेष्ठलाई सोही वडाका वडाअध्यक्ष इन्द्रकुमार श्रेष्ठले

३ दिनअघि कटुपिट गरेका थिए। स्थानीय एक व्यक्तिसँग सामान्य विवाद भएको सन्दर्भलाई जोडेर सार्वजनिक स्थलमा अध्यक्षले एकासि कटुपिट गरेको पीडित तेजबहादुरले बताए। वडाअध्यक्षको कटुपिटबाट गर्दनमा असर परेका श्रेष्ठको सदरमुकामस्थित जिल्ला अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। ‘गाउँकै प्रमुख भनेको मान्छेले जनता कुर्यै हिँडेपछि हामीले कोसँग न्याय खोज्न जान्ने,’ उनले भने।

गाउँपालिकाभरि सतुवा खेती

■ **आश गुरुङ** (लमजुङ)

अलैंची उत्पादन र मुल्यमा गिरावट आएसँगै मस्याङ्दी गाउँपालिकाका किसान सतुवा (जडीबुटी) खेती गर्न थालेका छन । जिल्लामा सबैभन्दा बढी अलैंची खेती हुने मस्याङ्दी गापा थियो ।

खेती गर्ने तरिका सिकेपछि थोरै समय, थ्रम र कम लगानीमा बढी नाफा कमाउन सक्ने भन्दै किसान सतुवा खेतीमा लागेको मस्याङ्दी-७ छिनखोलाका अश्वय तामाङले बताए । ‘अलैंचीमा मूल्यमा गिरावट आएको छ । अलैंची छोड्ने कुरा त भएन । अलैंचीसँगै सतुवा खेती थालेको छु,’ उनले भने ।

उनले २ वर्षअघि ग्रीन हाउस निर्माण गरेर सतुवा खेती थालेका हुन् । दोलखाबाट ८० रूपैयाँका दरले ५ सय विरवा लगाएका थिए । अहिले ५ रोपनी जग्गामा ३ वटा ग्रीन हाउस निर्माण गरी उनले १२ हजार सतुवाका विरवा तयार पारेका छन् । ‘सुरुमा लगाएको विरवाबाट अर्को वर्ष उत्पादन हुन्छ,’ अहिले लगाएको अब ३ वर्षमा उत्पादन हुन्छ’ उनले भने । हालसम्म ७ लाख रूपैयाँ लगानी भइसकेको उनले बताए ।

मस्याङ्दी- ४ का वडाध्यक्ष सुमन गुरुङका अनुसार ताप्लिङ, घेर्मु, भुलभुले क्षेत्रका किसान बढी मात्रामा सतुवा खेतीमा लागेका छन् । ताप्लिङ र भुलभुले क्षेत्रका धेरैपिच्छे सतुवा खेती गरिएको छ । ‘जंगलबाट खोजेर ल्याएर आफैँले घरघरै खेती थालेका छन् । समुहगत लगाउनेले दोलखाबाट वीउ बेर्ना ल्याएर खेती गरेका छन्’ उनले भने । गापाका ३० किसानले लालीगुराँस बहुउद्देश्यीय कृषि तथा जडीबुटी सहकारी दर्ता गरेर ३० रोपनी जग्गामा ३० हजार विरवा लगाएको वडा अध्यक्ष गुरुङले बताए ।

किसानका अनुसार अहिले सुकेको सतुवा प्रतिकिलो २० हजार रूपैयाँ पुगेको छ । गतवर्ष १८ हजार थियो । ४ किलो काँचो सतुवा सुकाउँदा १ किलोमा भुट्टे छ ।

अहिले सुकेको सतुवाको

मूल्य प्रतिकिलो २० हजार

रुपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष

१८ हजार थियो ।

छन् । गापा अध्यक्ष अर्जुन गुरुङले

सतुवा खेतीका लागि हरेक वडाबाट वजेट विनियोजन गरिएको बताए । ‘कृषि र जडीबुटी साथै

जलविद्युत्बाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने हो । कृषि र जडीबुटीमा युवा आकर्षण बढ्दो छ,’ उनले भने ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन काफ्लेका अनुसार उच्च पहाडी भेगमा पाइएन बनेलु औषधि हो सतुवा । यसको जरा अद्वाको जस्तै हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, बान्ता वा पखाला भएमा विरामीका लागि सतुवा सेवन गरिन्छ । यो विरवा नेपालका महाभारत तथा हिमाली क्षेत्रका १ हजार ८ सयदेखि ३ हजार मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ । ‘सतुवा पहिले भारत निकारी हुन्थ्यो । अहिले चीनमा निर्यात हुन थालेको छ,’ उनले भने ।

हार्दिक धन्यवाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस बृहत शैक्षिक मेालालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने

Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी , विद्यार्थी एवं अभिभावकज्यूहरुलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं ।

6th KANTIPUR HISSAN

Edufair

2019

May 23-26

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

BRIDGEWATER INTERNATIONAL COLLEGE Sinamangal, Kathmandu

CAPITAL COLLEGE AND RESEARCH CENTER

GOLDENGATE INT'L COLLEGE

KATHMANDU WORLD SCHOOL

Sponsors

DAFFODIL

B.A.V College

WHITE HOUSE

ART College

KIST

LA

LITTLE ANGELS COLLEGE

LAT School

nami

NOBEL ACADEMY

PENTAGON

PRENSA COLLEGE

Southwestern State College

TRINITY

TRITON

ORGANIZED BY:

कान्तिपुर

HISSAN

उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल

HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISANN)

12th

OF EXCELLENCE

IN EDUCATION SECTOR

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities & Colleges

21533 Positions In World Ranking

ISO 9001:2008 Certified College

(T.U. AFFILIATED)

Way to solve!

there are many ways,

but we show the right one.

B.Tech (Food)

B.Sc. Physics

B.A.

B.Sc. Pure & Applied Mathematics

B.A. English

B.Sc. Microbiology

B.Sc. Environmental Science

B.C.A

B.B.S

B.B.M

B.Sc. Computer Science

B.A. Economics

B.A. Humanities

B.A. Management

B.A. Microbiology

2+ Science

2+ Humanities

2+ Management

GOLDENGATE

INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battisputali, KTM

Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059

E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW

कान्तिपुर सम्पर्क

 जिज्ञासा, सुन्राव तथा गुणासाहरुका लागि
 ९६६०-०९-२२२२२ (NTC)
 ९८०९-५७-२२२२ (Ncell)

तस्विर : मनोज पौडेल/कान्तिपुर

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ राजबहादुर शाही (पापु, मुगु)

ગાંડામાં થાન ફાલ્ત થાલેકો હેદા મુમમ કામારોડ ગાપાલિકા-
૧ પાપુકા ૭ વર્ષીય રતનચંદ્ર વડુલાલભાઈ સપ્તહા. યોસકો
સાંચે મળે વુધિહા કોડો. કુત ગાંધારેં હુસી સપ્તહા. હાસકો
કારંગ પાન છ. હેતે પાન કોડો પાગેં ગાંડા થાનકા વાલો
મ્હુલુ ડનીમાવ હોડન, ધૈરૈકા લાંગિ અચમ્મકો વિષય છ.
પંતિલે વ્હાં થાન ફાલ્તેયુયો, વાંદિયાટ ચામલ ત્યારપર
થાકે હાલ્ત્યો, ડનેલે મળે, સાત વર્ષ મયો થાન ફાલ્ત
ગોડો છ. અંતિલે હાથો પાપ ગાંડાકા કુંધ, હુમે, ચાપિન
હચ્ચેકા પાથોમા થાન ફાલ્ત. સમુદ્ર સતરહેંકો ૨ હજાર ૮
સય ૭૨ મિટર ડચાડકો પાપ ગાંડાં ૮૬ થરુયો છું. પાથો
જગમા ગાંડેલે પરમ્પરાદેશિકો કોડો, ચિનો ર કારુનોકો
સાત પાથે થાન ફાલ્તો લાંગિપરકા છું. પાપુમા થાનસેં
હુસ્યાં, ટમાટર કલકાડોમેપેત ફાલ્ત થાલેકો છું.

चितै गाउँका लादेगार्डमा दुई वर्षदेखि खुर्सानी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ । 'हाम्रो

बारिमा खुसांनी फल थात्यो, पहिले फलदेन थियो। स्थानीय सेरापासाडमु तामाङले भनिनु, 'हामी दंग परेका छौ, अहिले बारिकै खुसांनीले वर्षभरि पुछ्छु ।' यसअघि स्थानीयले छाडल गाउँबाट खुसांनी, टमाटर र प्याज ल्याएर खान्थे। छाडल गाउँमा भने करिब पाँच वर्षभन्दा खुसांनी, टमाटर, भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र अन्न बाली फस्टाउन छाडेको छ।

‘पहिले यहाँ बाहिरबाट चाखान्थ्यौ, उ

वेसीको अन्नवाली लेकीतर सन फल सुख
थालु जलवायु परिवर्तनको असर
हनुनुन १ नम्बरका वडाअध्यक्ष सिंह वुढाले बताए । जौ, कोदो
र फापर नै फल्नेका गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल थालु
अध्ययनको विषय भएको उनको बुझाइ छ । किसानलाई
अन्न फलाउन लेकीतर उर्वरिनुपर्ने समय आएको छ,
उनले भने, 'पापुसहित उच्च लेकाली बस्तीमा धेरै र चिमाथ
गाउँमा पर्ने धान फल सुरु गरेको छ ।' उनका अनुसार
माथी गाउँमा स्याउ फल छुट्टैपछि स्थानीय चिन्तित

[illegible]

सरेको छ । कहिल्यै धान नफले सोभा गाउँमा अहिले जुँगो धान फल्न थालेको छ । 'यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,' सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, 'तल वेंसीमा फले अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि बसाइँसराइ रोकिएको छ ।'

उनका अनुसार अन्नबाली लेकतिर सदैव जान थालेपछि वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गाजमिनना कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन् । खट्याड गाउँपालिको आम, रिहा, ह्याडलु, रातापानी, सुकाढिकलागाथत वस्तीमा उत्पादन हुने केरा, कोदो र मकै वाली माथिल्लो बस्ती सेरी, श्रीकोट, माफ्फचौरमा सरेको छ । सुकाढिक गाउँमा पनि ओप, अम्वा र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णराज गिरिले सुनाए ।

अन्नवाली र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पदैँ गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए । जिल्लामा चराको प्रजाति लेप हुने, वैमौसमी फूल फुल्ने, जन्मको तापक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पदैँ गएको उनको भनाइ छ ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनू पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने । वजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकामारोङ गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए ।

अन्वलाभिन्दा ५ गुणा आदानी
हुने भएपछि किसान आकर्षित
भएका हुन्, वडाअध्यक्ष गुरुङले
गो. सहकारी संस्थाका अध्यक्ष
समेत रहेका किसान तामाङले
फुलेवा उम्रिएको ६ वर्षमा
फुलेवा बताए। फुलेपछि ४० देखि ५
सय दाना उत्पादन हुन्छ। जमिन
मुनिको गानो सतुवा हो, जडीवुटीका
लागि प्रयोग हुन्छ। फुलेने निक्केको
दाना बिरुवाका लागि मुन्छ। उनले
दाना बिरुवा जमिनहुन रोपेको ६
महिनापछि बिरुवा भएर उम्रिन्छ।

‘यो अदुवाजस्तै हो । जति धेरै वर्ष राखियो, त्यति धेरै वर्ष ठूलो र छिपिँदै जाने हो,’ तामाङले भने । उनका अनुसार किसानले दोलखा, इलाम, काभ्रेलगायत जिल्ला पुगेर सतुवासम्बन्धी ज्ञान र सीप सिक्दै आएका छन् । गाउँपालिकाका ३ सय किसानले सतुवाको खेती थालेका

अहिले सुकेको सतुवाको
मूल्य प्रतिकिलो २० हजार
रुपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष
१८ हजार थियो ।

छन् । गापा अध्यक्ष अर्जुन गुरुङले सतुवा खेतीका लागि हरेक वडाबाट बजेट विनियोजन गरिएको बताए । 'कृषि र जडीबुटी साथै जलविद्युत्बाट गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने हो । कृषि र जडीबुटीमा युवा आकर्षण बढ्दो छ,' उनले भने ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन
काफलेका अनुसार उच्च पहाडी
भागमा पाइन वनेलु औषधि हो
सुत्तुवा । यसको जरा अडुवाको जस्त
हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, वान्त
वा पखाला भएमा विरामीलाई लाँस
सुत्तुवा सेवन गरिन्छ । यो विरुवा
नेपाकाका महाभारत तथा हिमाली
क्षेत्रका १ हजार ३ सयवैँसे ३ हजार
मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ ।
'सुत्तुवा पहिले भारत निकसी होथ्यो
अहिले चीनमा निर्यात हुन थाल्यो
छ,' उनले भने ।

नमूना राजधानीका लागि बहस

■ **वसन्तप्रताप सिंह** (बम्हाड)

सदरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।

तस्विरः कान्तिपुर

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, ध्वनि प्रदूषण नियन्त्रणको तरिकाहरू पनि सुझाएका छन् । राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चौकहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पट्यटीका विशिष्टता देखिने गरि राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणामा उल्लेख छ ।

खेलकुदका संरचना, श्रुतावर, केजुलकार, हेलीयाङ
निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणामा
सविस्तार व्याख्या गरिएको छ । राजधानीलाई
बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको
संग्राहलयका रूपमा परिकल्पना उनको अवधारणापत्रमा
छ । प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न संघानि
निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरू, मन्त्री निवास,

अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुखा चेक
पोस्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार गरेकाका
छन् । अवधारणामा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिकका
व्यवस्थापनपक्षी संरचना निर्माणको समय रेखासमेत
निर्धारण गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ बाट
विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेर आर्थिक वर्ष
२०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य
सम्पन्न गर्ने कार्यको काल समेत उनको अवधारणा पत्रले
समेतेको छ । उनले कन संरचना कति समयभित्र

निर्माण गरिसक्ने र त्यसको व्यवस्थापनका लागि कस्ता कस्ता कानून र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

मले बन्द गरेर न

अवधारणामा उल्लेख गरेका छन् । सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेका राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन् । नमुना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिव ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन् । ३ वर्ष योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिव साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनपर्ने हुन्छ ।

सबे संरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ, थापाले भने, 'अहिले नै यो विषयमा छलफल र बहस गर्ने सक्थौं भने सबैले गर्व गर्नालायक राजधानी बनाउन सक्थौं, सिंगो प्रदेशको विविधतालाई हामी राजधानीमा समेट्न सक्थौं' थापाले राजधानीको खाका आफूले यतिमैजस्त विचार भएकौं बताउँदै यस प्रदेशको नानार्फक हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए। उनले आफूले तयार गरेको खाकामा यहाँका बौद्धिक कलाई छलफल, बहस र परिमार्जनको लागि आफूले अग्रह गरिरहेको बताए।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी
व्यापस, बन्हाङ्का प्राध्यापक लालबहादुर वोहरा
भन्छन्, 'थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना
सुदूरपश्चिममात्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्नु
लायकको छ। यसलाई आधार बनाएर नयाँ वनने
राजधानीको काम गर्न सकियो भने सबैले आहा ! भन्ने
खालको राजधानी बनेछ।'।

न्यायालय

ए। झाँकी
गी भाएका
राईत १५
परेका छन।
यक्रम भय
दक पदाथ
लाई गाली
गपालिका
रेष्ठलाई
भनेछ भने।

३ दिनअघि कुटपिट गरेका थिए। स्थानीय
एक व्यक्तिसँग सामान्य विवाद भएको
सन्दर्भलाई जोडेर सार्वजनिक स्थलमा
अध्यक्षले एकराफसि कुटपिट गरेको पीडित
तेजबहादुरले बनाए। वडाअध्यक्षको
कुटपिटबाट राधनमा असर परेका श्रेष्ठको
सदरमुकामस्थित जिल्ला अस्पतालमा
उपचार भइरहेको छ। 'गाउँकै प्रमुख
भनेको मान्छेले जनता कुट्दै हिँडेपछि
हामीले कोसँग न्याय खोज्न जानै,
उनले भने।

हार्दिक धन्यवाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस बृहत शैक्षिक मेलालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने
Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी, विद्यार्थी एवं
अभिभावकज्यूहरुलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद
ज्ञापन गर्दछौ ।

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

Sponsors

ORGANIZED BY:

कान्तिपुर

उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल
HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISSAN)
पुस्तक मेला, काठमाडौं, काठमाडौं । फोन: ०१-४४७७८८८, ४४७७८८९ । ई-मेल: hissannepal@gmail.com । WWW.hissan.org.np

Supported by

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities &
Colleges 21533 Positions In World Ranking

ISO 9001:2008 Certified College
(T.U. AFFILIATED)

Way to solve!
there are many ways,
but we show the right one.

GOLDENGATE INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battispatali, KTM

Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059

E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW

तस्विर : मनोज पौडेल/कान्तिपुर

अर्घाखाँचीको पर्यटकीय स्थल नरपानीबाट देखिएको धौलागिरि हिमाल ।

लेकमा भुल्दै धानका बाला

■ राजबहादुर शाही (पापु, मुगु)

ગાંડામાં થાન ફાલ્ત થાલેકો હેદા મુમમ કામારોડ ગાપાલિકા-
૧ પાપુકા ૭ વર્ષીય રતનચંદ્ર વડુલાલભાઈ સપ્તહા. યાસો
કાંચે મળે વુધિહા કોડો. કુત ગાંધારેં છુસી સપ્તહા. હેસો
સારંગ પાન છા. હેતે પાન કાંચે ગાંડા થાનકા વાલો
ખેતુલ ડનીમાવ હોડન, ધૈરૈકા લાગિ અચમ્મકો વિષય છા.
પંતિલે વ્હાં થાન ફાલ્તેયુયો, વાંદિયાટ ચામલ ત્યારપર
થાકે હાલ્ત્યો, ડનેલે મળે, સાત વર્ષ મયો થાન ફાલ્ત
ગોરો છા. અંતિલે હાથો પાપ ગાંડાકા કુંધ, હુમે, ચાપિન
હચ્ચેકા પાષોમા થાન ફાલ્ત. સમુદ્ર સતરહેદો ૨ હજાર ૮
સય ૭૨ મિટર ડચાડેકો પાપ ગાંડાં ૮૬ થરુયો છુન. પાષો
જગમા ગાંડેલે પરમ્પરાદેશિકો કોડો, ચિનો ર કારુનોકો
સાત પાલે થાન ફાલ્તો લાગિપરેકા છુન. પાપુમા થાનસેં
હુસ્યાં, ટમાટર કલકાડોમેપેત ફાલ્ત થાલેકો છા.

चितै गाउँका लादेगार्डमा दुई वर्षदेखि खुर्सानी, टमाटर, भिन्डी र चिचिण्डोलगायत तरकारी फल्न थालेको छ । 'हाम्रो

बारिमा खुसांनी फल थात्यो, पहिले फलदेन थियो.' स्थानीय
सेरापासाडमु तामाङले भनिनु, 'हामी दंग परेका छौ, अहिले
बारिकै खुसांनीले वर्षभरि पुछ्छु । यसअघि स्थानीयले छाइल
गाउँबाट खुसांनी, टमाटर र प्याज
त्यारेण खान्थे । छाइल गाउँमा भने
किने पाँच वर्षभन्दा खुसांनी, टमाटर,
भिन्डी र कोदोलगायत तरकारी र
अन्न बाली फस्टाउन छाडेको छ ।

‘पहिले यहाँ
बाहिरबाट चा
खान्थ्यौ, उ

वेसीको अन्नवाली लेकीर सन फल सुख
थालु जलवायु परिवर्तनको असर
हनुनुर १ नम्बरका वडाध्यक्ष सिंह वुढाले बताए । जौ, कोदो
र फापर नै फल्नेका गाउँमा पाखे धान प्रशस्त फल थालु
अध्ययनको विषय भएको उनको बुझाइ छ । किसानलाई
अन्न फलाउन लेकीर उल्लिखनुपरे समय आएको छ,
उनेले भने, 'पापुसहित उच्च लेकाली बस्तीमा र चिमाथ
गाउँमा पनि धान फल सुरु गरेको छ ।' उनका अनुसार
माथी गाउँमा स्याउ फल छुट्टैपछि स्थानीय चिन्तित

[illegible]

सरेको छ । कहिल्यै धान नफले सोभा गाउँमा अहिले जुँगो धान फल्न थालेको छ । 'यहाँ धान फल्न सुरु गरेको दुई/तीन वर्ष भयो,' सोभाका पूर्णसिंह बुढाले भने, 'तल वेंसीमा फले अन्नवाली र तरकारी यही फल्न थालेपछि बसाइँसराइ रोकिएको छ ।'

उनका अनुसार अन्नबाली लेकतिर सदैव जान थालेपछि वन विनाश गरी जग्गा बनाउने क्रम बढेको छ। लेकका

जग्गाजमिनना कोदो, स्याउ, सिमी, धान, जौ र गहुँ प्रशस्तै फल्ने गरेको उनी बताउँछन् । खट्याड गाउँपालिको आम, रिहा, ह्याडलु, रातापानी, सुकाढिकलागाथत वस्तीमा उत्पादन हुने केरा, कोदो र मकै वाली माथिल्लो बस्ती सेरी, श्रीकोट, माफ्फचौरमा सरेको छ । सुकाढिक गाउँमा पनि ओप, अम्वा र मेवा फल्न थालेको स्थानीय कर्णराज गिरिले सुनाए ।

अन्तर्वाणी र फलफूल उत्पादनमा जलवायु परिवर्तनको असर पर्दै गएको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमका जिल्ला संयोजक रामशोभा मण्डलले बताए । जिल्लामा चराको प्रजाति लोप हुने, वैमोसमी फूल फूल्ने, जमिनाको ताक्रम बढ्नेजस्ता जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पर्दै गएको उनको भनाइ छ ।

‘हिमाली जिल्लामा लामखुट्टे फैलिनु पनि जलवायुमा आएको परिवर्तनकै असर हो,’ उनले भने । वजेट विनियोजनमा जलवायु अनुकूलनसम्बन्धी योजनालाई ध्यान दिइएको मुगमकामारोङ गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत विकास शर्मा रिजालले बताए ।

‘अन्नावालीभन्दा ५ गुणा आधारी
हुने भएपछि किसान आकर्षित
भएका हुन्,’ वडाअध्यक्ष गुरुङले
भने । सहकारी संस्थाका अध्यक्ष
समेत रहेका किसान तामाङले
फुलेवा उम्रिएको ३ वर्षमा फुले
बुझे बताए । फुलेपछि ४० देखि ५
सय दाना उत्पादन हुन्छ । जमिन
मुनिको गानो सतुवा हो, जडीबुटी
लागि प्रयोग हुन्छ । फुलेले निकैको
दाना बिरुवाका लागि मन्छु’ उनले
भने । दाना जमिनमुनै रोपेको ६
महिनापछि बिरुवा भएर उम्रिन्छ-

‘यो अदुवाजस्तै हो । जति धेरै वर्ष राखियो, त्यति धेरै वर्ष ठूलो र छिपिँदै जाने हो,’ तामाङले भने । उनका अनुसार किसानले दोलखा, इलाम, काभ्रेलगायत जिल्ला पुगेर सतुवासम्बन्धी ज्ञान र सीप सिक्दै आएका छन् । गाउँपालिकाका ३ सय किसानले सतुवाको खेती थालेका

अहिले सुकेको सतुवाको
मूल्य प्रतिकिलो २० हजार
रुपैयाँ पुगेको छ । गत वर्ष
१८ हजार थियो ।

છન્ । ગાપા અધ્યક્ષ અર્જુન ગુરુડેલે
સતુવા છેતીકા લાગી હેરેક વડાવાટ
વજેટ વિનિયોજન ગરિંકો વતાં ।
'કૃષિ ર જડીવુડી સાથે
જર્લાવિદ્યુતવાટ ગાઁપાલિકાલાઈ સમુ
વનાઁન સકિન્છ બન્ને હો । કૃષિ ર
જડીવુડીમા યુવા આકર્ષણ વહુદો છ',
ઁનલે બને ।

डिभिजनल वन अधिकृत मोहन
 काफ्लेका अनुसार अर्घाखाँची पहाडी
 भेगमा पाइन वनेलु औषधी पनि
 सत्तुवा ।। यसको जरा अद्वाको जस्तै
 हुन्छ । पेट दुख्ने, पाकेको घाउ, बान्त
 वा पखाला भएमा गिरामीका लागि
 सत्तुवा सेवन गरिन्छ । यो विरुवा
 नेपालका महाभारत तथा हिमाली
 क्षेत्रका १ हजार र सयदेखि ३ हजार
 मिटरसम्मको उचाइमा पाइन्छ ।
 'सत्तुवा पहिले भारत निकाली हुन्थ्यो
 अहिले चीनमा निर्यात हुन थालेको
 छ,' उनले भने ।

नमूना राजधानीका लागि बहस

■ **वसन्तप्रताप सिंह** (बम्हाड)

सुदूरपश्चिम प्रदेशका सभामुख अर्जुनबहादुर थापा ।

तस्विरः कान्तिपुर

निकासदेखि लिएर सवारी चापको नियन्त्रण, ध्वनि प्रसूषण नियन्त्रणको तरिकाहरू पनि सुभाएका छन् । राजधानीका सडकहरू, कलात्मक सडक पेटी र चौकहरू, साइकल लेन, पैदल मार्ग, फूलबारी, पार्कहरू, पानी फोहोराहरूमा ९ वटै जिल्लाको सामाजिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र पट्टीको विशिष्टता देखिने गरि राजधानीको निर्माण गर्दा सुनमा सुगन्ध हुने उनको अवधारणामा उल्लेख छ ।

खेलकूदका संरचना, श्रुतावर, केजुलकार, हेलीयाड।
निर्माणको शैली र महत्त्वको समेत अवधारणामा।
सविस्तर व्याख्या गरिएको छ। राजधानीलाईई
बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा विविध कलाकौशलको
संग्रहालयका रूपमा परिकल्पना उनको अवधारणाप्रमाणमा
छ। प्रदेश प्रमुख, मन्त्रालयहरू, विभिन्न संवैधानिक
निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरू, मन्त्री निवास,

अतिथि गृह, कर्मचारीका निवासको निर्माण र सुखा चेक
पोष्टसम्मको व्यवस्थाहरूको खाका उनले तयार गरेकाका
छन् । अवधारणामा जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया, आर्थिकका
व्यवस्थापनपक्षी संरचना निर्माणको समय रेखासमेत
निर्धारण गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ बाट
विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेर आर्थिक वर्ष
२०८२/०८३ सम्म नमुना राजधानीको निर्माण कार्य
सम्पन्न गर्ने कार्यको काल समेत उनको अवधारणा पत्रले
समेतेको छ । उनले कन संरचना कति समयभित्र

निर्माण गरिसक्ने र त्यसको व्यवस्थापनका लागि कस्ता कस्ता कानून र नियमहरू बनाउने भन्ने पनि

मले बन्द गरेर

अवधारणामा उल्लेख गरेका छन् । सभामुख थापाले आफूले परिकल्पना गरेको राजधानीका संरचना निर्माणको लागि छुट्टाछुट्टै अनुमानित लागत पनि तयार गरेका छन् । नमूना राजधानीको सम्पूर्ण कामका लागि करिव ४० अर्बको हाराहारीमा बजेट खर्च हुने सभामुख थापाले उल्लेख गरेका छन् । ४ वर्षे योजना सफल पार्नका लागि वार्षिक करिव साढे ५ अर्बका दरले प्रदेश सरकारले खर्चनपर्ने हुन्छ ।

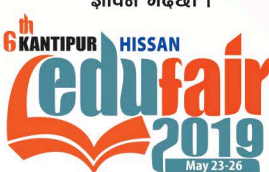
सबै सँरचनाहरू नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने छ, थापाले भने, 'अहिले नै यो विषयमा छलफल गर्न बहस गर्ने सबैभन्दा राम्रो समय गवर्नरालयक राजधानी बनाउन सक्छौ, सिंगो प्रदेशको विविधतालाई हामी राजधानीमा समेट्न सक्छौ।' थापाले राजधानीको खाका आफूले त्यसैगद विचार भएको बताउँदै यस प्रदेशको नागरिकका हिसाबले सुन्दर राजधानीको परिकल्पना गरेर आफूले वैचारिक दायित्व पूरा गरेको बताए। उनले आफूले तयार गरेको खाकामा लामो बौद्धिक कलाई छलफल गरेर, बहस र परिमार्जनको थपि आफूले अग्रह गरिरहेको बताए।

अवधारणाको अध्ययन गरेका जयपृथ्वी बहुमुखी
क्याम्पस, बफाडुका प्राध्यापक लालबहादुर बोहरा
भन्छन्, 'थापाले गरेको राजधानीको परिकल्पना
सुदूरपश्चिममात्र नभई सबै प्रदेशले अनुशरण गर्न
लायकको छ। यसलाई आधार बनाएर नयाँ बन्ने
राजधानीको काम गर्न सकियो भने सबैले आहा ! भन्ने
खालको राजधानी बनेछ।'।

कार्यालय

हार्दिक धन्यवाद

नेपाली शिक्षा जगतमा ऐतिहासिक सफलता प्राप्त यस वृहत शैक्षिक मेलालाई सफल तुल्याउन सहयोग गर्नुहुने
Main Sponsors, Sponsors, Exhibitors, Supporting Partners, Visitors, संचारकर्मी , विद्यार्थी एवं
 अभिभावकज्यूहरूलाई Kantipur-Hissan Edu Fair 2019 आयोजक समितिका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद
 ज्ञापन गर्दछौं ।

उत्कृष्ट शिक्षा नेपालमै...

Main Sponsors

Sponsors

ORGANIZED BY: **कान्तिपुर** **उच्च शिक्षालय तथा माध्यमिक विद्यालय सङ्घ नेपाल**
 HIGHER INSTITUTIONS AND SECONDARY SCHOOLS' ASSOCIATION NEPAL (HISSAN)
 Secret: 01-4441111, 01-4441111 | Cell: 977-9777777, 9777777 | E-mail: hissanorg@gmail.com | WWW.hissan.org.np

Supported by

ISO 9001:2008 Certified College
 (T.U. AFFILIATED)

20th Positions In Ranking of Nepalese Universities & Colleges
21533 Positions In World Ranking

Way to solve!
there are many ways,
but we show the right one.

GOLDENGATE INT'L COLLEGE

Wisdom Tower, Trikuti Colony, Old Baneshwor, Battispatali, KTM
Ph: 4479434/4479435/4477082/4466795/4495165 G.P.O Box: 4059
E: info@goldengate.edu.np W: www.goldengate.edu.np

WE ARE TOGETHER FOR A BETTER TOMORROW